

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**матеріали
науково-практичних конференцій
здобувачів вищої освіти
за результатами проходження
виробничих практик**

**«Сучасний стан і перспективи
вдосконалення практичної підготовки
здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів»**

Випуск 14

Полтава – 2023

УДК 378.147.88 : 33
ББК 74.58 : 65

Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів: Збірник доповідей науково-практичних конференцій студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик, випуск 14, 2023 р. Полтава : ПДАУ, 2023. 151 с.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради факультету обліку та фінансів від 27 березня 2023 р., протокол № 9.

Редакційна колегія:

Дорогань-Писаренко Людмила – декан факультету обліку та фінансів;

Безкровний Олександр – заступник декана факультету обліку та фінансів;

Лега Ольга – професор кафедри обліку і оподаткування;

Краснікова Оксана – доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Приходько Сергій – доцент гуманітарних і соціальних дисциплін.

У збірнику подано матеріали досліджень, виголошених на науково-практичних конференціях студентів за результатами виробничих практик по спеціальностях факультету «Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів». У публікаціях висвітлено досвід практичної роботи суб'єктів підприємницької діяльності, зокрема аграрних підприємств, бюджетних закладів, фінансово-кредитних установ, банків, страхових компаній, політичних організацій тощо залежно тематичної спрямованості та видів виробничих практик, які проходять здобувачів вищої освіти за освітньо-професійними програмами: облік і оподаткування, фінанси, банківська справа та страхування, політологія першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів.

Зміст

	ст.
СЕКЦІЯ 1. ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ	
<i>Бережна Дар'я, Ряса Вадим</i>	
Інвентаризація готівки: організація та порядок проведення.....	7
<i>Брюх Олена, Гриб Анастасія, Фесенко Валентина</i>	
Практичні аспекти закриття виробничих рахунків в аграрних підприємствах.....	9
<i>Бублик Дмитро, Кулумбегова Олена</i>	
Орендна плата за земельні паї: облік і оподаткування.....	12
<i>Васаковська Наталія, Манзюк Данило</i>	
Фінансові результати як об'єкт облікової політики.....	14
<i>Вербова Наталія</i>	
Порядок формування фінансового результату на сільськогосподарському підприємстві.....	17
<i>Горяний Євгеній</i>	
«Баланс (Звіт про фінансовий стан)»: формування в умовах автоматизованого обліку.....	19
<i>Гребенюк Станіслав</i>	
Податкові особливості взаємовідносин постачальників з філіями головного підприємства.....	21
<i>Гусар Євгеній, Іванько Артем, Приступа Станіслав</i>	
Теоретичні основи обліку витрат виробництва та виходу продукції..	24
<i>Давидова Маргарита, Богомол Віктор</i>	
Теоретичні аспекти обліку розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками.....	26
<i>Дейнека Ольга</i>	
Податкові аспекти амортизації основних засобів.....	28
<i>Дембовський Михайло, Кирилович Катерина, Овсяник Вікторія</i>	
Особливості визнання доходів і витрат при обчисленні собівартості сільськогосподарської продукції.....	31
<i>Діхно Олена, Вербова Наталія</i>	
Порядок формування показників «Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)».....	33
<i>Дмитрів Вікторія, Кадар Валерія, Овчїєва Анжеліка</i>	
Склад та особливості подання фінансової звітності – 2022.....	36
<i>Довгаль Альона</i>	
Організація внутрішнього аудиту розрахунків за виплатами працівникам.....	39
<i>Дорофієнко Вікторія, Дубина Валерія</i>	
Система управління витратами підприємства.....	42
<i>Доценко Юлія, Трач Сергій</i>	
Організація обліку власного капіталу.....	45

<i>Зеленська Катерина, Горяний Євгеній</i>	
Аналіз оборотних активів: теоретичний аспект.....	48
<i>Іванов Євгеній</i>	
Економічна сутність доходів і витрат підприємства.....	50
<i>Іванько Олександр, Шершень Валерій</i>	
Особливості обліку витрат на ремонт та поліпшення основних засобів.....	52
<i>Канцедал Юрій</i>	
Операційна оренда за НП(С)БО 14: дайджест новацій 2023.....	54
<i>Ковнір Катерина, Литвиненко Ірина</i>	
Організація податкового обліку та формування податкової політики на підприємстві.....	56
<i>Ковтун Влада</i>	
Облікова політика.....	58
<i>Котенко Зоряна</i>	
Електронні гроші: сутність та облікове відображення.....	61
<i>Кузьменко Дарина</i>	
Нормативне регламентування формування та обліку фінансових результатів.....	64
<i>Кулик Юлія,</i>	
Місце виробничих запасів у фінансовій звітності.....	65
<i>Кулумбегова Олена</i>	
Основні аспекти індексації заробітної плати.....	67
<i>Кучер Олена</i>	
Безготівкові розрахунки як складова монетарних активів підприємства.....	69
<i>Лимар Діана, Білей Поліна</i>	
Оптимізація розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість.....	71
<i>Липовата Ілона</i>	
Облік запасів підприємства: теоретичні аспекти.....	74
<i>Мартиненко Оксана, Ковалевська Катерина</i>	
Класифікація витрат в управлінському обліку.....	77
<i>Махно Сергій</i>	
Підготовка фінансової звітності та принципи складання на основі облікових даних.....	79
<i>Муковоз Вікторія</i>	
Методи внутрішнього контролю поточних біологічних активів тваринництва.....	82
<i>Мяло Карина</i>	
Економічна сутність місцевих податків і платежів та їх структуризація.....	84
<i>Назаренко Анна</i>	
Особливості обліку дебіторської заборгованості.....	87

<i>Очеретько Ростислав</i>	
Елементи облікової політики підприємства щодо зобов'язань.....	89
<i>Павловська Тетяна</i>	
Особливості обліку логістичної діяльності.....	91
<i>Пенюта Юрій, Дорошенко Каріна</i>	
Класифікація витрат в управлінському обліку.....	94
<i>Петрик Інна</i>	
Кредиторська товарна заборгованість як складова облікової політики.....	96
<i>Пікалова Юлія, Дейнека Ольга</i>	
Облік основних засобів: порівняльний аналіз МСБО та П(С)БО.....	99
<i>Поліщук Альона</i>	
Облік палива за смарт-картками.....	101
<i>Проценко Анастасія</i>	
Управлінський аспект підвищення платоспроможності підприємства.....	103
<i>П'ятецька Вікторія</i>	
Облік заробітної плати в умовах воєнного стану.....	105
<i>Самойленко Тетяна</i>	
Економічна сутність поняття виробничих запасів.....	107
<i>Сімперович Людмила, Колотій Вікторія</i>	
Облікове відображення банківських кредитів.....	110
<i>Ставицька Влада, Мокієнко Володимир</i>	
Побудова управлінського обліку на підприємстві.....	112
<i>Стонт Олена, Беспалова Маргарита</i>	
Баланс суб'єктів малого підприємництва: склад та структура.....	114
<i>Хоменко Ангеліна, Дубина Валерія</i>	
Аналіз факторів впливу на собівартість сільськогосподарської продукції.....	118
<i>Чухрай Олеся</i>	
Облікові аспекти відображення фінансових результатів.....	122
<i>Швед Катерина, Молчанова Ірина</i>	
Податковий календар як елемент податкового планування на підприємстві.....	123
<i>Шершень Валерій</i>	
Економічний зміст основних засобів як об'єкту бухгалтерського обліку.....	125
<i>Ярошенко Аліна, Іванько Олександр</i>	
Порівняння обліку зносу (амортизації) згідно з НП(С)БО 7 та МСБО 16.....	127
СЕКЦІЯ 2. ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ	
<i>Зав'ялова Олена</i>	
Сутність та методи оцінки фінансової стійкості підприємств.....	130

<i>Кривошея Вікторія</i>	
Сутність та методи управління банківським ризиком.....	131
<i>Мірошніченко Маргарита</i>	
Оборотні активи як вагома складова ефективності виробництва.....	133
<i>М'яло Юлія</i>	
Операційний леверидж як джерело збільшення прибутку.....	135
<i>Румянцева Юлія</i>	
Сутність та особливості функціонування дистанційного банківського обслуговування.....	137
<i>Стоян Анна</i>	
Особливості кредитування сільськогосподарських товаровиробників.....	139
<i>Томілін Олексій, Бабенко Анастасія</i>	
Управління фінансовою стійкістю підприємств.....	140
<i>Томілін Олексій, Білик Сергій</i>	
Особливості управління основними засобами.....	142
<i>Томілін Олексій, Ліс Віталій</i>	
Управління інвестиційною діяльністю підприємства.....	144
<i>Шейко Антон</i>	
Дослідження ділової активності підприємства.....	146
СЕКЦІЯ 3. ПОЛІТОЛОГІЯ	
<i>Ходієнко Павло</i>	
Асоціації органів місцевого самоврядування: принципи та форми діяльності.....	149

Секція 1. Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування

Бережна Дар'я, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Ряса Вадим, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Черненко Ксенія, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ГОТІВКИ: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ

Порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань та оформлення її результатів регламентується Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань [3], яке застосовується юридичними особами, створеними відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Інвентаризація проводиться з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства. Під час інвентаризації активів і зобов'язань перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан, відповідність критеріям визнання і оцінка.

Строки інвентаризації кас на підприємстві встановлює керівник. Порядок проведення інвентаризації каси окреслено у Положенні про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженому постановою Правління НБУ від 15.12.2004 р. № 637.

Пункт 4.10 Положення № 637 [3] визначає певну послідовність проведення інвентаризації каси підприємства:

- формування наказу про визначення складу інвентаризаційної комісії;
- встановлення строків проведення інвентаризації. Необхідно зазначити, що інвентаризацію каси доцільно проводити на самому початку або наприкінці робочого дня, коли ще не розпочаті або вже закриті операції за поточний день;
- встановлення комісією фактичного залишку готівки в касі методом повного покупорного і помонетного перерахунку та порівняння його з розрахунковим залишком. Якщо в касі є цінні папери, чекові книжки, поштові марки, бланки суворого обліку тощо, вони також підлягають інвентаризації;
- складання акту про результати інвентаризації наявних коштів. Акт складають у двох примірниках. Підписують його всі члени комісії та матеріально відповідальна особа. У разі зміни матеріально відповідальних осіб акт складають у трьох примірниках: для матеріально відповідальної особи, яка здала цінності, матеріально відповідальної особи, яка прийняла цінності, а також для бухгалтерії.

У разі інвентаризації можливе виявлення нестачі або надлишку грошей у касі, при цьому з'ясовують обставини їх виникнення. Суму зазначають в акті, а від касира отримують пояснення. Комісія складає також інвентаризаційний опис бланків суворого обліку або цінних паперів за їх наявності [2].

Відображення в обліку результатів інвентаризації кас представлено на рис. 1.

Результат інвентаризації	
Нестачі	Надлишки
У разі виявлення під час інвентаризації нестачі з вини касира (крім випадків крадіжки, пожежі, інших надзвичайних ситуацій) він має відшкодувати всю суму нестачі (винна у нестачі особа (зазвичай це касир) одразу має внести гроші в касу, або стягнути суму нестачі з її заробітної плати згідно з наказом керівника).	Якщо за результатом інвентаризації готівки в касі виявлено надлишок, на цю суму потрібно виписати прибутковий касовий ордер та зарахувати кошти в дохід підприємства
<ol style="list-style-type: none"> Суму нестачі списують на субрахунок 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей» з кредиту рахунку 30 «Готівка» і додатково відображають на субрахунку 072. Після встановлення винної особи суму нестачі списують за кредитом субрахунку 072. Виникнення дебіторської заборгованості за субрахунком 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» відображають у кореспонденції із субрахунком 716 «Відшкодування раніше списаних активів». 	1. Включення до складу доходу надлишку готівки як у національній валюті, так і в іноземній відображають за дебетом субрахунків 301 «Готівка в національній валюті», 302 «Готівка в іноземній валюті» та за кредитом субрахунку 719 «Інші доходи від операційної діяльності»

Рис. 1. Відображення в обліку результатів інвентаризації кас

Отже, в результаті дослідження організації та порядку проведення інвентаризації грошових коштів встановлено:

- інвентаризація грошових коштів проводиться з метою контролю за роботою матеріально-відповідальних осіб, збереження грошових коштів та попередження штрафів за невчасного виявлення помилок на підприємствах проводяться інвентаризації кас;

- порядок визначення інвентаризації кас передбачає формування відповідних розпорядчих документів, безпосередня перевірка та формування підсумкової документації, відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку.

Зазначимо, що на більшості підприємств інвентаризація не проводиться взагалі, або має формальний характер. Керівники підприємств, на яких покладена відповідальність за проведення інвентаризації, повинні знати, що інвентаризація – це одна з необхідних умов ведення обліку і надійним інструмент для контролю за веденням господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-ВР від 16 лип. 1999 р. / Верховна Рада України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 27.02.2023р.).

2. Дудник А. Інвентаризація коштів. URL: <http://www.golovbukh.ua/article/97-qqq-15-m11-16-11-2015-nventarizatsya-koshtv>. (дата звернення 27.02.2023р.).

3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02 вер. 2014 р. / Верховна Рада України. URL :

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення 27.02.2023р.).

Брюх Олена, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Гриб Анастасія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Фесенко Валентина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Канцедал Наталія, к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАКРИТТЯ ВИРОБНИЧИХ РАХУНКІВ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сільськогосподарська діяльність характеризується природно-просторовим та сезонним виробництвом, що відрізняє її від інших галузей та зумовлює специфіку у визначенні предмета та об'єктів обліку [2, с. 47]. Тому важливим етапом облікової роботи є врахування саме специфіки сільськогосподарського виробництва.

Перед закриттям рахунку 23 «Виробництво» наприкінці року, сільськогосподарському підприємству спочатку необхідно сформулювати фактичні витрати на виробництво продукції. З цією метою проводиться закриття рахунків різних видів виробництв з дотриманням порядку, передбаченому п. 6.2 Методрекоме-ндацій № 132 [3].

За загальним правилом продукція одних виробництв є складовою собівартості інших. Так, наприклад, продукція та послуги допоміжних виробництв бере участь у виробництві як продукції рослинництва, так і тваринництва. А продукція рослинництва (корми) використовується у виробництві продукції тваринництва. Тому якщо закривати рахунки виробництв у хаотичному порядку, підприємство не зможе правильно визначити фактичні витрати, понесені на виробництво певного виду продукції і провести калькуляцію виробленої продукції [1].

Алгоритм закриття рахунку 23 є наступним.

Крок 1. Розподіл витрат з утримання необоротних активів. На цьому етапі необхідно розподілити витрати на утримання основних засобів (тракторів, ґрунтообробних машин, сівалок, комбайнів тощо), що обліковуються протягом року на окремому субрахунку до рахунку 91 «Загальновиробничі витрати».

При цьому витрати на утримання спеціальних машин (наприклад, картоплекопалок) потрібно відносити прямо до витрат на виробництво певної продукції. А витрати, понесені на утримання техніки, яка використовується при виробництві різних видів сільгосппродукції, потрібно розподіляти між об'єктами витрат пропорційно обсягу виконаних робіт у фізичних обсягах, тобто пропорційно обробленим площам, площам посіву, площі внесених добрив тощо (п. 3.17 Методрекоме-ндацій № 132).

Крок 2. Визначення собівартості робіт та послуг допоміжних виробництв. На цьому етапі відбувається закриття субрахунку 234 «Допоміжні виробництва». Для цього необхідно визначити собівартість газопостачання, теплопоста-

чання, електропостачання, водопостачання, ремонтної майстерні, холодильних установок, вантажного автотранспорту, гужового транспорту. Робити це слід у тій послідовності, в якій перелічено вище види допоміжних виробництв.

Порядок визначення собівартості таких робіт прописаний у пп. 7.2-7.10 Методрекомедацій № 132.

Для всіх видів допоміжних виробництв, крім автотранспорту і гужового транспорту, визначення собівартості і закриття рахунків допвиробництв зводиться до того, що понесені витрати на здійснення певного конкретного виду допоміжних виробництв розподіляють між об'єктами обліку витрат щомісяця виходячи з фізичного обсягу наданих послуг.

Маючи на руках місячний обсяг понесених витрат і обсяг наданих послуг такими виробництвами, зробити це буде нескладно.

Що стосується інших двох видів допоміжних виробництв (гужового транспорту та вантажного автотранспорту), то тут буде діяти зовсім інший принцип закриття рахунків.

А саме закривати рахунки таких виробництв слід не щомісяця, а раз на рік. У зв'язку з цим протягом року за такими видами допоміжних виробництв вартість наданих послуг відносять на об'єкти витрат (сільськогосподарську культуру, вид тварин тощо) за плановою собівартістю. Таку собівартість визначає плановий відділ на початку року, спираючись на прогнозні витрати. Наприкінці року після визначення фактичного річного розміру витрат ці планові списання доводять до рівня фактичного шляхом коригування методом «червоне сторно» чи додаткових проводок.

Крок 3. Розподіл загальних витрат на зрошення та осушення земель. Під розподіл потрапляють у тому числі й витрати на утримання меліоративних споруд, на вапнування та гіпсування ґрунтів та на утримання полезахисних смуг.

Крок 4. Списують частину витрат бджільництва на сільгоспкультури, що запилюються.

Проводячи таке списання, слід враховувати, що за затвердженими нормативами, до витрат може бути віднесено від 20 до 60 % витрат на утримання бджолосімей, залежно від площ, врожайності, виду культур на полях/у садах. У разі використання більшої кількості бджолосімей, ніж передбачено нормативами, витрати бджільництва, що відносяться на запилювальні культури, не збільшуються (п. 9.24 Методрекомедацій № 132).

Загальновиробничі витрати (ЗВВ) білюють на рахунку 91 і включають до виробничої собівартості всією сумою після проведення розподілу між об'єктами витрат (п.п. «г» п. 2.7 Методрекомедацій № 132).

Крок 5. Розподіляють загальновиробничі витрати (ЗВВ). Проводячи такий розподіл, слід пам'ятати, що у сільськогосподарських підприємствах ЗВВ не ділять на постійні та змінні (п. 2.21 Методрекомедацій № 132),

Ділити ЗВВ між об'єктами витрат слід, спираючись на визначену на підприємстві (прописану у наказі про облікову політику) базу розподілу. Так, наприклад:

– ЗВВ на утримання тваринницького приміщення, де розміщено декілька видів худоби, розподіляють між певними групами тварин пропорційно займаній

площі;

– ЗВВ на вирощування продукції рослинництва (у тому числі сюди відносять витрати на сплату сільгоспЄП) розподіляють між об'єктами обліку витрат продукції рослинництва пропорційно площам сільгоспугідь, зайнятих відповідними культурами, а в рибогосподарствах – водним площам, що використовуються для рибних цілей, тощо;

– ЗВВ, які стосуються усіх без винятку галузей виробництва, тобто одночасно і галузі тваринництва, і галузі рослинництва, розподіляють між основними галузями та об'єктами витрат пропорційно загальній сумі прямих витрат за вирахуванням вартості насіння (у рослинництві), кормів (у тваринництві) та сировини, матеріалів і напівфабрикатів (у промислових підрозділах).

Крок 6. Визначення собівартості основних галузей. На цьому етапі слід зробити такі операції:

1) визначити собівартість продукції рослинництва, а саме 1 ц зерна (насіння, коренеплоду тощо);

2) визначити собівартість продукції підсобних промислових виробництв з переробки рослинницької продукції;

3) розподілити витрати з утримання кормоцехів. Якщо за рішенням власника підприємства розподіл цих витрат робився щомісяця, то переходьте до наступної дії;

4) визначити собівартість продукції тваринництва, а саме 1 тис. яєць, 1 ц молока, 1 ц приросту і 1 ц живої маси тварин тощо;

5) визначити собівартість продукції промвиробництв з переробки тваринницької продукції;

6) обчислити собівартість іншої продукції підсобних промвиробництв.

Здійснивши всі ці операції, аграрій зможе закрити рахунки виробництва.

Водночас варто пам'ятати, що найбільше проблем із закриттям рахунка 23 пов'язані із закриттям тих субрахунків, де ведеться облік виробництва основних видів агропродукції, тобто продукції рослинництва і тваринництва.

Наступним етапом є визначення визначити собівартості цих видів продукції, що буде предметною областю подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Аграрій наприкінці року закриває рахунки виробництва. *Податки & бухоблік*, № 94, Грудень, 2022. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2022/december/issue-94/article-123174.html>. (дата звернення 27.02.2023р.).

2. Канцедал Н. А. Інституціональний підхід до формування в обліку інформації про біологічні активи та сільськогосподарську діяльність. *Економіка. Фінанси. Менеджмент : актуальні питання науки та практики*. 2018. №1 (27). С. 44-55. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/228> (дата звернення 27.02.2023р.).

3. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Мінагрополітики від 18.05.2001 № 132.

Бублик Дмитро, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Кулумбегова Олена, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Черненко Ксенія, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ОРЕНДНА ПЛАТА ЗА ЗЕМЕЛЬНІ ПАЇ: ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

До загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) включається, зокрема, дохід від надання майна в лізинг, оренду або суборенду (строкове володіння та/або користування), визначений у порядку, встановленому п. 170.1 ст. 170 Податкового кодексу України (далі – ПКУ).

Підпунктом 170.1.1 п. 170.1 ст. 170 ПКУ передбачено, що податковим агентом платника ПДФО – орендодавця щодо його доходу від надання в оренду земельної ділянки сільськогосподарського призначення, земельної частки (паю), майнового паю є орендар [1]. При цьому об'єкт оподаткування визначається виходячи з розміру орендної плати, зазначеної в договорі оренди, але не менше ніж мінімальна сума орендного платежу, встановлена законодавством з питань оренди землі.

Доходи фізичної особи від здавання в оренду земельної ділянки сільськогосподарського призначення, земельної частки (паю), майнового паю оподатковуються ПДФО - 18 % та військовим збором за ставкою 1,5 відсотка.

Приклад. ПАФ «Світанок» отримала в оренду від фізичної особи – Котла Василя Івановича – земельний пай вартістю 700000 грн. Орендна плата становить 21000 грн за пай. Виплату здійснюють з поточного рахунку (табл. 1).

Таблиця 1

Відображення на рахунках бухгалтерського обліку оподаткування орендної плати за землю в грошовій формі

Економічний зміст операції	Кореспонденція		Сума, грн
	дебет	кредит	
ПАФ «Світанок» орендувала земельний пай	01		700000
Нараховано орендну плату	91	685	17000
Утримано:			
ПДФО (17000 грн * 18 %)	685	661	3060
ВЗ (17000 грн * 1,5 %)	685	642	255
Перераховано до бюджету:			
ПДФО	641	311	3060
ВЗ	642	311	255
Перераховано орендну плату Котлу В. І. на картковий рахунок (17000 грн – 3060 грн – 255 грн)	685	311	13685

Приклад. ПАФ «Світанок» отримала в оренду від фізичної особи – Таран Віталія Олександровича - земельний пай вартістю 700000 грн. Орендна плата становить 5 т жита за пай (табл. 2).

З 2023 року для власників землі ввели обов'язковий новий податок - мінімальне податкове зобов'язання – фактично інімальна сума податків, яку сплачує кожен власник/користувач земельних ділянок віднесених до с/г угідь, а

також ті, хто отримує доходи за виробництво, реалізацію сільгосппродукції [3].

Таблиця 2

Відображення на рахунках бухгалтерського обліку оподаткування орендної плати за землю в натуральній формі

Економічний зміст операції	Кореспонденція		Сума, грн
	дебет	кредит	
ПАФ «Урожай» орендувала земельний пай	01		700000
Нараховано орендну плату, виходячи із звичайних цін (6000 грн * 3 т)	91	685	18000
Нараховано дохід при передачі прав на продукцію фізичній особі	685	701	18000
Нараховано ПДВ	701	641	3000
Відображено собівартість реалізації жита 0	901	27	7000
Утримано:			
ПДФО (18000 грн * 1,21951 * 18 %)	685	661	3951,21
ВЗ (18000 грн * 1,5 %)	685	642	270
Перераховано до бюджету:			
ПДФО	641	311	3951,21
ВЗ	642	311	270
Перераховано орендну плату Тарану В. О. на картковий рахунок (18000 грн – 3951,21 грн – 270 грн)	685	311	14778,79

Селяни та фермери з 2023 року будуть сплачувати мінімальне податкове зобов'язання (МПЗ) за свій пай. Якщо земля знаходиться в офіційній оренді і її зареєстровано в Реєстрі речових прав, то платіжка щодо МПЗ прийде орендарю. Якщо така ділянка не перебуває в офіційній оренді і не зареєстровано право на користування в Реєстрі речових прав, то МПЗ сплачує власник землі [3].

Для орендаря правильність розрахунку ПДФО та ВЗ є особливо актуальним, оскільки для суми мінімального податкового зобов'язання зменшується на суму сплачених податків та зборів. Зокрема, для сільськогосподарських підприємств, які перебувають на 4 групі єдиного податку, така сума включає [4]:

- єдиний податок;
- податок на прибуток підприємств (у разі переходу в податковому (звітному) році на спрощену систему оподаткування із загальної);
- ПДФО та ВЗ з доходів фізичних осіб, які перебувають з платником податку у трудових або цивільно-правових відносинах (крім доходів, сплачених за придбання товарів у фізичних осіб);
- ПДФО та ВЗ з доходів за договорами оренди, суборенди, емфітевзису земельних ділянок сільськогосподарського призначення;
- земельний податок за земельні ділянки, віднесені до сільськогосподарських угідь, які використовуються такими платниками для здійснення підприємницької діяльності (у разі переходу в податковому (звітному) році на спрощену систему оподаткування із загальної);
- рентна плата за спеціальне використання води (у разі її сплати);
- 20 відсотків витрат на сплату орендної плати за віднесені до сільськогосподарських угідь земельні ділянки, орендодавцями яких є юридичні особи, та/або які перебувають у державній чи комунальній власності.

Список використаних джерел:

1. Оподаткування доходу, отриманого від надання в оренду земельного паю. URL: <https://dp.tax.gov.ua/deklaratsiyna-kampaniya-2021/informatsiyni-providomlennya/451591.html> (дата звернення 27.02.2023р.).
2. Як відобразити в бухобліку та оподаткувати оренду земельних паїв. *Головбух*. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/8554-orenda-zemelnih-pav-ufzosobi-tri-varanti-buhoblku> (дата звернення 27.02.2023р.).
3. Податок на пай. Власники яких ділянок зобов'язані платити МПЗ в Україні. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/economics/minimalne-podatkove-zobov-yazannya-2023-shcho-ce-i-hto-platit-mpz-novini-ukrajini-50298232.html> (дата звернення 27.02.2023р.).
4. Бухгалтерська агро-енциклопедія. Мінімальне податкове зобов'язання для юросіб і ФОП: розрахунки та зразки. URL: https://storage.7eminar.ua/content/record/4270/MPZ_dlia_yurosib_i_FOP.pdf (дата звернення 27.02.2023р.).

Васаковська Наталія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Манзюк Данило, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Сіренко Олена, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Облікова політика суб'єктів господарювання розкриває методологічні особливості організації бухгалтерського обліку в конкретному періоді діяльності підприємства. Сформована правильно облікова політика підприємства забезпечить ефективність облікового процесу, чим мінімізує матеріальні, трудові та часові витрати під час вирішення поточних питань.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності [1].

Метою облікової політики є забезпечення одержання вірогідної інформації про результати фінансово-господарської діяльності, необхідної для користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних управлінських рішень.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності» наводить ідентичне визначення, а саме: «облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності» [2].

Нормативно-правове регулювання формування облікової політики визначене також П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [3] та наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України» [4].

На нашу думку, до розпорядчого документа підприємства про облікову

політику доцільно ввести окремо розділ «Облікова політика бухгалтерського обліку фінансових результатів» з виділенням підрозділів та їх наступним змістом:

1. Нормативна база

Облік фінансових результатів регулюється наступними нормативними документами: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 1 «Подання фінансової звітності» (далі – МСБО 1 «Подання фінансової звітності»); Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» (далі МСБО 18 «Дохід»); Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 «Податки на прибуток» (далі МСБО 12 «Податки на прибуток»); Концептуальна основа складання і надання фінансових звітів РМСБО; Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»; Інші положення (стандарти) бухгалтерського обліку в частині застосування до даного розділу.

2. Загальні положення

У даному розділі розглядається політика визнання і бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності підприємства в розрізі наступних напрямів:

- Фінансовий результат операційної діяльності;
- Фінансовий результат фінансової діяльності;
- Фінансовий результат інвестиційної діяльності;
- Фінансовий результат іншої діяльності.

Облік доходів і витрат необхідно вести з дотриманням апмнцмпу нарахування - доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів.

Для визнання в обліку доходів та витрат встановити наступні звітні періоди:

- 1 квартал (з 1 січня до 31 березня);
- півріччя (з 1 січня по 30 червня)
- 9 місяців (з 1 січня по 30 вересня);
- календарний (фінансовий) рік (з 1 січня по 31 грудня).

Разом з цим, для цілей отримання оперативної інформації, для ухвалення управлінських рішень і своєчасного надання звітності встановлюється проміжний звітний період – місяць.

Підприємство за кожен звітний період (в т. ч. за місяць) визначає загальний фінансовий результат діяльності підприємства і фінансовий результат в розрізі видів діяльності: основна діяльність; інша операційна діяльність; фінансова діяльність; інвестиційна діяльність.

При розрахунку фінансових результатів операційної діяльності необхідно враховувати наступні особливості обліку цільового фінансування:

- цільове фінансування, пов'язане з сільськогосподарською діяльністю, визнається доходом в періоді його фактичного отримання та коли існує впевненість у тому, що підприємство виконає умови такого фінансування;
- отримане цільове фінансування визнається доходом впродовж тих пері-

одів, в яких признаються витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування (за їх наявності);

– цільове фінансування капітальних інвестицій, пов'язаних із створенням довгострокових біологічних активів визнається доходом впродовж періоду використання;

– цільове фінансування для компенсації витрат (збитків), які понесло підприємство, і фінансування для здійснення поточної підтримки підприємства (без встановлення умов використання такого фінансування для виконання в майбутньому певних заходів) визначаються як дебіторська заборгованість з одночасним визнанням операційного доходу.

3 Бухгалтерський облік

У бухгалтерському обліку чистий прибуток (збиток) формується впродовж фінансового року від всіх видів основної та іншої діяльності і включає: чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); валовий прибуток (збиток); фінансові результати від операційної діяльності; прибуток (збиток) від іншої діяльності до оподаткування;

Фінансові результати до оподаткування включають фінансові результати від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності.

Облік фінансових результатів ведеться з використанням рахунку 79 «Фінансові результати» в розрізі наступних субрахунків: 791 «Результат операційної діяльності»; 792 «Результат фінансових операцій»; 793 «Результат іншої діяльності»;

На відповідні субрахунки рахунку 79 «Фінансові результати» щомісячно закриваються всі рахунки обліку доходів (7 клас рахунків) і рахунки обліку витрат (9 клас рахунків).

Зокрема, рахунки обліку доходів закриваються таким чином:

– рахунки обліку доходів, пов'язаних з операційною діяльністю: 701 «Дохід від реалізації готової продукції»; 702 «Дохід від реалізації товарів»; 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»; субрахунки рахунку 71 «Інший операційний дохід»;

– рахунки обліку витрат, пов'язаних з операційною діяльністю: субрахунки до рахунку 90 «Собівартість реалізації»; 92 «Адміністративні витрати»; 93 «Витрати на збут»; субрахунки до рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» закриваються на рахунок 791 «Результат операційної діяльності»;

– рахунки обліку доходів та фінансової діяльності закриваються на рахунок 792 «Результат фінансових операцій»: 73 «Інші фінансові доходи»; 72 «Дохід від участі в капіталі»; 95 «Фінансових витрат»; 96 «Витрати від участі в капіталі»;

– субрахунки рахунку обліку доходів іншої звичайної діяльності підприємства 74 «Інші доходи» та субрахунки рахунку обліку витрат іншої звичайної діяльності підприємства 97 «Інші витрати» закриваються на рахунок 793 «Результат іншої діяльності»;

– сальдо рахунку 79 при його закритті, раз в рік, на річну звітну дату, списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Для підвищення ефективності своєї діяльності кожне підприємство при

формуванні облікової політики повинно: враховувати всі внутрішні та зовнішні фактори впливу на прибуток; обрати таку стратегію управління прибутком, яка б дозволила максимізувати рентабельність підприємства за наявних у нього фінансових ресурсів; контролювати витрати (проводити політику оптимізації витрат) з метою недопущення перевищення їх над доходами.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-IX від 16 липня 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 05.03.2023р.).

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 7 лютого 2013 р. *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 05.03.2023р.).

3. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: Наказ Міністерства фінансів України № 137 від 28 травня 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>. (дата звернення 05.03.2023 р.).

4. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 635. *Ліга-Закон*. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mf13052?an=11> (дата звернення 05.03.2023р.).

Вербова Наталія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Достовірність показників щодо формування фінансового результату сільськогосподарських підприємств є основою принципів і правил організації бухгалтерського обліку, обов'язкове дотримання яких вимагають як міжнародні стандарти фінансової звітності, так і чинне законодавство України, зокрема Національні Положення (стандарт) бухгалтерського обліку.

Дохід як основне джерело покриття витрат господарюючого суб'єкта є підґрунтям для формування його фінансового результату, зокрема, прибутку. Згідно зі ст. 5 Національного Положення стандарт бухгалтерського обліку 15 «Доход» (далі – НП(С)БО 15 «Доход»), дохід визначається під час збільшення активу або зменшення зобов'язань, які зумовлюють збільшення власного капіталу (за винятком капіталу за рахунок внесків засновників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена [3].

Головним складовим елементом доходу сільськогосподарських підприємств є дохід від реалізації продукції власного виробництва, а саме та його частина, яка залишається після вирахування матеріальних, трудових і грошових витрат виробництва й реалізації продукції. У зв'язку з цим ключовим завданням кожного господарюючого суб'єкта є одержання максимального прибутку

за найменших витрат шляхом дотримання режиму економії за найбільш ефективного використання грошових коштів.

Відповідно до ст. 7 НП(С)БО 15 «Дохід», дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – це загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, виконаних робіт або наданих послуг без вирахування наданих знижок, повернення раніше проданих товарів та непрямих податків і зборів (податку на додану вартість, акцизного збору тощо) [3].

Визнання доходу і достовірні його оцінки є необхідною інформацією для відображення її у фінансовій звітності підприємства. Однією з умов визнання доходу від реалізації продукції є передача покупцеві всіх ризиків і вигод, пов'язаних із правом власності на продукцію.

Основними елементами, що впливають на формування та розподіл доходу є:

- розмір господарюючого суб'єкта;
- форма його власності та організаційно-правова форма господарювання.

Ключовим завданням фінансового планування у сільськогосподарському підприємстві ґрунтується на мобілізації резервів збільшення доходу за рахунок раціонального використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Проте поліпшення збутової політики, можливе також за умови пошуку більш вигідних бізнес-партнерів зі збуту товарної продукції та покращення якості послуг під час обслуговування споживачів.

Із метою забезпечення економічної безпеки під час формування доходу від реалізації сільськогосподарської продукції, насамперед, враховують рівень розвитку конкурентного середовища, що впливає на обсяг та відновлення виробничого потенціалу підприємства.

Доходи від реалізації продукції відображаються у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності у момент їх виникнення, незалежно від дати надходження чи сплати коштів. При цьому для визначення фінансового результату звітного періоду варто порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів [1, с. 84].

Щодо формування узагальнених показників, які характеризують результати діяльності суб'єкта господарювання у звітному періоді, визначають за допомогою сукупності регламентованих звітів. Як джерело даних для розрахунку більшості показників у цих звітах використовують ту саму базу даних, що й для стандартних бухгалтерських звітів. Однак, процес формування регламентованих звітів вимагає проведення деяких підготовчих операцій над вмістом інформаційної бази, в тому числі розглянуті вище операції згортання рахунків обліку доходів і витрат. Одним із основних регламентованих звітів, що відображає порядок формування доходів, витрат та результатів діяльності підприємства є «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)». Аналіз даних Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) свідчить щодо доходів і витрат, а також характеризують підприємство є прибутковим, чи збитковим.

Отже, для збільшення позитивних фінансових результатів у сільськогосподарських підприємствах необхідним є запровадження комплексу заходів для збільшення виручки від реалізації у оптимальному поєднанні зі зниженням

собівартості. Іншими словами, необхідно знайти величину витрат, яка забезпечить оптимальний рівень виручки і максимально можливий рівень прибутковості підприємства.

Список використаних джерел:

1. Дубініна М. В., Вишенська М. В. Управління інформаційною системою обліку фінансових результатів діяльності аграрних підприємств. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. 2015. № 1 (55). С. 83–85.

2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лютого 2013 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення 05.03.2023р.).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства Фінансів України № 290 від 29 лист. 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення 05.03.2023р.).

Горяний Євгеній, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Чіп Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

«БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)»:

ФОРМУВАННЯ В УМОВАХ АВТОМАТИЗОВАНОГО ОБЛІКУ

Бухгалтерська звітність суб'єкта господарювання є інформаційною системою, за допомогою якої здійснюють розрахунки показників фінансового аналізу суб'єкта господарювання. В Україні широкого розповсюдження набула автоматизована програма «1 С: Підприємство 8.3». Система даної програми призначена для вирішення широкого спектру облікових задач, що стоять перед сучасним підприємством. Програма «1 С: Підприємство 8.3» – універсальний програмний продукт для автоматизованого ведення бухгалтерського та податкового обліку, що вміщує формування обов'язкової регламентованої звітності. До форм регламентованої звітності належать: форми фінансової звітності; податкові декларації та розрахунки; форми статистичної звітності тощо. Ці форми оновлюються водночас із оновленням самої конфігурації.

Для роботи з регламентованими звітами у «1С: Бухгалтерії 8.3» призначена спеціальна обробка «Регламентована звітність» (меню «Звіти» – «Регламентована звітність» – «Регламентовані звіти вбудовані»). Дана панель складається з двох основних частин: перша – список видів регламентованих звітів; друга – журнал звітів і журнал вивантаження форм звітності в електронному вигляді. Альтернативним доступом до регламентованих звітів є довідник «Регламентовані звіти». У даному довіднику кожен регламентований звіт представлено окремим елементом які об'єднано у групи за видами звітності. У системі можливе редагування груп звітів і окремих звітів у довіднику (додавання, вилучення та переміщення).

Для формування нового регламентованого звіту у «1С: Бухгалтерії 8.3» із списку звітів довідника «Регламентована звітність» обрається необхідний звіт,

наприклад, «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» із опцією «Новий». У діалоговому вікні встановлюється періодичність подання та період складання звіту й натиском опції «Заповнити» виконується розрахунок за даними інформаційної бази суб'єкта господарювання. Під час підготовки друкованої звіту, система автоматично розбиває його на сторінки й нумерує. Для роботи зі збереженими регламентованих звітів призначено журнал звітів в якому відображається список усіх сформованих й збережених звітів.

Регламентована звітність, і зокрема, «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», подається до державних органів, у форматі, що затверджений наказом ДПАУ «Про затвердження формату (стандарту) електронного документа звітності платників податків» № 351 від 19.08.2005 р. у файлі з розширенням XML [2]. Даний сервіс активізується при натисканні на опції «Вивантаження» – «Вивантажити в xml».

Для формування та подання фінансової звітності використовується «М.Е.Дос» – система електронного документування, що уможливорює працювати з документами різних типів та призначення. Для створення, обробки, збереження та подачі «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» до контролюючих органів, у програмі «М.Е.Дос» передбачено модуль «Реєстр звітів». Бланк звіту після відкриття автоматично заповнюється даними із ідентифікаційної картки реквізитів, його перевірка здійснюється шляхом обрання опції «Наступні дії» – «Перевірити звіт». У разі виявлення програмою «М.Е.Дос» помилок, на екран червоним кольором відсвітяться поля, що підлягають корегування, а на вкладці «Помилки» виводиться перелік рекомендацій щодо їх виправлення. Після виправлення звіт перевіряється повторно. Для підписання документів у «М.Е.Дос» налаштований комплект підписів, зокрема: меню «Адміністрування» – «Параметри системи» – «Підпис». Звіт підписується із опції «Наступні дії» – «Передати звіт на підпис» – «Підпис» – тип підпису «Бухгалтер-Керівник-Печатка», шляхом введення паролю у відповідне поле секретного ключа. Після підписання документів їх передають до контролюючих органів, шляхом обрання опції «Подати у контролюючий орган». Як результат у меню «Протокол», з'явиться запис про відправку. У разі прийняття звіту контролюючими органами, генерується відповідь у вигляді «Повідомлення про прийом документу» та «Квитанція з результатами обробки звіту», що надходять у «М.Е.Дос» як звичайна вхідна кореспонденція.

Узагальнюючи вище викладене, можна зробити висновок, що на ринку інформаційних технологій провідні позиції традиційно мають ті бухгалтерські програми, які задовольняють вимоги користувачів щодо формування різних видів бухгалтерської звітності. Автоматизація облікового процесу уможливорює істотно полегшити працю бухгалтера, підвищити оперативність та точність облікової інформації, уможливорює здійснювати економічний та фінансовий аналіз роботи підприємства та пошуку резервів щодо підвищення ефективності цієї роботи. Наразі використання програмного продукту «1 С: Підприємство 8.3», забезпечує найбільш повний спектр можливостей для ведення обліку. Тільки за умови вибору можна максимізувати ефективність та ведення облікової діяльності, що безумовно є необхідним кроком на шляху до розвитку і процвітання

підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бірюкова О. Складання та подання річної фінансової та статистичної звітності сільськогосподарськими підприємствами. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2019. № 3 (132). С. 2–12.

2. Удовиченко А. В. Організація облікового процесу на підприємстві з використанням програмного продукту «1С: Бухгалтерія». *Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки студентів обліково-фінансового профілю: матеріали науково-практичної конференції студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик по напрямках підготовки (спеціальностях)*. Вип. 4. Полтава : ПДАА, 2018. С. 86–88.

Гребенюк Станіслав, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Канцедал Наталія, к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування

ПОДАТКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН ПОСТАЧАЛЬНИКІВ З ФІЛІЯМИ ГОЛОВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

На практиці часто трапляються випадки, коли юридична особа (платник податку на прибуток і ПДВ) укладає договір з філією іншого підприємства на надання їй послуг. Перша подія – надання послуг філії. При цьому філія не має статусу юридичної особи, але замовник просить її оформити всі первинні документи, у тому числі зареєструвати податкову накладну на ім'я головного підприємства, хоча оплату здійснюватиме філія. В бухгалтерському обліку важливо проводити такі операції з точки зору їх правомірності, що і розглянемо в даному дослідженні.

У загальному випадку, якщо договір укладено з філією і вона ж є фактичним споживачем послуг, то й приймати такі роботи повинна філія, що діє від імені головного підприємства (тобто акт виконаних робіт оформляється на філію).

Що стосується складання податкової накладної, то вона складається на філію тільки при виконанні одночасно двох умов:

- 1) якщо філії делеговано право складання податкової накладної (присвоєний окремий цифровий номер) і
- 2) фактичним одержувачем послуг є філія (первинні документи оформлені на філію).

Якщо мова йде про філію – відокремлений підрозділ, інформація про який внесена до ЄДР (у відомостях про головне підприємство), то у професійних виданнях така позиція супроводжується наступним поясненням [1].

Будь-який структурний підрозділ юридичної особи не має права виступати від її імені у відносинах з іншими особами, зокрема, не може самостійно вчиняти правочини. Водночас слід підкреслити: скільки б не було в підприємства відокремлених підрозділів, усі вони – частини однієї єдиної юридичної особи – головного підприємства.

При цьому п. 5 ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінан-

сову звітність в Україні» [3] дозволяє юридичній особі виділяти на окремий баланс філії, представництва та інші свої відокремлені підрозділи, але з подальшим включенням їх показників до фінансової звітності головного підприємства.

А ось від того, складає філія окремий баланс чи ні, залежить порядок ведення бухгалтерського обліку головного підприємства (у тому числі його філій).

Якщо філія веде окремий баланс, то всі господарські операції, які фактично здійснюються філією, повинні відображатися в балансі філії. Тож, усі первинні документи, що підтверджують такі господарські операції, повинні оформлятися від імені й на ім'я філії.

Водночас відсутність окремого балансу у філії зовсім не означає, що вона не здійснює господарських операцій. Це всього лише говорить про те, що облік таких операцій здійснюється головним підприємством. Для цього головне підприємство зазвичай вводить додаткові субрахунки, на яких відображається інформація про операції, що проводяться філією. Тобто для ідентифікації операції в бухгалтерському обліку всі первинні документи повинні також оформлятися від імені та на ім'я філії.

Таким чином, вирішальну роль у відповіді на запитання – на кого оформляти первинні документи – відіграє факт того, кому постачаються послуги за договором. Причому не має значення, хто за ці послуги платить – головне підприємство чи філія. Отже, все залежить від умов договору постачання.

Якщо договір на надання послуг оформлений із філією, яка виступає від імені головного підприємства, то філія і є одержувачем таких послуг. Очевидно, що всі первинні документи в такому разі повинні оформлятися на філію (зокрема, акт виконаних робіт). Тобто, якщо іншого в договорі не сказано, то за замовчуванням правочин вчиняється між сторонами договору (постачальником і філією, яка діє від імені головного підприємства). Тож у постачальника немає жодних підстав складати первинні документи на головне підприємство.

Що стосується складання податкових накладних, то тут варто зупинитися більш детально.

1. ПДВ-облік. Як відомо, філія не підлягає окремій ПДВ-реєстрації і не є самостійним платником ПДВ. Платником ПДВ виступає головне підприємство, яке веде ПДВ-облік, складає, подає ПДВ-звітність і відповідає за сплату ПДВ (п. 180.1 ПКУ). Водночас головне підприємство може делегувати філії тільки право складання ПН, якщо така філія згідно п. 1 Порядку № 1307 [2]:

- самостійно здійснює постачання товарів/послуг та
- здійснює розрахунки з постачальниками/споживачами.

При цьому для ПН-делегування важливо, щоб право філії здійснювати постачання і проведення розрахунків були закріплені в положенні про філію.

Крім того, для делегування філії прав зі складання і реєстрації податкової накладної юридичній особі необхідно пройти певну процедуру. Зокрема, головне підприємство присвоює філії окремий числовий номер і письмово повідомляє про це контролюючий орган за своїм місцем реєстрації як платника ПДВ (п. 1 Порядку № 1307). У такому разі саме філія при здійсненні госпо-

дарських операцій складає ПН/РК у порядку, передбаченому пп. 1 і 7 Порядку № 1307.

Водночас при придбанні товарів/послуг філією, яка виступає стороною в договорі від імені головного підприємства, постачальник таких товарів/послуг також повинен дотримуватися вимог складання «філійної» податкової накладної.

Таким чином, якщо філії делеговано право виписування податкових накладних, то для визначення порядку заповнення податкової накладної постачальником товарів/послуг вирішальне значення має, хто є стороною договору (одержувачем послуги) – філія чи головне підприємство.

У разі постачання товарів/послуг філії платника податків при складанні податкової накладної у графі «Отримувач (покупець)» спочатку зазначається найменування головного підприємства, зареєстрованого як платник ПДВ, і через кому – найменування такої філії (структурного підрозділу), яка (який) фактично є від імені головного підприємства (покупця) стороною договору.

При цьому в такій податковій накладній, окрім податкового номера платника податку, додатково зазначається числовий номер такої філії, а в рядках «Індивідуальний податковий номер отримувача (покупця)» і «Податковий номер платника податку або серія (за наявності) та номер паспорта» вказуються дані головного підприємства – платника податку (п.п. «г» п. 201.1 ПКУ, пп. 1 і 7 Порядку № 1307; 101.16 БЗ). Інші реквізити ПН заповнюються без будь-яких особливостей.

2. Оскільки податкова накладна повинна складатися відповідно до первинних документів, то і податкова накладна, і первинні документи мають бути оформлені в повному тандемі. Тобто, якщо за умовами договору послугу отримує безпосередньо філія, то незалежно від того, хто здійснює оплату за договором, слід і первинні документи складати на філію, що діє від імені головного підприємства, і податкову накладну виписати в порядку, описаному вище, згідно з пп. 1 і 7 Порядку № 1307.

Утім, якщо все зробити так, як просить ваш замовник, і оформити всі документи на головне підприємство, вважаємо, що для філії, як постачальника послуг, жодних податкових ризиків не виникне. Оскільки інформація і в первинних документах і у податковій накладній збігається, визнати, що податкова накладна не складена, контролери не мають права.

Стосовно постачальника (замовника), вважаємо, теж претензій до його права на податковий кредит бути не повинно. Адже формально вимоги до складання податкової накладної виконані і, по суті, ніщо не заважає ідентифікувати здійснену операцію.

Список використаних джерел:

1. Альошкіна Н. Постачання – філії, а документи – на головне підприємство: хіба так можна? *Податки & бухоблік*. № 55, Липень, 2021. URL : <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2021/july/issue-55/article-115797.html> (дата звернення 27.02.2023р.).

2. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної Міністрів України; Наказ, Форма, Порядок від 31.12.2015

№ 1307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16#Text> (дата звернення 27.02.2023р.).

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 27.02.2023р.).

Гусар Євгеній, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Іванько Артем, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Пристапа Станіслав, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ

Виробництво є одним із основних процесів господарської діяльності підприємства. У процесі виробництва використовують природні ресурси, сировину, матеріали, паливо, енергію, трудові ресурси, основні засоби і одержують готову продукцію, що потім реалізують. Характерною особливістю цього процесу є формування витрат виробництва продукції, що становлять її виробничу собівартість. До витрат виробництва відносять витрати, обумовлені технологією виробництва, що перебувають у залежності від обсягу випущеної продукції і складають її речову основу.

Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07.02.2013 р. витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення власниками) [3].

Аналогічне визначення терміну «витрати» наведено у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку НП(С)БО 16 «Витрати» № 318 від 31.12.1999 р. та Методичних рекомендаціях з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132 від 18.05.2001 р.

Відповідно до НП(С)БО 16 визнання витрат має такі особливості:

- витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань;
- витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені;
- витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат звітного періоду, в якому вони були здійснені;
- якщо актив забезпечує одержання економічних вигод протягом кількох звітних періодів, то витрати визнаються шляхом систематичного розподілу його вартості між відповідними звітними періодами [5].

У результаті впливу зовнішніх та внутрішніх факторів формується розмір

і рівень витрат підприємства, і, відповідно, виникають їх різні види. Питанням класифікації витрат виробництва в економічній теорії протягом довгого часу приділялася значна увага, однак, єдиної класифікації таких витрат, яка б задовольнила інформаційні потреби користувачів, досі не розроблено. Тому в практичній діяльності використовуються різні класифікації витрат. Проблема полягає в тому, що важливо вибрати класифікацію витрат виробництва, яка найбільш повно відповідає б завданням дослідження та напрямам їх реалізації в системі управління [4].

Доцільним є дослідження науковців щодо підходів класифікації витрат, оскільки науково обґрунтоване групування витрат за визначеними однорідними ознаками важливе для цілей обліку, аналізу, контролю, планування та прийняття управлінських рішень стосовно процесу виробництва продукції.

Класифікація витрат здійснюється виходячи з певних цілей. У вітчизняній практиці вважається однією з основних класифікацій витрат за економічними елементами та статтями калькуляції. Особливістю класифікації витрат за економічними елементами є те, що вона заснована на економічній природі витрат, не залежить від конкретних умов, і тому склад елементів може бути встановленим. Разом із тим, класифікація витрат за елементами не може задовольнити інформаційні потреби підприємства про витрати за їх цільовим призначенням, за окремими видами продукції, при здійсненні контролю за раціональним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів [1].

Слід зазначити, що у процесі виробництва сільськогосподарської продукції споживається значна кількість різноманітних ресурсів, що у галузі рослинництва поділяються за статтями витрат: оплата праці; насіння і посадковий матеріал; паливо та мастильні матеріали; добрива; засоби захисту рослин; роботи та послуги; амортизація; загальновиробничі витрати тощо.

У економічній літературі майже всі науковці вітчизняної теорії обліку визнають класифікацію витрат виробництва відносно обсягу виробництва. Проте серед учених та практиків і дотепер не існує єдиного підходу до групування витрат за вказаною ознакою: одна група авторів розмежовує витрати на постійні та змінні; друга – на змінні та умовно-постійні; третя – на умовно-змінні та умовно-постійні; четверта – на змінні, умовно-змінні та постійні. Поділяючи думку авторів четвертої групи, зауважимо, що всі витрати виробництва продукції галузі рослинництва варто розподіляти на постійні, що за будь-яких обставин не змінні, умовно-змінні, які визначаються площею посіву та змінні, сума яких визначається кількістю одержаної продукції [2].

Наразі саме класифікація витрат залежно від обсягу виробництва уможливіло вирішувати, які саме витрати включати до виробничої собівартості у розрізі технологічного процесу; розраховувати повну виробничу собівартість продукції шляхом віднесення постійних витрат періоду реалізованої продукції на виробничу собівартість або на фінансові результати діяльності підприємства в цілому. Наявність інших підходів до класифікації витрат обумовлено тим, що підприємство має безліч техніко-економічних, маркетингових, фінансових особливостей, що впливають на формування собівартості продукції.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу* : міжнар. зб. наук. праць. Серія : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. 2012. № 1 (22). С. 11–18.
2. Моссаковський В. Б., Бублик С. Я. Управлінський облік та його особливості у сільському господарстві. *Облік і фінанси АПК*. 2014. № 1 С. 129–138.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства Фінансів України № 73 від 7 лютого 2013 р. *Верховна Рада України*. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення 05.03.2023р.).
4. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства Фінансів України № 318 від 31 груд. 1999 р. *Верховна Рада України*. URL : <http://www.zakon.rada.kiev.ua>. (дата звернення 05.03.2023р.).
5. Погосова А. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами на виробництво продукції рослинництва у сільськогосподарських підприємствах. Наукові читання – 2014: наук.-теорет. зб. ЖНАЕУ. Житомир: ЖНАЕУ, 2014. Т. 3. С. 95–98.

Давидова Маргарита, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Богомол Віктор, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Бухгалтерський облік розрахунків з постачальниками та підрядниками складається з бухгалтерських процедур, оцінки операцій з отримання активів, їх реєстрації, накопичення інформації, узагальнення інформації та підготовки інформації для її надання підрозділам підприємства та управлінському персоналу. Процес оформлення вхідної інформації в бухгалтерському обліку, її обробка та відображення в регістрах обліку - це й визначає методологічні аспекти організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками. У зв'язку з тим, що рахунок 63 активно-пасивний він може мати і дебетове сальдо. Тому доцільно мати інформацію розгорнутого сальдо розрахунків з постачальниками та підрядниками, про що неодноразово наголошують фахівці з бухгалтерського обліку, науковці. Пропонуємо зразок Аналітичної відомості бухгалтерського обліку розгорнутого сальдо до рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» (рис. 1).

Розрахунки з постачальниками і підрядниками – це взаємні розрахунки підприємств за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги. Для сучасних підприємств важливе значення має правильний підбір постачальників, тому в даному питанні більшість орієнтуються на ряд факторів: умови

платежу; цінова конкурентоспроможність; гарантійні строки; географічне місце розташування; ремонт і післяпродажне обслуговування; відповідність продукції постачальника стандартам якості; виробнича потужність та обсяги випуску продукції за останні роки; можливість закупівель безпосередньо у виробників або оптовиків [2].

Етап визнання зобов'язання відповідно до п. 5 НП(С)БО 11 «Зобов'язання»				
<i>Бухгалтерські процедури</i>				
Отримання Рахунка – фактури для оплати	Перевірка правильності оформлення рахунка-фактури	Отримання дозволу на оплату	Відображення в обліку	Оформлення платіжних документів перерахування коштів постачальнику
Етап оприбуткування отриманих активів				
<i>Бухгалтерські процедури</i>				
Відображення в обліку	Аналіз результатів оприбуткування матеріалів	Коригування кредиторської заборгованості за отримані матеріали	Оформлення претензії постачальнику	Розрахунок санкцій за недотримання умов поставки
Етап поточних бухгалтерських процедур				
Відображення інформації про отримання матеріалів в бухгалтерських документах : - реєстрах аналітичного обліку; - в реєстрах синтетичного обліку; - журналі 3; - Відомості 3.3		Контроль погашення кредиторської заборгованості постачальником, у разі недопоставок матеріалів, заміни бракованих матеріалів, інше		Надання необхідної оперативної інформації управлінському персоналу про стан кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками
Етап підготовки звітності				
Внутрішньої поточної та на кінець звітного періоду	Фінансової звітності			
	Визначення розгорнутого сальдо за рахунком 63	Перевірка точності інформації реєстрів аналітичного та синтетичного обліку	Перевірка достовірності і правильності відображення інформації в облікових реєстрах, Головній книзі, оборотній відомості	Відображення інформації про кредиторську заборгованість за розрахунками з постачальниками та підрядниками

Рис. 1. Етап визнання зобов'язання

В організації розрахунків з постачальниками та підрядниками важливо чітко визначити поняття «постачальник» та «підрядник».

У науковому розумінні «постачальник» – це суб'єкт господарювання, який безпосередньо бере участь у здійсненні процесу постачання ТМЦ, надаючи послуги, і виконуючи роботи [1].

З економічної точки зору поняття «підрядник», більшість дослідників розглядає як підприємство (установа, організація або особа), що виконує будівельно-монтажні роботи для замовника за договором підряду.

Процес придбання перш за все передбачає процес переходу права власності на продукцію чи товар. Весь процес придбання має бути достатньо якісно організований, щоб забезпечити достовірність інформації, зокрема облікової. Розглянемо процес придбання майна в обліку на рис. 2.

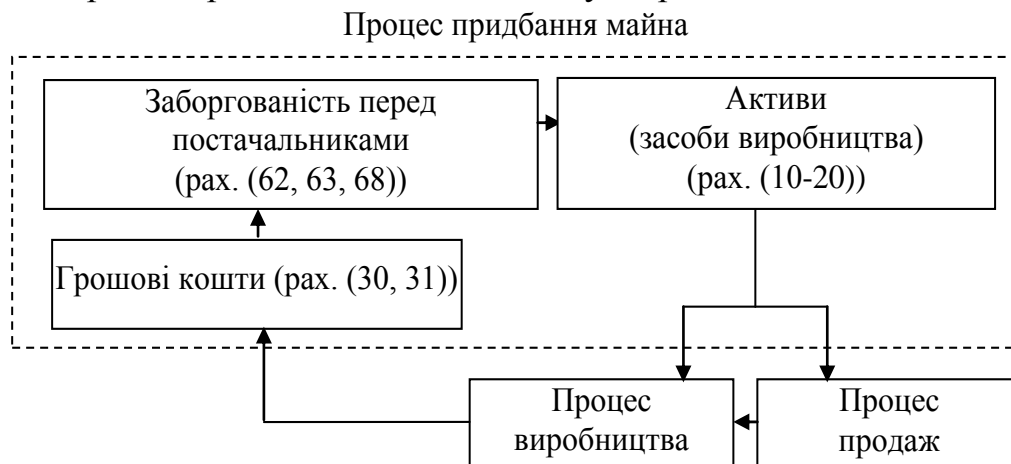

Рис. 2. Відображення процесу придбання майна в обліку

Розрахунки з постачальниками і підрядниками є важливим елементом складного механізму будь-якого підприємства. Саме тому вивченню цієї категорії необхідно приділяти багато часу, адже від ухвалених рішень залежить стан та перспективи розвитку підприємства. Задля розширення ринку збуту товарів, а також залучення нових реалізаторів продукції необхідна ефективна політика управління кредиторською заборгованістю.

Список використаних джерел:

1. Гайдаржийська О. М., Попович О. В., Кромбет А. Ю. Теоретичні аспекти обліку розрахунків підприємства з постачальниками та підрядниками. *Економіка та суспільство*. 2018. № 18. С. 874–880.
2. Гевчук А. В. Методика дослідження бухгалтерської звітності в процесі перевірки розрахунків з контрагентами. *Інтернаука. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 6. URL : <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-6-5073> (дата звернення 27.02.2023р.).
3. Подмешальська Ю. В., Корнієнко Д. В. Облік розрахунків з постачальниками за видами економічної діяльності. *Агросвіт*. 2021. № 24. С. 58–64.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України № 20 від 31 січ. 2000 р. URL : <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення 06.03.2023р.).
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-IX від 16 липня 1999 р. зі змінами і доповненнями. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws. (дата звернення 06.03.2023р.).

Дейнека Ольга, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Згідно з ПКУ до основних засобів в податковому обліку належать матері-

альні об'єкти, щодо яких одночасно дотримані такі умови:

- очікуваний строк корисного використання об'єкта з дати введення його в експлуатацію перевищує 1 рік;
- вартість об'єкта перевищує 20 000 грн.

Тобто об'єкти, що вводяться в експлуатацію з 23 травня 2020 року в податковому обліку визнаються основними засобами, якщо їхня вартість перевищує 20 000 грн. Об'єкти що введені в експлуатацію до 23 травня, вартість менше 20 тисяч, але більше 6 тисяч, визнаються основними засобами і не переводяться в необоротну малооцінку на субрахунок 112. Відповідну позицію наведено у листах ДПСУ від 04.06.2020 р №8939/7/99-00-07-02-01-07 та від 05.06.2020 р. №2314/6/99-00-07-02-02-06/ПК.

З 23 травня 2020 року Законом №466 в ПКУ внесено такі зміни. На період модернізації, реконструкції, добудови, дообладнання, консервації основних засобів, податкова амортизація зупиняється. Це відповідає нормам НП(С)БО 7 «Основні засоби». Але з 8 серпня 2020 року завдяки Закону №786 податкова амортизація зупиняється лише на період консервації основних засобів. Тепер це відповідає міжнародному стандарту 16 «Основні засоби», але не відповідає національним стандартам бухгалтерського обліку.

Що стосується витрат на поточні і капітальні ремонти, то їх, як і раніше, відносять на витрати періоду. І на час їх проведення амортизація не зупиняється.

З 23 травня 2020 року в податковому обліку застосовується виробничий метод амортизації основних засобів. Це новація Закону №466. Нагадаємо, в бухгалтерському обліку цей метод застосовувався і раніше для вирівнювання податкового та бухгалтерського обліку по виробничому методу, передбачені перехідні правила. Рішення про застосування виробничого методу амортизації основних засобів в податковому обліку платник міг прийняти в II, III або IV кварталі 2020 року. За результатами інвентаризації основних засобів з виробничим методом амортизації можливі такі варіанти:

- залишкова вартість основних засобів без урахування переоцінки в бухгалтерському обліку менше їх балансової вартості в податковому обліку. Різниця амортизується як окремий об'єкт основних засобів за прямолінійним методом протягом 20 кварталів, починаючи з кварталу переходу;

- залишкова вартість без урахування переоцінки в бухгалтерському обліку більше балансової вартості основних засобів у податковому обліку. В цьому разі в податковому обліку продовжує амортизуватися балансова вартість основних засобів, яка була раніше (до переходу), але метод амортизації застосовується вже виробничий. При цьому згідно з ПК від 11.11.2020 р. №4663/ПК/99-00-05-05-02-06 у разі застосування виробничого методу у податковому обліку не враховуються мінімально допустимі строки корисного використання [4].

У декларації амортизація суми перевищення (1/20 в квартал) залишкової вартості основних засобів у податковому обліку, що будуть амортизуватись за виробничим методом, над даними залишкової вартості в бухгалтерському обліку, відображається в новому рядку 4.2.16.2 додатка РІ.

Закон № 466 доповнив пункт 43-1 ПКУ такою нормою: платник може

прийняти рішення про застосування прискореної амортизації основних засобів в період з 20 по 30 рік. Відповідні групи основних засобів наведено на слайді. Право на застосування прискореної амортизації виникає щодо об'єктів, які одночасно мають відповідати таким критеріям:

1. введення в експлуатацію в одному з податкових періодів з 20 по 30 роки;
2. є новими, тобто не були вживані і не відображалися в обліку у складі основних засобів раніше, в тому числі у інших осіб;
3. мають використовуватися у власній господарській діяльності та не передаватися в оренду (винятком є випадок, коли оренда є основним видом господарської діяльності).

Рішення про застосування прискореної амортизації ОЗ має бути оформлено наказом по підприємству. Якщо під час експлуатації основних засобів будуть порушені вказані вимоги до закінчення їх строку амортизації за прискореним терміном, платник зобов'язаний здійснити перерахунок та:

- збільшити фінансовий результат на суму прискореної амортизації, нарахованої з моменту введення основних засобів в експлуатацію (рядок 4.1.17.1 Додатку РІ);
- зменшити фінансовий результат на суму звичайної амортизації (рядок 4.2.16.1 Додатку РІ).

При застосуванні прискореної амортизації основних засобів податкові строки амортизації можуть бути меншими за строки, встановлені у бухгалтерському обліку, незважаючи на вимоги п. 138.3.3 ПКУ. В декларації введені нові самостійні рядки: А3-2, А4-2, А5-2 і А9-2 в додатку АМ.

Список використаних джерел:

1. Амортизація основних засобів: що змінилось («7 хвилин» з Валентиною Верхогляд). URL : <https://7eminar.ua/events/2172/3038>. (дата звернення 06.03.2023р.).
2. Плаксієнко В. Я., Єрмолаєва М. В., Грибовська Ю. М., Лега О. В., Романченко Ю. О., Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Черненко К. В. Первинний облік у сільськогосподарських підприємствах: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти. / За ред. В. Я. Плаксієнка., 2020. 440 с.
3. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку : Інструкція Міністерства фінансів № 291 від 30 листопада 1999 р. Верховна Рада України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws. (дата звернення 06.03.2023р.).
4. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 лют. 2010 р. *Верховна Рада України*. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-1>. (дата звернення 06.03.2023р.).

Дембовський Михайло, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Кирилович Катерина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Овсяник Вікторія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Канцедал Наталія, к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ПРИ ОБЧИСЛЕННІ СОБІВАРТОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Структура основних положень облікової політики в частині обліку біологічних активів та сільськогосподарської діяльності повинна враховувати варіантність змістовного наповнення, зумовлену особливостями обчислення собівартості сільськогосподарської продукції [2, с. 49].

Порядок закриття наприкінці року субрахунків, відкритих до рахунка 23, на яких здійснювався облік витрат на виробництво продукції рослинництва і тваринництва, буде залежати від того, який метод оцінки сільгосппродукції використовує підприємство:

- 1) за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на продаж;
- 2) за виробничою собівартістю відповідно до НП(С)БО 16.

Обраний метод оцінки сільгосппродукції має бути зафіксовано в обліковій політиці підприємства.

Зупинимося більш детально на кожному з таких методів.

Особливості застосування методу оцінки за справедливою вартістю:

– протягом року підприємство буде оцінювати свою продукцію за оцінкою, яка ніяк не пов'язана з витратами на виробництво, а визначається, спираючись на вартість продукції, що сформувалася на ринку;

– для оцінки сільгосппродукції необхідно брати справедливу вартість, зменшену на очікувані витрати на продаж.

У цьому випадку варто звернути увагу: до витрат на продаж, на які слід зменшити визначену справедливу вартість сільськогосподарської продукції, після останнього оновлення НП(С)БО 30 «Біологічні активи» відносять витрати, пов'язані з продажем біологічних активів і сільгосппродукції (комісійні винагороди продавцям, брокерам, непрямі податки, що сплачуються при реалізації продукції тощо, за винятком фінансових витрат) [1].

Раніше до цих витрат можна було включати тільки витрати, пов'язані з продажем на активному ринку, тобто біржі. Оскільки в Україні активних ринків продажу сільгосппродукції поки що не існує, то до цих нововведень справедливою вартість біоактивів і сільгосппродукції не можна було зменшити на витрати, пов'язані з продажем, якщо продаж був не на активному ринку (біржі). Після введення останніх новацій зазначених проблем виникати не повинно;

– справедливу вартість для кожного виду виробленої сільськогосподарської визначає спеціально створена комісія, орієнтуючись на вимоги пп. 12-14 НП(С)БО 30 і розд. 6 Методрекомедацій № 1315 [3].

Враховуючи все це, щоб закрити рахунок 23, тобто урівноважити дебет (розмір фактичних витрат) і кредит (вартість, за якою оцінена сільськогоспо-

дарська продукція), сільськогосподарському підприємству слід здійснити такі дії:

1) у разі коли розмір витрат, понесених на виробництво певного виду сільгосппродукції (Дт 23), менше вартості отриманої продукції, оціненої за справедливою вартістю (Кт 23), то йому слід визнати дохід від первісного визнання (Дт 23 Кт 710);

2) якщо розмір витрат (Дт 23) більше вартості отриманої продукції (Кт 23), то варто визнати витрати від первісного визнання сільгосппродукції (Дт 940 Кт 23).

При цьому визнавати дохід чи витрати від первісного визнання при вирощуванні продукції рослинництва сільськогосподарський виробник може тільки наприкінці року. А от при вирощуванні продукції тваринництва це можна робити або раз на рік, або щокварталу.

Спираючись на це, можна зробити висновок, що навіть коли вирощена сільгосппродукція, оцінена за справедливою вартістю, на кінець року не буде продана, то в аграрія все одно може бути відображено в обліку певний фінансовий результат від її вирощування (витрати чи дохід).

Особливості застосування методу оцінки за фактичною собівартістю:

Сільськогосподарське підприємство також може оцінити свою продукцію за виробничою собівартістю (п. 12 НП(С)БО 30). При цьому слід пам'ятати, що протягом року всю вирощену продукцію оцінюють за плановою собівартістю. І тільки наприкінці року, коли будуть зібрані всі витрати на її вирощування, розмір планової собівартості необхідно довести до рівня фактичної собівартості.

Доводячи розмір планової собівартості до рівня фактичної, закривають рахунок 23, врівноважуючи дебет і кредит рахунка. Для цього треба виконати такі дії:

1) коли планова собівартість сільгосппродукції перевищує фактичну (Кт 23 більший за Дт 23), він має зменшити вартість оприбуткованої продукції. Для цього слід скористатися методом «червоне сторно». Тобто червоним записом зняти визначену різницю як із Кт рахунка 23, так і з Дт того рахунка, де обліковується сільгосппродукція на кінець року чи куди вона була використана;

2) коли планова собівартість сільгосппродукції менша за фактичну (Кт 23 менший за Дт 23), то аграрій має збільшити вартість оприбуткованої продукції. Для цього він скористається методом додаткових проводок. Йому слід збільшити Кт рахунка 23 і Дт тих рахунків, на яких обліковується вироблена продукція або куди вона була використана.

Тим підприємствам, які оцінюють сільгосппродукцію за виробничою собівартістю, варто пам'ятати, що на відміну від оцінки сільгосппродукції за справедливою вартістю, у них дохід чи витрати від вирощування сільгосппродукції виникне тільки після її продажу. Якщо на кінець року вона не продана, то вирощування сільгосппродукції на фінансовий результат не впливає.

Таким чином, закривати рахунки наприкінці року аграрний товаровиробник має в чітко визначеній послідовності у відповідності з Методрекоме́ндаціями 132 [4]. Загальновиробничі витрати не діляться на постійні та змінні. Вся їх сума розподіляється між об'єктами витрат. Якщо отримана продукція оцінюється-

ся за справедливою вартістю, то навіть не продавши продукцію, сільськогосподарське підприємство може отримати дохід чи витрати від її вирощування.

Список використаних джерел:

1. Аграрій наприкінці року закриває рахунки виробництва. *Податки & бухоблік*. № 94, Грудень, 2022. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2022/december/issue-94/article-123174.html>. (дата звернення 06.03.2023р.).

2. Канцедал Н. А. Інституціональний підхід до формування в обліку інформації про біологічні активи та сільськогосподарську діяльність. *Економіка. Фінанси. Менеджмент : актуальні питання науки та практики*. 2018. №1 (27). С. 44–55. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/228> (дата звернення 06.03.2023р.).

3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені наказом Мінфіну від 29.12.2006 № 1315.

4. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Мінагрополітики від 18.05.2001 № 132.

Діхно Олена, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Вербова Наталія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТУ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)

Процес прийняття управлінських рішень як правило, розділяють на декілька етапів: контроль фінансової діяльності підприємства, оперативне управління, планування та прогнозування. У цьому контексті важливість фінансової звітності важко переоцінити. Також фінансова звітність є необхідною для зовнішніх і внутрішніх користувачів, оскільки, забезпечує їх повною, правдивою та неупередженою інформацією про господарюючий суб'єкт. Такими користувачами можуть бути: банки, інвестори, власники, постачальники, замовники, працівники підприємства та органи державного управління [1].

Згідно, з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [2].

Фінансова звітність на підприємстві складається для надання користувачам інформації про фінансово-майновий стан підприємства, рух грошових коштів та результати діяльності, задля прийняття правильних управлінських рішень.

Згідно НП(С)БО 1, підприємство складає наступні форми фінансової звітності: 1) баланс; 2) звіт про фінансові результати; 3) звіт про рух грошових коштів; 4) звіт про власний капітал; 5) примітки до звітів.

Звіт про фінансові результати – це звіт про доходи, витрати і фінансові

результати та сукупний дохід підприємства, відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 [2].

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) формується з урахуванням наступного:

- оцінка статті може бути достовірно визначена;
- інформація відповідає критеріям суттєвості;
- показники про податок на прибуток, витрати і збитки, вирахування з доходу, вибуття коштів, зменшення складових власного капіталу наводяться в дужках;
- згортання статей доходів і витрат є неприпустимим, крім випадків, передбачених відповідними національними положеннями (стандартами) бухобліку або міжнародними стандартами фінансової звітності [3].

Формування фінансових результатів у «Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід)» підпорядковане видам діяльності підприємства. Послідовність формування фінансових результатів за даними форми № 2 представлено на рис. 1.

Взаємозв'язок рахунків бухгалтерського обліку та «Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) для досліджуваного підприємства - ПАФ «Урожай» - наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Алгоритм формування показників «Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)» ПАФ «Урожай»

Код рядка	Стаття	Джерела інформації	Сума, тис. грн, 2021 р.
Розділ I «Фінансові результати»			
2000	чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Дт 701, 702, 703 із Кт 791 за мінусом Дт 704	25557
2050	собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Дт 901, 902, 903	12800
2090	Валовий: - прибуток	позитивне значення: ряд. 2000 + ряд. 2010 – ряд. 2050 – ряд. 2070.	12757
2120	інші операційні доходи	Дт 71 із Кт 791	993
2130	адміністративні витрати	Кт 92 із Дт 791	3660
2150	витрати на збут	Кт 93 із Дт 791	448
2180	інші операційні витрати	Кт 94 з Дт 791	160
2190	фінрезультати від операційної діяльності: – прибуток	позитивне значення: ряд. 2090 +/- 2110 + ряд. 2120 – ряд. 2130 – ряд. 2150 – ряд. 2180	9482
2240	інші доходи	Дт 74 Кт 793	4
2250	фінансові витрати	Дт 792 з Кт 95	1072
2290	фінрезультати від звичайної діяльності до оподаткування: – прибуток	позитивне значення: ряд. 2190 + ряд. 2240 – ряд. 2250	8414
2350	чистий фінрезультат: – прибуток	позитивне значення: ряд. 2290	8414
Розділ II «Сукупний дохід»			
2465	сукупний дохід	2350	8414

Код рядка	Стаття	Джерела інформації	Сума, тис. грн, 2021 р.
Розділ III «Елементи операційних витрат»			
2500	матеріальні затрати	Дт 23, 91-94 Кт 20 (крім 205), 20,21, 22, 27	9158
2505	витрати на оплату праці	Дт 23, 91-94 Кт 661, 663, 471	6649
2510	відрахування на соціальні заходи	Дт 23, 91-94 Кт 651, 471	1365
2515	амортизація	Дт 23, 91-94 Кт 13	2229
2520	інші операційні витрати	Дт 23, 91-94 Кт 30, 31, 33-39, 47, 63, 68	5566
2550	РАЗОМ	сума рядків 2500-2520	24967

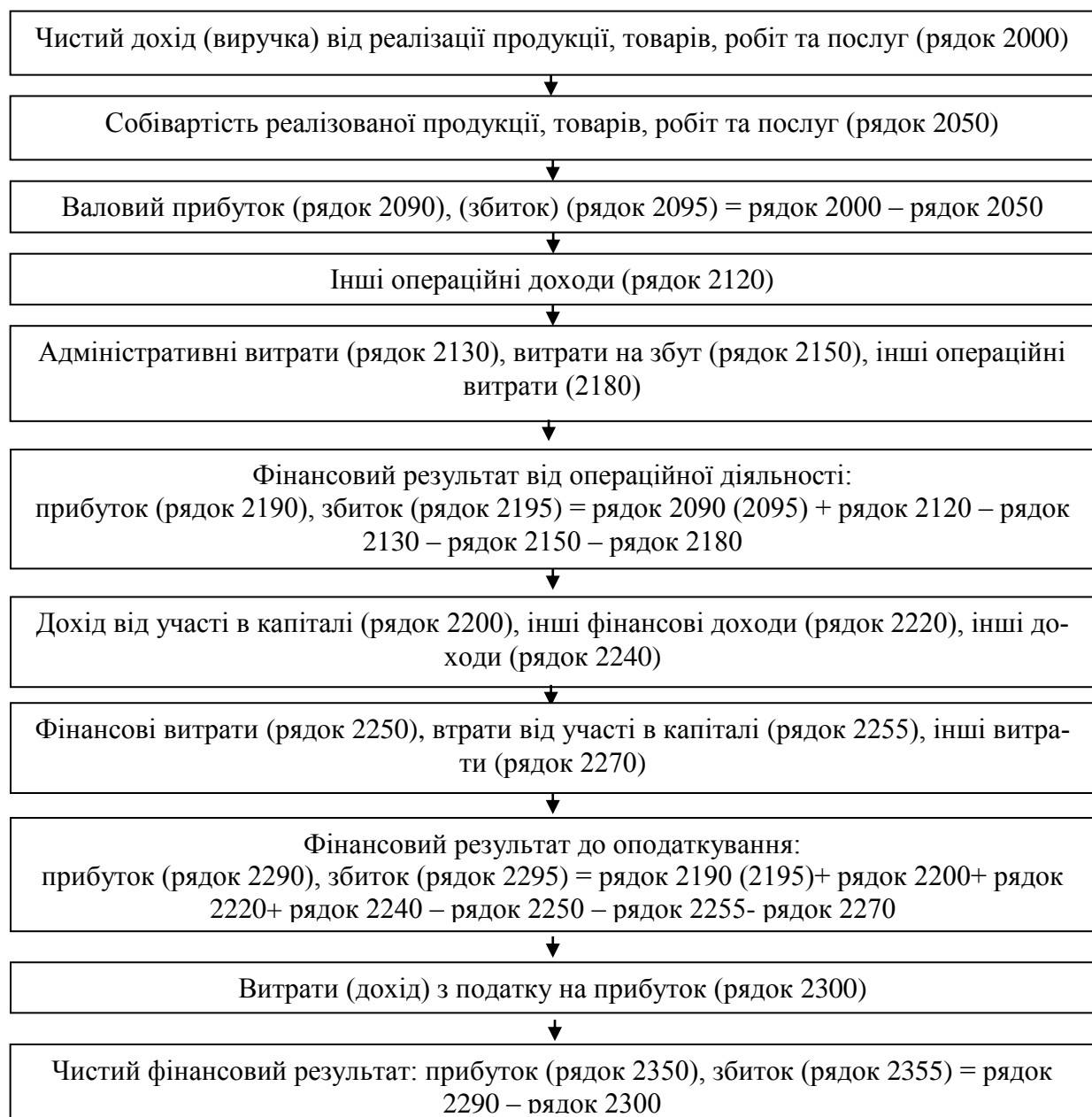

Рис. 1. Послідовність визначення чистого прибутку за даними форми № 2

Звітність повинна надавати користувачам інформацію за різні періоди для порівняння. У Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) перед-

бачено визначення фінансового результату від операційної діяльності, фінансового результату до оподаткування та чистого фінансового результату [4]. Цінність інформації Звіту про фінансові результати пояснюється можливістю проаналізувати склад, структуру і динаміку доходів і витрат, виявити фактори зміни показників прибутку, оцінити рентабельність діяльності, що дає користувачам змогу оцінити результати минулої діяльності підприємства, здатність ефективно використовувати ресурси або ступінь ризику недосягнення очікуваних результатів діяльності.

Список використаних джерел:

1. Гнатишин Л. Б. Організаційні аспекти та процедура формування фінансової звітності. Електронне наукове видання з економічних наук «*Modern Economics*». 2017. №4. С. 43–51. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/4-2017/UKR/hnatyshyn.pdf> (дата звернення 06.03.2023р.).

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 7 лютого 2013 р. *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 06.03.2023р.).

3. Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід): загальні аспекти. URL: <https://oblik.press/zvit-pro-finansovi-rezultaty-zvit-pro-sukupnyj-dohid-zagalni-aspekty/> (дата звернення 06.03.2023р.).

4. Томчук О. Ф., Михальчишина Л. Г. Аналітичні можливості звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід). *Глобальні та національні проблеми економіки*. Випуск 22. 2018. С. 993–1000. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/186.pdf> (дата звернення 06.03.2023р.).

Дмитрів Вікторія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Кадар Валерія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Овчієва Анжеліка, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Канцедал Наталія, к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування

СКЛАД ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ – 2022

Фінансова звітність буває двох видів: повна і скорочена. Які форми у складі річного комплексу фінзвітності повинно подавати підприємство, залежить від того, до якої категорії (мікро-, мале, середнє, велике) воно належить.

Так, повну фінансову звітність подають усі підприємства, які застосовують НП(С)БО, крім бюджетних установ і підприємств, що подають скорочену фінзвітність. Її склад визначений п. 1 розд. II НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Скорочену за показниками фінансову звітність подають відповідно до ч. 3 ст. 11 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] та п. 2 Порядку № 419 [3]:

Крім МСФЗ-зобов'язаних підприємств.

- мікропідприємства;
- малі підприємства;
- непідприємницькі товариства;
- представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності.

У свою чергу, скорочена фінансова звітність поділяється ще на два види: фінансова звітність малого підприємства (форми № 1-м і № 2-м) і фінансова звітність мікропідприємства (форми № 1-мс і № 2-мс). Відповідні форми і порядок їх складання наведено в НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність».

Слід зауважити, що наразі всі єдиноподатники-юрособи (за ставками 3 і 5 %, як, власне, і за ставкою 2 % та сільгоспЄП) повинні звітувати залежно від своєї бухгалтерської категорії, а не за фактом перебування на спрощеній системі. Оскільки Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] не виділяє єдиноподатників в окрему класифікаційну групу підприємств.

Склад фінзвітності-2022 для різних суб'єктів господарювання наведено в табл. 1 [3].

Таблиця 1

Склад річної фінансової звітності

Суб'єкти господарювання	Склад річної фінансової звітності
Малі підприємства	Фінансова звітність малого підприємства: 1) форма № 1-м «Баланс»; 2) форма № 2-м «Звіт про фінансові результати»
Представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності	
Мікропідприємства	Фінансова звітність мікропідприємства: 1) форма № 1-мс «Баланс»; 2) форма № 2-мс «Звіт про фінансові результати»
Непідприємницькі товариства*	
Інші підприємства, які застосовують НП(С)БО	Повний комплект фінзвітності: 1) форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»; 2) форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»; 3) форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» або форма № 3-н «Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)»; 4) форма № 4 «Звіт про власний капітал»; 5) форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності»; 6) форма № 6 «Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами»
Підприємства, що звітують за МСФЗ	Звітність за МСФЗ: – за таксономією - для подання до ЦЗФЗ. У складі таксономії подається також аудиторський звіт і звіт про управління;

Суб'єкти господарювання	Склад річної фінансової звітності
	– за нацформами - для подання до органів статистики і податківцям**
<p><i>* Варто відмітити, що податківці абсолютно не обґрунтовано хочуть бачити разом зі звітом про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації повний комплект фінзвітності. Винятки - випадки, коли це бюджетна установа, мікро- або мале підприємство.</i></p> <p><i>** Що стосується приміток до фінзвітності, то до статистики їх не подають, оскільки немає окремої форми для МСФЗ. А податківцям подають окремо від інших форм фінзвітності за допомогою режиму «Листування з ДПС» особистої частини Електронного кабінету</i></p>	

Зауважимо, що підприємствам, які застосовують НП(С)БО 25, надана можливість вибору. Так, п. 2 розд. II НП(С)БО 1 дозволяє таким підприємствам самостійно визначати доцільність складання повноформатної фінзвітності, наведеної у НП(С)БО 1. Тобто вони самі вирішують, за якою формою фінзвітності (скороченою або повною) їм звітувати.

Проте вибирати між формами «м» та «мс» і навпаки не можна. Тобто, наприклад, мікропідприємство не може скласти форми № 1-м і № 2-м. Хоча може звітувати у повному форматі.

Разом із річною фінзвітністю за 2022 рік великі та середні підприємства зобов'язані подати ще й Звіт про управління (консолідований Звіт про управління). Його форму підприємства розробляють самостійно – нормативними документами вона не встановлена. Методичні рекомендації зі складання такого Звіту затверджені наказом Мінфіну від 07.12.2018 № 982.

Середні підприємства мають право не відображати в такому Звіті нефінансову інформацію (ч. 7 ст. 11 Закону про бухоблік, абзац восьмий п. 2 Порядку № 419).

Крім того, суб'єкти господарювання, які провадять діяльність у видобувних галузях або здійснюють заготівлю деревини і при цьому становлять суспільний інтерес, повинні подавати Звіт про платежі на користь держави (консолідований Звіт про платежі на користь держави).

Подавати такі нефінансові звіти до податкових органів не вимагається.

Зупинимося на форматі, у якому потрібно звітувати та на відповідних інституціях.

1. Органи статистики. З 1 січня 2023 року набув чинності Закон України «Про офіційну статистику» від 16.08.2022 № 2524-IX. Відповідно до ч. 4 ст. 10 цього Закону статистична та фінансова звітність подаються респондентами виключно в електронній формі. Про це повідомив Держстат на офіційному сайті.

Подати таку звітність до статистики в електронній формі можна за допомогою безкоштовного онлайн-сервісу «Кабінет респондента». Доступ в систему є цілодобовим і не потребує інсталяції будь-яких програм.

2. Органи Державної податкової служби. За приписами п. 49.3 ПКУ прибуткову декларацію (а отже, і фінансову звітність) можна подати до податкової за власним вибором в один із таких способів:

- 1) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;
- 2) надіслати поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;
- 3) засобами електронного зв'язку в електронній формі.

Проте платники податків, що належать до великих та середніх підприємств, права вибору не мають. Вони зобов'язані подавати податкові декларації виключно в електронній формі (п. 49.4 ПКУ).

А оскільки малі і мікропідприємства повинні до статистики подавати фінзвітність в електронному форматі, то їм немає сенсу звітувати до податкової в інший спосіб.

Надсилати фінансову звітність можна в режимі «Введення звітності» приватної частини (особистого кабінету) Електронного кабінету. Вхід до Електронного кабінету здійснюється через офіційний вебпортал ДПСУ.

При формуванні фінансової звітності платник самостійно встановлює фільтр за параметрами: «рік», «період», «тип форми» та обирає необхідну форму фінансової звітності за звітний період, щодо якого здійснюється звітування.

В наступному вікні обирає «стан документа» (звітний документ/новий звітний документ/уточнюючий документ) та відповідний територіальний орган ДПС: «регіон», «район».

Отже, на підставі проведеного дослідження можна зробити наступний висновок: повну фінансову звітність подають усі підприємства, які застосовують НП(С)БО, крім бюджетних установ і підприємств, що подають скорочену фінансову звітність. З 1 січня 2023 року статистичну та фінансову звітність подають до органів Держстату виключно в електронній формі.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 27.02.2023р.).

2. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік, Порядок, Довідка, Форма типового документа від 28.02.2000 № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення 27.02.2023р.).

3. Річна фінзвітність – 2022: склад і формат. *Податки & бухоблік*, № 11, Лютий, 2023. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2023/february/issue-11/article-123846.html> (дата звернення 27.02.2023р.).

Довгаль Альона, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ

Передумовою ефективного розвитку господарюючого суб'єкта є матеріальна зацікавленість його працівників у результатах своєї праці. Особливістю розрахунків з оплати праці в аграрних підприємствах є сезонність виробництва,

тому правильна побудова й чітке функціонування системи обліку розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві багато в чому залежать від наявності налагодженого внутрішнього аудиту. Наразі саме організація внутрішнього аудиту є одним з найбільш дієвих способів контролю за станом обліку розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві.

Метою аудиту розрахунків за виплатами працівникам є дотримання підприємством чинного законодавства з оплати праці та правильність відображення господарських операцій в обліку; перевірка достовірності інформації, відображеної в бухгалтерській та фінансовій звітності, а також оцінка здатності підприємства забезпечувати відтворювальну, стимулюючу, регулюючу та соціальну функції заробітної плати для забезпечення подальшої безперервної діяльності підприємства.

Завдання аудиту розрахунків за виплатами працівникам – встановити:

- дотримання законодавчо-нормативної бази із питань виплат (КЗпП, НП(С)БО);
- забезпечення ефективності внутрішнього контролю витрат на оплату праці;
- правильність розрахунків виробітку за виконані роботи та надані послуги та їх відображення в обліку;
- обґрунтування виплат заробітної плати за трудовими угодами та достовірність відображення в обліку;
- дотримання встановленого порядку віднесення витрат на оплату праці та собівартість продукції;
- розмір сукупного доходу, що підлягає оподаткуванню;
- розрахунок відповідних нарахувань чи утримань із заробітної плати;
- своєчасність перерахувань до бюджету утриманих сум податків та обов'язкових платежів;
- дотримання встановленого порядку депонування заробітної плати та своєчасності перерахування депонованих сум після закінчення строку позовної давності;
- резервування коштів для оплати відпусток [1].

Джерелами інформації для проведення внутрішнього аудиту розрахунків за виплатами працівникам є: первинні документи, як основне інформаційне джерело внутрішнього аудиту; рахунки бухгалтерського обліку; реєстри обліку та фінансова звітність.

Документування процесу внутрішнього аудиту можна згрупувати за напрямками:

1. Наказ про облікову політику підприємства (регламентує особливості відображення в обліку витрат з оплати праці, їх розподілом, а також особливості документального та бухгалтерського оформлення операцій з обліку розрахунків за виплатами працівникам);

2. Кадрові документи (інформація про кількісний та якісний склад працівників, прийнятих та звільнених; правомірність встановлення посадових окладів; різноманітних доплат та надбавок до посадових окладів. До них відносяться: Положення про оплату праці; Положення про преміювання; Штатний роз-

пис; Наказ про затвердження штатного розпису; Правила внутрішнього трудового розпорядку та ін.).

3. Бухгалтерські документи з обліку розрахунків за виплатами працівникам (надають інформацію стосовно особливостей нарахування, утримань із заробітної плати та виплат працівникам. До таких документів відносять: Табелі обліку використання робочого часу; Наряд на відрядну роботу; Розрахунково-платіжна відомість працівника; Відомість на видачу грошей, тощо.

Етапи організації внутрішнього аудиту розрахунків за виплатами працівникам:

- перевірка дотримання законодавства про працю, стан внутрішнього обліку та контролю за трудовим законодавством;
- перевірка розрахунково-платіжних відомостей і особових розрахунків;
- перевірка організації табельного обліку;
- перевірка правильності оформлення первинної документації і нарахування заробітної плати;
- перевірка правильності виплати грошових коштів;
- перевірка стану аналітичного обліку розрахунків з оплати праці.

За результатами внутрішнього аудиту розрахунків за виплатами працівникам складається Акт внутрішнього аудиту або Доповідна записка на ім'я керівника або власника підприємства.

Основні методи внутрішнього аудиту щодо розрахунків за виплатами працівникам:

- інвентаризація – використовується для підтвердження короткострокової кредиторської заборгованості з оплати праці в формах бухгалтерської звітності;
- перерахунок відомостей для підтвердження достовірності арифметичних підрахунків з оплати праці, які відображені в первинних документах і облікових регістрах бухгалтерського обліку;
- підтвердження – використовується для отримання інформації про правильне відображення в бухгалтерському обліку проведених господарських операцій і кредиторської заборгованості з оплати праці на рахунках обліку;
- перевірка дотримання правил обліку окремих господарських операцій – застосовується під час контролю за обліковими роботами, які виконуються бухгалтерією та кореспонденцією рахунків з операцій, пов'язаних з оплатою праці;
- усне опитування – використовується в ході отримання відповідей на запитання внутрішнього аудитора для попередньої оцінки стану обліку розрахунків з оплати праці та ФОП;
- перевірка документів застосовується аудитором для підтвердження правильності відображення в бухгалтерському обліку фактичних витрат з оплати праці, нарахувань та утримань із заробітної платні, здійснених виплат персоналу, а також повноти і своєчасності їх відображення в первинних документах та регістрах бухгалтерського обліку;
- дослідження використовується у ході перевірки операцій, відображених в первинному обліку, журналах-ордерах, відомостях, Головній книзі, фінансовій та статистичній звітності з оплати праці [4].

Отже, аудит розрахунків за виплатами працівникам в аграрних підприєм-

ствах потрібен, насамперед, для виявлення порушень та визначення слабких місць в організаційних процесах та надання рекомендацій щодо підвищення ефективності системи управління. Організація аудиту розрахунків за виплатами працівникам виявляє слабкі місця саме в роботі працівників бухгалтерії та інших матеріально відповідальних осіб. Для оптимізації витрат часу при аудиті розрахунків за виплатами працівникам складається план проведення аудиторської перевірки. Якщо будуть виявлені порушення, потрібно скласти рекомендації щодо їх виправлень. Для удосконалення аудиту розрахунків за виплатами працівникам необхідно використовувати спеціальні комп'ютерні програми, котрі до того ж заощають витрати часу аудитора [2]. Кожна з таких програм забезпечує певну методику проведення аудиту, що систематизує виконання аудиторських процедур, автоматизацію ряду складних і трудомістких операцій, у тому числі й за рахунок аналізу даних, що утримуються в інформаційних базах бухгалтерського обліку клієнтів.

Список використаних джерел:

1. Боюк І. В., Макаренко А. П. Аудит операцій і розрахунків з оплати праці та обліку її витрат на підприємстві. *Міжнародний збірник наукових праць*. 2019. № 1 (13). С. 112–118.

2. Делібороніди А. Ю., Панченко О. М. Проблеми організації внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2020. Вип. 41. С. 222–228. URL : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_41_19.pdf. (дата звернення 27.02.2023р.).

3. Сметанко О. В. Внутрішній аудит розрахунків з персоналом з оплати праці в акціонерних товариствах України. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. № 2 (24). С. 174–180. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle.pdf>. (дата звернення 27.02.2023р.).

4. Фальченко О. О., Єремчук Г. О. Організація внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві. URL : <http://www.kpi.kharkov.ua.pdf>. (дата звернення 27.02.2023р.).

Дорофієнко Вікторія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Дубина Валерія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Управління витратами, як складова загальної системи управління підприємством, органічно пов'язане з управлінням іншими сферами діяльності підприємства, зокрема з управлінням прибутком, процесами формування й використання капіталу, активів, управлінням інвестиційною та інноваційною діяльністю підприємства, його ризиками, використанням виробничих потужностей [7].

Управління витратами – це цілий набір методик, процесів і конкретних процедур з управління ресурсами організації. У системі управління підприємством важливе місце приділяється питанням управління витратами виробництва.

Процес управління витратами виробництва – це багатoproфільний процес, що охоплює всі стадії господарської діяльності, починаючи закупівлі матеріалів, завершуючи реалізацією готової продукції [2].

Витрати підприємства – економічний показник роботи господарюючого суб'єкта, що відображає його фінансові витрати на виробництво продукції (робіт, послуг). В економічній літературі зустрічається багато визначень терміна «витрати». При всьому розмаїтті трактувань змістового навантаження категорії «витрати» їх можна згрупувати у дві великі групи – трактування витрат із точки зору економічної теорії та бухгалтерського обліку, що суттєво різняться між собою. Визначення досліджуваного поняття з економічної точки зору повніше розкривають економічний зміст категорії, а з бухгалтерської – економічні наслідки здійснення витрат після закінчення виробничого процесу [6].

Витрати виробництва – це витрати, обґрунтовані умовами виробничого процесу й спрямовані на створення корисних цінностей або надання послуг шляхом споживання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Підприємства можуть здійснювати не тільки виробництво і збут продукції (робіт, послуг), але й низку інших видів діяльності: підготовку кадрів, науково-дослідні роботи, забезпечення соціальних потреб працівників та ін. [5].

Причинами збільшення витрат можуть бути зростання цін на сировину, енергоносії, підвищення заробітної плати, сучасна політика ціноутворення, економічна й фінансова політика держави тощо. Збільшення витрат виробництва на одиницю продукції в економіці скорочує прибутки й обсяг продукції, який суб'єкти господарювання готові запропонувати за наявного рівня цін. Внаслідок цього зменшується сукупна пропозиція товарів та послуг, що, у свою чергу, підвищує рівень цін. Таким чином, це свідчить про необхідність розвитку раціональної системи управління витратами на підприємствах.

Наразі управління витратами – це створення єдиної, раціональної, чітко та безперервно функціонуючої системи з певними цільовими установками та взаємопов'язаними елементами [5]. Управління витратами на підприємстві передбачає виконання всіх функцій управління, що повинні реалізовуватись через елементи управлінського процесу: прогнозування, планування, нормування, організацію, калькулювання, мотивацію та стимулювання, облік, аналіз, регулювання та контроль витрат. Кожен із елементів системи спрямований на досягнення загальних цілей підприємства та виконує чітко поставлені завдання.

Прогнозування і планування витрат здійснюється на стадії розробки управлінського рішення. Визначаються перспективи й поточні тенденції зміни окремих видів витрат, задають їхні орієнтири, що забезпечують вихід на визначенні значення показників прибутку і рентабельності.

Нормування витрат встановлюють технічно-обґрунтовані нормативи в натуральних і вартісних оцінках за окремими вилами витрат, технологічними процесами, центрами відповідальності.

Організація витрат полягає у визначенні місць формування витрат і центрів відповідальності з метою відслідковування причин перевитрат або економії витрат та відповідальних за це осіб.

Калькулювання собівартості розподіляють фактичні витрати і витрати на

об'єкти калькулювання собівартості. Таким чином обчислюється фактична собівартість продукції.

Мотивація та стимулювання полягає у спонуканні працівників підприємства до отримання ними встановлених планових витрат і пошуку способів їх зниження. Цей процес відбувається через залучення заробітної плати, премій, перспектив службового просування до основних показників діяльності підприємства, зокрема до величини здійснених витрат.

Облік витрат передбачає спостереження, ідентифікацію, вимірювання та реєстрацію фактів витрачання ресурсів у процесі господарської діяльності підприємства. Враховують витрати в заданій номенклатурі статей.

Аналіз витрат проводиться з метою визначення ступеня раціональності витрат та оцінки впливу факторів на їх обсяг. Аналізують фактичні витрати порівняно з плановим завданням і нормативами, виявляють фактори впливу, визначають резерви зниження собівартості.

Контроль і регулювання процесу управління витратами вносять поточні зміни в систему управління витратами у випадку відхилень від запланованої динаміки витрат, уточнення системи планування і нормування [4].

Зазвичай перед системою управління витратами підприємства ставляться наступні завдання:

- зменшення абсолютної величини витрат підприємства в цілому та за окремими видами (напрямами) його діяльності;
- забезпечення стабільності розподілу витрат у просторі та часі, що уможливить підвищити фінансову стійкість підприємства та попередити його неплатоспроможність.

Отже, система управління витратами є складовою управління підприємства в цілому і її раціональна побудова є основним чинником підвищення конкурентоспроможності та ефективності діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бойко Є. І. Удосконалення системи управління витратами на підприємствах. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2020. С. 139–142.
2. Великий Ю. М. Управління витратами підприємства: монографія ; Міністерство освіти і науки України, Харків, нац. економ. ун-т. Харків: ІНЖЕК, 2009. С. 14–23.
3. Давидович І. Є. Управління витратами : [навч. посібник]. 2-ге вид., перероб. і доп. Тернопіль: Економічна думка, 2004. 228 с.
4. Косинська О. В. Удосконалення системи управління витратами як важливий засіб підвищення ефективності функціонування підприємств харчової промисловості. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.6. С. 216–221.
5. Цимбалюк Л. Г. Формування та управління витратами виробництва [текст] : підручник. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 240 с.
6. Шегда А. В. Економіка підприємства [текст] : [навч. посібник] / за ред. А. В. Шегди. Київ: Знання, 2005. 431 с.
7. Ясніська А. І. Сутність управління витратами на вітчизняних підприємства. – URL.: vlp.com.ua/files/54.pdf. (дата звернення 27.02.2023)

Доценко Юлія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Трач Сергій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Підприємство, що відокремлено від інших, здійснює господарську діяльність, повинно володіти капіталом. Структура і динаміка власного капіталу є найсуттєвішим показником, що визначає фінансовий стан підприємства. У той же час основним джерелом, де акумулюється та систематизується необхідна інформація, є бухгалтерський облік. Він відображає процес формування власності, обсяг прав власників, розподіл результатів їх діяльності, тобто інформацію про формування та використання власного капіталу як фінансової основи діяльності підприємств.

Основною метою організації обліку власного капіталу є підтримка системи фінансового менеджменту в рішеннях щодо його збереження та забезпечення ефективного контролю за формуванням джерел власних коштів [1].

Основними завданнями організації обліку власного капіталу є:

- 1) забезпечення обліку даних та узагальнення інформації про стан і рух власного капіталу;
- 2) контроль за правильністю і законністю формування власного капіталу;
- 3) своєчасне, повне, правильне відображення розміру і всіх змін власного капіталу;
- 4) контроль за раціональним розподілом прибутку;
- 5) організація аналітичного обліку на рахунках власного капіталу для своєчасного отримання достовірної інформації;
- 6) правильне відображення у регістрах обліку і звітності операцій з власним капіталом [2].

З метою узагальнення даних про стан та рух власного капіталу підприємства Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачено рахунки 4 класу – табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика рахунків для обліку власного капіталу*

Рахунок	Характеристика
40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»	призначено для обліку та узагальнення інформації про стан і рух статутного й іншого зареєстрованого капіталу, пайового капіталу підприємства відповідно до законодавства і установчих документів, а також внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу
41 «Капітал в дооцінках»	призначено для обліку і узагальнення інформації про дооцінки (уцінки) необоротних активів і фінансових інструментів, які відповідно до Н(П)СБО відображаються у складі власного капіталу і розкриваються у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід).
42 «Додатковий капітал»	призначено для узагальнення інформації про суми, на які вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість, а також про вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших осіб, та інші види додаткового капіталу.

Рахунок	Характеристика
43 «Резервний капітал»»	призначено для узагальнення інформації про стан та рух резервного капіталу підприємства, створеного відповідно до чинного законодавства та установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку.
44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»	ведеться облік нерозподілених прибутків чи непокритих збитків поточного та минулих років, а також використаного в поточному році прибутку.
45 «Вилучений капітал»	ведеться облік вилученого капіталу, у разі викупу власних акцій (часток) у акціонерів з метою їх перепродажу, анулювання (зменшення статутного капіталу) тощо.
46 «Неоплачений капітал»	призначено для узагальнення інформації про зміни у складі неоплаченого капіталу підприємства.

*узагальнено на підставі [3]

Порядок організації бухобліку власного представлено на рис. 1.

Важливою складовою організації бухгалтерського обліку власного капіталу є інвентаризація капіталу, яку проводять з метою підтвердження облікових даних і забезпечення принципів ведення обліку та вимог П(С)БО. Інвентаризація власного капіталу має свої особливості і полягає у підтвердженні сальдо по аналітичному обліку за кожним учасником або засновником, а також обґрунтованості розміру окремих його складових. Результати інвентаризації повинні відображатися в інвентаризаційних описах.

Рис. 2. Об'єкти інвентаризації власного капіталу

Особливості процесу інвентаризації власного капіталу представлено у табл. 2.

Таблиця 2

Особливості процесу інвентаризації власного капіталу

Види капіталу	Особливості інвентаризації
Зареєстрований (пайовий) капітал	перевіряються установчі документи (статут або установчий договір), звіряють сальдо по аналітичному обліку по кожному учаснику. Достовірність записів на рахунках 40 та 46 підтверджують первинними документами (ПКО, виписками банку, накладними, актами приймання-передачі та інші). На кінець звітного року перевіряють розмір зареєстрованого капі-

Види капіталу	Особливості інвентаризації
	талу, з метою контролю правильності оцінки і відображення в обліку операцій зменшення або збільшення зареєстрованого капіталу, а також визначають вартість чистих активів, звіряючи з величиною статутного капіталу.
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	перевіряють достовірність розрахунку і відображення на рахунках бухгалтерського обліку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) звітного року, минулих років, а також правильність відображення в бухгалтерському обліку і звітності помилок, допущених у минулих роках

Рис. 1. Порядок організації бухгалтерського обліку власного капіталу

Отже, раціональна організація бухгалтерського обліку власного капіталу

передбачає таку його будову, за якої він забезпечив би своєчасне виконання завдань планування, контролю, управління, а також надання повної правової та неупередженої інформації за мінімальних затрат засобів і праці.

Таблиця 2

Особливості процесу інвентаризації власного капіталу

Види капіталу	Особливості інвентаризації
Зареєстрований (пайовий) капітал	перевіряються установчі документи (статут або установчий договір), звіряють сальдо по аналітичному обліку по кожному учаснику. Достовірність записів на рахунках 40 та 46 підтверджують первинними документами (ПКО, виписками банку, накладними, актами приймання-передачі та інші). На кінець звітного року перевіряють розмір зареєстрованого капіталу, з метою контролю правильності оцінки і відображення в обліку операцій зменшення або збільшення зареєстрованого капіталу, а також визначають вартість чистих активів, звіряючи з величиною статутного капіталу.
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	перевіряють достовірність розрахунку і відображення на рахунках бухгалтерського обліку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) звітного року, минулих років, а також правильність відображення в бухгалтерському обліку і звітності помилок, допущених у минулих роках

Список використаних джерел:

1. Гнатишин Л. Б., Прокопишин О. С Організація обліку : навч. посібник. Львів : Магнолія 2006, 2014. 432 с.
2. Лега О. В., Сіренко І. О., Дворник М. В. Облікові аспекти формування зареєстрованого капіталу. *Творчий пошук молоді – курс на ефективність* : матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Хмельницький, 2019. С. 80–82.
3. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку: Інструкція Міністерства фінансів № 291 від 30 листопада 1999 р. *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 05.03.2023р.).
4. Організація обліку відносин власності : навч. посіб. за ред. Жука В. М. 2-е вид., доп. і перер. К. : Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2010. 372 с.

Зеленська Катерина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Горячий Євгеній, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Черненко Ксенія, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

АНАЛІЗ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Необхідною умовою для здійснення підприємством виробничо-господарської діяльності є наявність не лише основних засобів підприємства, а й наявність предметів праці і грошових коштів, які охоплюють поняття «оборотні активи».

Відповідно до НП(С)БО 1 оборотні активи – це грошові кошти та еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи призначені для

реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

До оборотних активів середньостатистичних підприємств належать: виробничі запаси, дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги; дебіторська заборгованість за розрахунками; інша поточна дебіторська заборгованість; грошові кошти в національній та іноземній валютах.

Зміст аналізу оборотних активів підприємства визначається його предметом, яким виступають господарські процеси, які здійснюються на підприємстві за участю оборотних активів та фактори, що впливають на формування і хід процесів. [3, с. 56].

Завданнями аналізу оборотних активів підприємства є: оцінка стану, структури та динаміки оборотних активів підприємства; визначення потреби в різних видах оборотних активів; аналіз основних тенденцій розвитку (оборотність оборотних активів, рентабельність оборотних активів тощо); вивчення та кількісне обчислення впливу основних факторів на величину оборотних активів підприємства, потребу в них та їх оборотність; оцінка впливу зміни активів на зміну фінансового стану [1].

Одним з головних завдань аналізу оборотних активів є визначення їх обсягу та структури, адже для забезпечення довгострокової і ефективної діяльності підприємству необхідно мати достатній рівень поточних активів для того, щоб бути спроможним покрити кредиторські зобов'язання і зберегти свою ліквідність та платоспроможність.

Основними принципами аналізу оборотних активів є: системність; комплексність; динамічність; оперативність; прогресивність; точність.

Основні системи організації аналізу оборотних активів підприємства: горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, порівняльний аналіз, аналіз коефіцієнтів, інтегральний аналіз [4].

Аналіз оборотних активів проводять у наступній послідовності:

1. Оцінка загального розміру оборотних активів підприємства та аналіз зміни в їх обсязі впродовж звітнього року. При проведенні цієї роботи визначається питома вага оборотних активів у загальному обсязі майна та її зміна протягом періоду.

2. Дослідження структури оборотних активів підприємства за видами активів, а також іншими кваліфікаційними ознаками (прибутковості, швидкості оборотності, платоспроможності, інфляційної захищеності тощо). Це дозволяє оцінити основні тенденції в зміні складу оборотних активів та ступінь досягнення відповідної мети діяльності

3. Кількісна оцінка впливу факторів, які обумовлюють зміни в обсязі оборотних активів підприємства

4. Оцінка зміни в складі джерел фінансування оборотних активів підприємств.

5. Розрахунок показників ефективності використання оборотних активів, проводять їх аналіз та роблять аналітичні висновки [5].

Аналізуючи структуру оборотних активів, слід мати на увазі, що стабільність фінансового стану значною мірою залежить від оптимального розміщення

засобів за стадіями процесу кругообігу: постачання, виробництво і збут продукції. Обсяги вкладення капіталу в кожну стадію кругообігу залежать від галузевих і технологічних особливостей підприємств.

Структура оборотних активів відображає фінансовий стан підприємства на дату складання звітності і свідчить про рівень комерційної та фінансово-економічної роботи.

Джерела інформації для аналізу оборотних активів підприємства є: реєстри бухгалтерського обліку, дані фінансової звітності, дані статистичної звітності,

Проведення такого аналізу дозволяє, з одного боку, визначити стабільність окремих джерел формування оборотних активів з точки зору можливості їх використання в майбутньому, з другого – виявити, на фінансування яких операцій витрачені кошти, чи є це використання доцільним та чи збережеться в майбутньому структура використання коштів, що склалася [4].

Отже, для поліпшення стану оборотних активів сільськогосподарських підприємств потрібно розробляти сучасні механізми управління грошовими коштами, поточними фінансовими інвестиціями, дебіторською заборгованістю, запасами. Недостатня забезпеченість підприємства оборотними активами призводить до погіршення його фінансового стану.

Список використаних джерел:

1. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник. К.: ЦНЛ, 2003. 412 с.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07 лют. 2013 року № 73 / *Верховна Рада України*. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 25.02.2023).
3. Поддєрьогін А. М., Білик М. Д., Буряк Л. Д. та ін. Фінанси підприємств : підручник /кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. Д. Поддєрьогін. К. : КНЕУ, 2007. 552 с.
4. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. К. : Знання, 2007. 668 с.
5. Шурпенкова Р. К., Іванчук Й. О. Сутність і основи організації аналізу оборотних коштів. *Вісник Запорізького національного університету*. №3(7). 2010. С. 150 – 154.

Іванов Євгеній, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Єрмолаєва Марина., к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Ведення будь-якого бізнесу спрямовано на отримання прибутку, який в бухгалтерському обліку визначається як різниця між отриманими доходами і понесеними витратами. Збільшити розмір прибутку можливо різними методами – шляхом збільшення обсягів продажу, збільшення відпускної ціни на продукцію, яка реалізується покупцям, але найоптимальнішим методом збільшення прибутку є збільшення доходів та оптимізація рівня витрат.

Для цього необхідно чітко розуміти економічну сутність доходів, знати

їх класифікацію та методику відображення в обліку і звітності. Нормативне регулювання обліку доходів здійснюється на підставі МСБО 18 «Дохід», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та НП(С)БО 15 «Дохід». Крім того, трактування поняття «доходи» здійснює Податковий кодекс України.

Зазначені нормативні документи тлумачать сутність терміну «доходи». Так, НП(С)БО 1 та НП(С)БО 15 визначають сутність доходів як «збільшення економічних вигід у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)» [1,2].

Відповідно до МСБО 18 дохід – «це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу» [3].

Податковий кодекс України зазначає, що доходом є «загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формі як на території України, її континентальному шельфі у виключній (морській) економічній зоні, так і за її межами» [4].

Для потреб власника підприємства ми можемо запропонувати таке визначення сутності доходу: дохід – це надходження грошових коштів у вигляді виручки «брутто» або матеріальних ресурсів, яке виникло внаслідок здійснення господарської діяльності підприємства, і яке, як очікується, призведе до отримання економічних вигід і зростання власного капіталу.

Окрім зростання доходності підприємства, збільшити прибуток можливо шляхом оптимізації його витрат. В Україні облік витрат регламентується низкою нормативних документів, зокрема НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 16 «Витрати», Податковим кодексом України.

Слід зазначити, що окремого міжнародного стандарту щодо обліку витрат не передбачено. Сутність витрат трактують декілька міжнародних стандартів, зокрема МСБО 1 «Подання фінансових звітів», МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 38 «Нематеріальні активи» та інші.

Так НП(С)БО 1 тлумачить витрати як «зменшення економічних вигід у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)» [1].

Дотепер в українському науковому просторі відсутній єдиний підхід до визначення сутності витрат як економічної категорії. Це свідчить про надзвичайну актуальність досліджуваного питання.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.03.2013 р. № 73 (Зі змінами станом на 10.08.2021 р.). *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 27.02.2023р.).

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»

від 29.11.1999 р. № 290 (Зі змінами станом на 3.11.2020 р.). *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення 27.02.2023р.).

3. Міжнародні стандарти фінансової звітності від 01.01.2012р. Міжнародний документ. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_010. (дата звернення 27.02.2023р.).

4. Податковий кодекс України від 01 лип. 2015 р. № 2755-17. (Зі змінами станом на 1.08.2021 р.). *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4/rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Іванько Олександр, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Шершень Валерій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА РЕМОНТ ТА ПОЛІПШЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Визначна роль та економічна сутність основних засобів полягає в тому, що вони є мірилом і основою розвитку продуктивних сил сільського господарства, забезпечуючи відповідний рівень і темпи збільшення виробництва продукції та підвищення продуктивності праці. Основні засоби, складаються з великої кількості конструктивних елементів, які виконують різні технологічні функції, мають неоднакове експлуатаційне навантаження, і як наслідок, спрацьовуються нерівномірно. Дослідження розбіжностей у фінансовому і податковому обліку, які стосуються витрат на ремонт та поліпшення основних засобів може виявити значні резерви підвищення ефективності їх використання, що і обумовлює актуальність, теоретичну і практичну значущість наукових досліджень пов'язаних із правильним віднесенням витрат на ремонт та поліпшення основних засобів, а також розробки рекомендацій і пропозицій щодо вирішення окреслених питань.

В економічній літературі особлива увага приділяється видам ремонтних робіт, які в залежності від складності, характеру і періодичності проведення мають різну мету. За основу беруться різні ознаки, основні з них класифікуються залежно від мети, яку переслідує підприємство: технічний огляд, ремонт та поліпшення. За технічними ознаками ремонтні роботи поділяються на поточні, середні та капітальні ремонти. Здебільшого в обліку ремонти основних засобів класифікуються залежно від способу здійснення на підрядний (силами підрядної організації) та господарський (власними силами). За якістю поліпшення основних засобів види ремонтних робіт класифікуються на реконструкцію, модернізацію, технічне переозброєння, модифікацію та дообладнання. У бухгалтерському обліку для ідентифікації ремонтних робіт, як правило, залучають технічних фахівців, оскільки досить важко розрізнити їх за видами. Так, порівняльний аналіз чинного нормативно-облікового законодавства України, міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку свідчить, що крім відсутності чіткого визначення поняття «технічне обслуговування», «ремонт» й «поліпшення основних засобів», у кожному з розглянутих нормативно-

правових актів є розбіжності й у переліку видів таких робіт, що ускладнює обліковий процес. Щодо нашої точки зору для цілей бухгалтерського обліку ключову роль відіграє якісна характеристика ремонтних робіт, а не назва заходу.

У податковому обліку відображення витрат на ремонт основних засобів має певні особливості. Зокрема, відповідно до Податкового кодексу суми витрат на ремонт і поліпшення основних засобів відносяться на конкретний об'єкт основного засобу, щодо якого такий ремонт чи поліпшення здійснюється.

Первісна вартість об'єкта основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних із ремонтом та поліпшенням об'єктів основних засобів (модернізацією, модифікацією, добудовою, дообладнанням, реконструкцією), що зумовлює зростання майбутніх економічних вигід, первісно очікуваних від використання об'єктів, у сумі, яка перевищує 10 % сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного податкового року [5].

Сума витрат, пов'язана з ремонтом і поліпшенням об'єктів основних засобів (у т. ч. орендованих), у розмірі, що не перевищує 10 % сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів на початок звітного року, відноситься до витрат звітного податкового періоду, в якому такий ремонт та поліпшення було здійснено. Зауважимо, що у податковому обліку до поліпшення основних засобів належить як поточний, так і капітальний ремонт, витрати на проведення якого в межах ремонтного ліміту можна включати до податкових витрат. Витрати, які перевищують 10 % ремонтного ліміту, відносяться на збільшення первісної вартості відремонтованого або покращеного об'єкта основних засобів та амортизуються у складі цієї вартості [5].

У бухгалтерському обліку витрати на ремонт відображаються за дебетом рахунку 23 «Виробництво», або класу 9 «Витрати діяльності» та кредитом рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» (якщо роботи виконує підрядник). За умови виконання ремонтних робіт власними силами такі витрати відображаються за кредитом рахунків 13 «Знос (амортизація) необоротних активів»; 20 «Виробничі запаси»; 22 «Малоцінні швидкозношувані предмети»; 65 «Розрахунки за страхуванням»; 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» тощо. Витрати на поліпшення об'єкта основних засобів у міру їх здійснення списуються за дебетом рахунку 15 «Капітальні інвестиції» та кредитом рахунків 13 «Знос (амортизація) необоротних активів»; 20 «Виробничі запаси»; 22 «Малоцінні швидкозношувані предмети»; 65 «Розрахунки за страхуванням»; 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» тощо (якщо роботи здійснюються господарським способом). За умови виконання поліпшення підрядником такі витрати відносять на кредит рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

У податковому обліку згідно з Податковим кодексом витрати на ремонт основних засобів (залежно від їх використання) можна віднести до складу загальновиробничих витрат (п. 138.10.1), адміністративних витрат, спрямованих на обслуговування та управління підприємством (п. 138.10.2) та до складу витрат на збут (п. 138.10.3) [5]. Таким чином, витрати на ремонт та поліпшення основ-

них засобів акумулюються на різних рахунках бухгалтерського обліку та у складі різних вищеназваних витрат у податковому обліку для відстеження встановленого ліміту.

Отже, узагальнюючи вищевикладене, зауважимо, що у податковому обліку на відміну від бухгалтерського, витрати на ремонтні роботи поділяються на утримання основних засобів (технічне обслуговування), а також ремонти та поліпшення основних засобів (реконструкція, модернізація та інші види поліпшень). Зрештою у податкових цілях до однієї групи потрапляють як поліпшення, так і всі ремонти незалежно від їхнього виду.

Список використаних джерел:

1. Лист Держбуду України «Про віднесення ремонтно-будівельних робіт до капітального й поточного ремонтів» № 7/7-401 від 30.04.2003 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 27.02.2023р.).

2. Положення про технічне обслуговування і ремонт дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту № 102 від 30.03.98 р. *Верховна Рада України*. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 27.02.2023р.).

3. Наказ «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів» № 561 від 30.09.2003 р. *Верховна Рада України*. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 27.02.2023р.).

4. МСФЗ 16 «Основні засоби» *Верховна Рада України*. URL : <http://www.zakon.rada.kiev.ua>. (дата звернення 27.02.2023р.).

5. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 грудня 2010 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 05.03.2023р.).

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства Фінансів України № 92 від 27 квіт. 2004 р. *Верховна Рада України*. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення 05.03.2023р.).

Канцедал Юрій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Єрмолаєва Марина., к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

ОПЕРАЦІЙНА ОРЕНДА ЗА НП(С)БО 14: ДАЙДЖЕСТ НОВАЦІЙ 2023

В практичній діяльності сільськогосподарського підприємства при реєстрації господарських операцій необхідно важливу увагу приділяти юридичній складовій таких операцій, зважаючи на мінливість інституційного середовища бухгалтерського обліку [3, с. 38].

Метою даного дослідження є аналіз нової редакції НП(С)БО 14 «Оренда», які набрали чинності з 07.02.2023 р. згідно наказу «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» від 28.12.2022 р. № 468.

Основні зміни, висвітлені у новій редакції аналізованого нормативного документа відбулися в обліку прямих видатків, пов'язаних з укладенням договору оренди. Проте, варто також окрему вагу звернути на особливості, що мають значення для адекватного розуміння економічного змісту операцій з орен-

ди. Це сприятиме підсиленню функцій фінансового обліку та виконанню його головної мети – складання фінансової звітності та недопущення спотворення її показників [2, с. 291].

По-перше, це зміна термінології. Зокрема, в частині загальних термінів, що застосовуються як для фінансової, так і для операційної оренди, змін зазнало визначення строку оренди, яке стало більш синхронізованим із МСФЗ (IAS) 16 «Оренда». Наразі воно включає не лише періоди, в яких можливе продовження оренди, а й «періоди, протягом яких можливе припинення оренди, якщо орендар обґрунтовано впевнений у тому, що він не реалізує таку можливість».

Запроваджено термін «первісні прямі витрати». Це додаткові витрати, понесені у зв'язку з укладенням договору оренди, які не були б понесені, якби такий договір оренди не був би укладений, за винятком таких витрат, понесених орендодавцем-виробником або орендодавцем-дилерам у зв'язку з грошовою орендою.

Таке запровадження пов'язане з особливим порядком обліку первісних прямих витрат, до складу яких відносять витрати на ведення перемовин, юридичні послуги та інші.

Уточнено термін «початок строку оренди». Початком строку оренди вважається дата, яка настає раніше: або дата договору оренди або дата прийняття зобов'язань за істотними умовами оренди. Така редакція в деякій мірі наблизила розуміння початку строку оренди до МСФЗ 16. Водночас, на думку фахівців зміна «основних положень» на «істотні умови» не дає підстав для розгляду суто умов, які визначено як істотні в нормативно-законодавчих актах (ст. 284 ПСУ), оскільки превалювання сутності над юридичною формою – один із принципів складання фінансової звітності. Наприклад, дату передання об'єкта оренди орендареві до дати договору можна вважати початком строку оренди. Така ситуація можлива у разі передання орендареві базового активу для його модернізації (поліпшення) до початку використання [1, с. 5].

Зміни в порядку обліку операційної оренди доцільно розглядати з двох точок зору: відносно орендаря та відносно орендодавця.

Облік операційної оренди в орендаря в цілому не змінився, лише змінено склад Приміток, що складає орендар. Згідно нових умов не потрібно зазначати первісну вартість і знос орендованих активів, проте необхідно розкривати інформацію про орендні платежі, визнані у складі видатків.

Що стосується орендодавця, то до нової редакції НП(С)БО 14 додано п. 9 р. III: «Орендодавець збільшує балансову вартість орендованого активу на суму понесених ним первісних прямих витрат, безпосередньо пов'язаних з укладенням договору про операційну оренду, і визнає їх витратами протягом строку оренди на тій самій базі, що й дохід від оренди». Даний пункт майже повністю ідентичний параграфу 83 МСФЗ 16: Раніше такі видатки включали до витрат періоду.

Таким чином, первісні прямі витрати орендодавця:

- 1) підлягають капіталізації в балансовій вартості об'єкта оренди;
- 2) повинні амортизуватися на тій самій основі, на якій розподіляється між

періодами дохід від оренди.

Слід зауважити, що зазначений метод розподілу прямих витрат, швидше, не відповідатиме строкам, а можливо й методу амортизації балансової вартості самого об'єкта оренди (без урахування прямих витрат за договором оренди), оскільки строк амортизації об'єкта оренди встановлюють залежно від строку корисного використання, а не від строку оренди.

На практиці в деяких випадках такі витрати можуть збігатися. У випадках якщо вони не збігаються, можна застосувати положення НП(С)БО 7 «Основні засоби», що дозволяють визнавати частини основного засобу, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), як окремих об'єкт основних засобів. Вважаємо, що дане професійне судження має знайти відображення в обліковій політиці або у Примітках до фінансової звітності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Булгакова О. Нове в НП(С)БО 14 «Оренда»: розлогий аналіз змін. Все про бухгалтерський облік. 2023. № 17-18. С.4-8.

2. Єрмолаєва М. В. Методичні підходи до визначення фінансового результату діяльності аграрних підприємств. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22-23 березня 2022 р.* Ч. 1. Львів: ЛНУП, 2022. С. 291-294. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/12164> (дата звернення 27.02.2023р.).

3. Канцедал Н. А. Роль інституційного середовища у формуванні нових запитів до облікових систем. *Розвиток економічної науки в епоху глобальних викликів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (24 грудня 2021 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. С. Остапчук. К.: ТОВ «ВІПО», 2021. С. 38-42.

Ковнір Катерина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»,

Литвиненко Ірина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Мокієнко Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ТА ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Після вибору оптимальної системи оподаткування в процесі роботи підприємству необхідно розробляти той чи інший сценарій розвитку подій та співпраці з податковими органами. При цьому варто зауважити, що в умовах складного й нестабільного законодавства керівництво підприємства може вибрати кілька варіантів (сценаріїв) поведінки в податкових взаєминах з державою, тому це буде наступним кроком для підприємства [2].

Ефективна податкова політика підприємства суттєво сприяє вдосконаленню методів господарювання, підвищенню рентабельності діяльності, зміцненню стійкого фінансового стану й стабільної роботи підприємства, а також виконанню ним зобов'язань перед бюджетом. Податкова політика повинна бути спрямована на забезпечення податкового планування на підприємстві та веден-

ня податкового обліку. В основі податкової політики повинен лежати налагоджений податковий облік. Враховуючи те, що правильність його ведення та своєчасне відображення податкових операцій у податковій звітності є однією з основних умов ефективної діяльності підприємств, облікове забезпечення звітності про податки й податкові платежі є надзвичайно важливим.

Вибір облікової податкової політики на підприємстві являє собою вибір сукупності принципів, методів і процедур, які будуть використовуватись на підприємстві для складання й подання податкової звітності, тобто можна зазначити, що податкова політика підприємства являє собою узагальнену модель поведінки підприємства в рамках чинного податкового законодавства, що забезпечує підвищення ефективності діяльності підприємства на шляху досягнення його цілей [3].

Податкова політика підприємства вибирається самостійно відповідно до норм податкового законодавства. Важливим інструментом податкової політики підприємства є податковий облік.

Аналіз економічної літератури дає змогу виокремити різні підходи щодо сутності податкового обліку. Так ряд вчених податковим обліком визнають підсистему бухгалтерського обліку, інші ж визнають податковий облік самостійною інформаційною системою, яка має свою мету і функції.

Зміст такого обліку – фінансові відносини, які виникають при нарахуванні, сплаті податків чи зборів, тобто відносини між юридичними чи фізичними особами з одного боку та між контролюючими органами з іншого.

Податковий облік є підсистемою бухгалтерського обліку, який, відповідно до законодавства, формує інформацію про нарахування та сплату податків і зборів відповідним державним органам, основним завданням якого є контроль за правильністю, своєчасністю і повнотою нарахування та сплати податків і зборів. Всі види звітності, в тому числі податкова, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку, який ведеться за первинними документами, в яких фіксуються факти здійснення господарських операцій [3].

Для ефективного ведення податкового обліку на підприємстві формується структура податкового обліку. Вона складається з трьох рівнів (табл. 1).

Таблиця 1

Рівні формування структури податкового обліку

Рівень	Характеристика
Перший рівень структури податкового обліку	охоплює первинні документи податкового обліку, які поділяються на документи, що встановлені ПКУ, бухгалтерські документи та документи, розроблені підприємством самостійно (податкова накладна, податкові розрахунки, рахунки-фактури, накладні тощо). Підприємство самостійно визначає права працівників на підписання відповідних документів, при цьому враховуються посада працівника і встановлена законодавством форма документа.
Другий рівень структури податкового обліку	охоплює податкові реєстри обліку (реєстр виданих та отриманих податкових накладних, реєстри визначення балансової вартості та амортизації основних фондів тощо), що є одним із головних інструментів податкового обліку. В ньому відбувається групування цих первинних документів в аналітичні реєстри згідно з вимогами податкового законодавства для формування та визначення

Рівень	Характеристика
	об'єктів обліку, податкової бази та заповнення податкових декларацій і розрахунків. Як документи податкового обліку Податковим кодексом України пропонується використовувати реєстри бухгалтерського обліку.
Третій рівень структури податкового обліку	представлено податковою звітністю підприємства з конкретного податку. Податкова звітність – це сукупність податкових документів, які дають можливість податковим органам визначити податкову базу та обсяг податкових зобов'язань платників податків перед державою. Інформація, яка зазначена у податковій звітності, є підставою для нарахування та сплати податкового зобов'язання.

Таким чином податковий облік можна здійснювати як в системі бухгалтерського обліку чи поза нею. Ведення податкового обліку в системі бухгалтерського обліку передбачає відображення інформації (наприклад про суми ПДВ) в діючих реєстрах журнальної форми обліку та на рахунках 35 обліку. Поряд з відображенням сум господарських операцій, що формують дані про доходи і витрати у бухгалтерському обліку, у додатково введених рядках і графах проставляються ті суми доходів і витрат, що відповідно до ПКУ визнаються в податковому обліку [4].

Позасистемний спосіб ведення податкового обліку полягає в тому, що на підприємстві ведуть, окремо від бухгалтерського, податковий облік. Для цього в бухгалтерії можуть бути відкриті відповідні відомості, книги та інші необхідні аналітичні реєстри податкового обліку, на підставі яких складається податкова звітність.

Список використаних джерел.

1. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
2. Грицюк Н. Принципи і фактори, що впливають на формування податкової політики на підприємствах хімічної промисловості України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Економічні науки. 2014. Вип. 7 (2). С. 165–167.
3. Мелень О. В., Скуменко Г. В. Організація податкового обліку та формування податкової політики на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2021. Вип. 60. С. 217 – 221.
4. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 лют. 2010 р. *Верховна Рада України*. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення 25.02.2023р.).

Ковтун Влада, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА

Фінансовий облік є найбільш важливою частиною системи бухгалтерського обліку. Організація фінансового обліку передбачає розробку концепції

облікової політики підприємства, що передбачає процес регламентації облікового циклу, оцінки активів і пасивів підприємства, збору і обробки даних про фінансово-господарську діяльність, підготовку інформації про підприємство, яка корисна для прийняття управлінських рішень щодо розподілу та ефективного використання наявних ресурсів і отримання результатної інформації в межах фінансового обліку.

Облікова політика є комплексом таких елементів бухгалтерського обліку, які забезпечують правдивість, і зрозумілість інформації про фінансовий стан підприємства і його зміну за певний період. Водночас, елементи бухгалтерського циклу допускають вибір альтернатив.

Облікова політика відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначається як сукупність принципів, методів та процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Насамперед, необхідно зазначити, що на формування облікової політики підприємства впливає значна факторів, з-поміж яких виокремлюють: зовнішні; внутрішні; перспективні; поточні; виробничо-фінансові; фінансово-економічні тощо.

Наповнення та комбінація у діяльності конкретного підприємства всіх цих груп факторів унеможлиблює уніфікацію облікової політики. Для врахування зазначених факторів процес формування облікової політики підприємства доцільно поділити на етапи:

- вступний – встановлення мети і завдань, визначення місця головного бухгалтера та керівника в процесі формування облікової політики підприємства, їх обов'язків та рівня компетентності;

- облікова політика на рівні країни – розгляд та оцінка законодавчих актів та нормативних документів, які регулюють питання бухгалтерського та статистичного обліку і звітності;

- облікова політика на рівні виду діяльності (галузі) – опрацювання галузевих Методичних рекомендацій;

- облікова політика на рівні підприємства – ознайомлення та роз'яснення факторів, які впливають та враховуються при розробці облікової політики підприємства на практиці;

- розробка Наказу про облікову політику підприємства – визначення напрямів облікової політики, ознайомлення зі структурою та технікою складання Наказу про облікову політику підприємства;

- зміна облікової політики підприємства – визначення випадків, передбачених законодавством, які зумовлюють зміни в обліковій політиці підприємства.

Окрім перелічених питань, розпорядчий документ про облікову політику може фіксувати й інші важливі для підприємства питання принципів, методів, процедур формування та подання ним фінансової звітності. Підприємство при створенні особистої облікової політики можуть мати базові елементи облікової політики. Відповідно, кожен суб'єкт господарювання повинен вибрати ті елементи, які підходять для даного типу діяльності.

Облікова політика являє собою поєднання окремих елементів обліку, в даний час визначається на основі загальноприйнятих правил з урахуванням особливостей його діяльності.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві передбачає вибір форми ведення обліку та її відносини з іншими службами, робочий план рахунків, технологію обробки даних.

Основними елементами цієї підсистеми облікової політики є: план рахунків; форма бухгалтерського обліку (наявність реєстрів та взаємозв'язок між ними); технологія обробки даних (послідовність фіксації, збору, обробки інформації та записи в реєстри обліку); організація внутрішнього контролю; технологія складання звітності; підготовчі роботи до складання звітності; порядок проведення інвентаризації; інші види робіт.

Організація бухгалтерського обліку включає в себе такі елементи:

- Положення про бухгалтерську службу;
- Положення про головного бухгалтера;
- Графіки документообороту;
- Посадові інструкції за посадами;
- організаційне, правове, методичне забезпечення;
- технічне забезпечення обліку;
- інші види робіт із організації обліку.

До складу облікової політики підприємства також треба віднести обрання підсистеми управлінського й податкового обліку, а також форм їх ведення з урахуванням визначених особливостей цієї звітності. Складовою облікової політики підприємства насамперед є визначення конкретних обов'язків кожного працівника бухгалтерії та посадових інструкцій, де деталізовано облікові процедури.

Узагальнюючи вищевикладене, зауважимо:

1. Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, тобто це вибір самим підприємством певних і конкретних методик, форм і техніки ведення бухгалтерського обліку, виходячи з діючих нормативних актів і особливостей діяльності підприємства.

2. Метою облікової політики є забезпечення одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, необхідні для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень.

3. Існування різних видів обліку покликано максимально задовольнити інтереси різних груп користувачів облікової інформації, що в свою чергу визначає особливості облікової політики. Так, зокрема, державу як користувача облікової інформації, здебільшого, цікавить податковий облік, для чого нею розроблене жорстке податкове законодавство, яке не допускає альтернатив і практично як така облікова політика в розрізі даного виду обліку відсутня. Різного роду контрагентів, інвесторів та власників в основному цікавить інформація фінансового обліку. В цьому плані облікова політика розробляється у межах дотримання законодавчо встановлених принципів ведення бухгалтерського

обліку (за основу береться НП(С)БО), проте в межах певних альтернатив. Менеджерів, зазвичай, цікавляться управлінським обліком. У даному випадку облікова політика може бути розроблена навіть на основі власних методів та принципів обліку, тобто наразі спостерігається повна свобода вибору.

4. Облікова політика є складовою частиною фінансової звітності підприємства та повинна відображатися у примітках до фінансових звітів. Отже, саме вона дозволяє поєднати ведення бухгалтерських операцій та складання фінансової звітності.

5. На облікову політику впливають такі фактори: технічне забезпечення (комп'ютерна техніка, програмні продукти, засоби оргтехніки тощо); наявність ефективної системи інформаційного забезпечення підприємства (за всіма необхідними для підприємства напрямками); рівень кваліфікації управлінських та бухгалтерських кадрів; система матеріального заохочення та матеріальної відповідальності за коло обов'язків, які виконують працівники. Облікову політику повинні знати: керівник (несе відповідальність за її формування), бухгалтер (бере участь у грамотному обґрунтуванні змісту облікової політики), аудитор (є об'єктом дослідження, з її вивчення розпочинається процес аудиторської перевірки), податковий інспектор.

6. При веденні бухгалтерського обліку необхідно забезпечити незмінність впродовж поточного року прийнятої методології відображення окремих господарських операцій та оцінки майна

Список використаних джерел:

1. Закура Н. В. Облікова політика підприємства в частині виробничих запасів. *Вісник ЖДТУ*. 2017. № 4. С. 162–165.

2. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2020. 373 с.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства Фінансів України № 73 від 7 лютого 2013 р. *Верховна Рада України*. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення 05.03.2023р.).

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-ІХ від 16 липня 1999 р. *Верховна Рада України*. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws. (дата звернення 05.03.2023р.).

Котенко Зоряна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ: СУТНІСТЬ ТА ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ

Електронні гроші є сучасним платіжним засобом, що використовується для оплати різних послуг і товарів у мережі Інтернет та мають точно таку ж цінність, як і реальні гроші. Аналіз тлумачень цього поняття засвідчує, що основні причини розбіжностей суджень полягають, зокрема, у новизні платіжного засобу та різноманітності технічних рішень, реалізованих у системах роздрібних розрахунків. Унаслідок цього досі не сформульовано єдиного визначення

електронних грошей, яке однозначно висвітлювало б їхню економічну та правову сутність; не розроблено чітких критеріїв віднесення новітніх платіжних продуктів до електронних грошей.

Електронні гроші мають ознаки як готівкових, так і безготівкових коштів. Як зазначає Т. І. Батракова, електронні гроші – це такий вид платіжних засобів, обіг яких відбувається в електронному вигляді та гарантує повну анонімність. Усі платіжні системи засновані на використанні кредитних платіжних карток або ж так званого електронного гаманця. На думку Н. Л. Шишкова, електронні гроші – це ніщо інше як унікальний економічний і правовий феномен. За економічною сутністю вони є своєрідною третьою формою грошей, оскільки значно відрізняються як від готівкових, так і безготівкових коштів.

Електронним грошам притаманні наступні ознаки: мають здатність до накопичення, виражені в певній валюті; приймаються як засіб платежу між особами; є зобов'язанням емітента, надходять в обіг лише після обміну на традиційні гроші. Емітент зобов'язаний здійснити погашення за першою вимогою; зберігаються в електронному вигляді або на фізичному пристрої (старт-карта, телефон або комп'ютер тощо) або віддалено на сервері. Електронні гроші є фактичними заміниками готівкової форми грошей, які використовуються для платежів, без використання банківських рахунків, і обміну на готівкові гроші та зберігаються на спеціальних носіях і використовуються за допомогою спеціальних технічних пристроїв. Електронні гроші мають ознаки як готівкових, так і безготівкових коштів.

Отже, електронні гроші мають властивості як готівкових, так і безготівкових форм грошей. Поширення електронних грошей обумовлюється економічними факторами, серед яких низька собівартість їх звернення, і поруч позаекономічних факторів – в тому числі зручність для споживача при здійсненні розрахунків. У цілому більшість сучасних дослідників вважають, що еквіваленти грошових коштів – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості. З позиції бухгалтерського обліку електронні гроші є новим об'єктом дослідження.

З точки зору бухгалтерського обліку, електронні гроші класифікують як інші кошти, оскільки вони хоч і відмінні від звичайних грошей, проте легко у них конвертуються. Для них призначено рахунок 33 «Інші кошти». На субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та правил використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України.

Національний банк України встановив новий порядок, за яким емітенти електронних грошей (банками і небанківськими установами) надають фінансову платіжну послугу з випуску електронних грошей та виконують платіжних операцій з ними (зокрема, відкриття та обслуговування електронних гаманців).

Нагадаємо, Закон України «Про платіжні послуги» дозволив небанківським надавачам платіжних послуг випускати електронні гроші. До цього це мог-

ли робити лише банки.

Щоб уніфікувати діяльність з випуску е-грошей, Нацбанк:

– встановив вимоги до порядку випуску е-грошей і виконання платіжних операцій з ними;

– зобов'язав емітента формувати номер е-гаманця за міжнародним стандартом IBAN і встановив вимоги до використання е-гаманців;

– запровадив вимоги до договору між емітентом і споживачем/ користувачем, щоб посилити захист прав споживачів фінансових послуг.

Що стосується податкового обліку, то зарахування електронних грошей в електронний гаманець, так само як і виведення з нього до жодних наслідків не призводить, адже відбувається обмін гривні на електронні еквіваленти. Датою виникнення ПДВ - зобов'язань за операцією постачання товару з оплатою електронними грошима буде дата відвантаження товару, адже зарахування коштів від покупця в цьому випадку не відбувається. За придбаними товарами (роботами, послугами), покупець має право на податковий кредит з ПДВ. При цьому датою віднесення сум податку до податкового кредиту згідно з Податковим кодексом України є дата отримання товарів, послуг.

Електронні гроші – це певна послідовність цифр, які символізують банкноти та монети, і тільки в цьому полягає їхній інформаційний зміст. За допомогою їх можна здійснити платежі, розрахунки, придбати в режимі реального часу товари й послуги з використанням інструментів віддаленого управління банківськими рахунками – під'єданого до мережі Інтернет комп'ютера, телефона, стільникового радіотелефона, банківських і пластикових карток тощо.

Список використаних джерел:

1. Батракова Т. І. Проблеми та перспективи розвитку електронних грошей в Україні. *Мукачівський державний університет*. 2016. № 7. URL : <http://www.economyandsociety.in.ua/journal>. (дата звернення 27.02.2023р.)

2. Єрмолаєва М. В. Теоретичні та практичні аспекти обліку грошових коштів. *Наукові та прикладні аспекти удосконалення бухгалтерського обліку, економічного контролю та системи оподаткування* : [колективна монографія] / за заг. ред. Плаксієнка В. Я. Полтава, 2018. С. 58–68.

3. Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б., Ліпський Р. В. Електронні гроші: сутність, класифікація та облікове відображення. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7107>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.6.35. (дата звернення 27.02.2023р.)

4. Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б., Ліпський Р. В., Сіренко О. В., Донцов І. В. Обіг електронних грошей в Україні та їх облік. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2021. № 4. URL : <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2021/4/7177>. (дата звернення 27.02.2023р.)

Кузьменко Дарина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Єрмолаєва Марина., к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

НОРМАТИВНЕ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Метою діяльності будь-якого бізнесу є отримання прибутку від здійснення господарської діяльності. Прибуток або збиток є фінансовим результатом діяльності підприємства. Процес формування фінансових результатів регулюється низкою нормативних актів. Які можна поділити на бухгалтерські і загальні.

Основним бухгалтерським документом є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» № 996. Цей Закон визначає правові засади регулювання, організації ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні та поширюється на всіх юридичних осіб незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, які ведуть бухгалтерський облік і подають фінансову звітність у порядку, встановленому законодавством. Згідно зазначеного Закону суб'єкти підприємницької діяльності відображають господарські операції, що відбулися у звітному періоді, на рахунках бухгалтерського обліку, визначають фінансовий результат і відображають інформацію у бухгалтерській звітності[1].

Закон України «Про господарські товариства» визначає порядок створення та функціонування господарських товариств, розподіл та використання прибутку та порядок здійснення виплат власникам товариства [2].

Податковий кодекс України регламентує порядок визначення прибутку, що підлягає оподаткуванню, базу оподаткування, порядок обчислення податку та його сплату. Стосовно нарахування дивідендів ПКУ визначає порядок оподаткування нарахованих дивідендів [3].

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку регламентують правила і способи ведення обліку господарських операцій. Зокрема НП(С)БО 1 дає визначення терміну «прибуток» з точки зору бухгалтерського обліку, визначає порядок формування фінансових результатів у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) та відображення нерозподіленого прибутку (непокритих збитків) у Балансі (Звіті про фінансовий результат) .

НП(С)БО 15 «Дохід» пояснює сутність терміну «дохід», регламентує порядок визнання доходу, його класифікацію та методи оцінки. НП(С)БО 16 «Витрати» тлумачить сутність терміну «витрати» та наводить склад витрат підприємства. Ці бухгалтерські стандарти допомагають бухгалтерській службі вірно відобразити в обліку отримані доходи і понесені витрати та сформувані фінансовий результат діяльності підприємства.

НП(С)БО 17 «Податок на прибуток» застосовують в своїй діяльності підприємства, які є платниками податку на прибуток підприємства. Цей стандарт дає визначення термінів «обліковий прибуток» та «податковий прибуток», визначає порядок визнання витрат (доходів), активів і зобов'язань, пов'язаних з податком на прибуток.

НП(С)БО 30 «Біологічні активи» застосовують сільськогосподарські під-

приємства. Згідно цього документу виробники сільськогосподарської продукції мають відображати в обліку доходи і витрати, і відповідно, фінансові результати, пов'язані з первісним визнанням біологічних активів та сільськогосподарської продукції [4].

Внутрішнім регламентним документом є Наказ про облікову політику підприємства, який регулює загальні правила організації обліку на підприємстві, методику відображення господарських операцій в системі бухгалтерських рахунків, порядок документального оформлення операцій та відображення їх у регістрах бухгалтерського обліку, а також правила формування фінансового результату діяльності підприємства та відображення їх у фінансовій звітності.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-IX від 16 лип. 1999 р. Верховна Рада України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 27.02.2023р.).
2. Про господарські товариства : Закон України № 1576-XII від 19 верес. 1991 р. Верховна Рада України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 27.02.2023р.).
3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 груд. 2010 р. Верховна Рада України. URL:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws. (дата звернення 27.02.2023р.).
4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <http://document.vobu.ua/buhoblik/npsbo> (дата звернення 27.02.2023р.).

Кулик Юлія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Черненко Ксенія., к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

МІСЦЕ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ

Формування інформаційної бази про рух запасів на підприємствах починається із складання первинних документів, до яких відносяться: журнал обліку вантажів, які надійшли, довіреність, прибутковий ордер, товарно-транспортна накладна, акт про приймання матеріалів, лімітно-забірна картка, акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів, накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, картка складського обліку матеріалів, відомість обліку залишків матеріалів на складі, матеріальний ярлик, матеріальний звіт, інвентаризаційний опис, рахунки-фактури, подорожні листи.

Дані первинних документів є підставою для формування інформації у регістрах аналітичного та синтетичного обліку: Відомість 5.1 аналітичного обліку запасів та журнал-ордер 5 А с.-г. по рахунках 20; 22; 25; 26; 27; 28. На основі Журналу 5 А с.-г. формується Головна книга, яка використовується подальшому для складання фінансової звітності [3].

Відповідно до п.24 П(С)БО 9 встановлено, що в бухгалтерському обліку і у фінансовій звітності запаси відображаються за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації [4].

Однією з основних форм фінансової звітності яка відображає інформацію

про запаси є Баланс. Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» баланс (звіт про фінансовий стан) – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал [4].

У статті «Запаси» відображається загальна вартість активів, які утримуються для подальшого продажу в умовах звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу готової продукції; утримуються для внутрішнього споживання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також з метою управління підприємством, для збуту продукції та інших операцій звичайної діяльності. Якщо раніше в балансі окремо наводилася вартість виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції і товарів, то тепер такої докладності вже немає, і в балансі наводиться вартість всіх запасів в одному рядку (код 1100) загальною сумою. Тільки в тому випадку, якщо докладна інформація про вартість перелічених вище видів запасів є суттєвою, відповідні додаткові статті (коди 1101 – 1104) має бути відображено в балансі. При цьому до підсумку балансу додаткові статті не включаються [2].

Другою формою є Звіт про фінансові результати. Згідно НП(С)БО 1 звіт про фінансові результати – це звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід [4].

У звіті про фінансові результати підприємства у статті «Інші операційні витрати» (рядок 2180) відображається собівартість реалізованих виробничих запасів, необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття; відрахування на створення резерву сумнівних боргів і суми списаної безнадійної дебіторської заборгованості; втрати від знецінення запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні (фінансові) санкції; відрахування для забезпечення наступних операційних витрат, а також усі інші витрати, що виникають в процесі операційної діяльності підприємства (крім витрат, що включаються до собівартості продукції (товарів, робіт, послуг) [2].

Бухгалтерська фінансова звітність, яка ґрунтується на узагальнених даних бухгалтерського обліку, виступає ланкою зв'язку між підприємством і зовнішнім середовищем. Вона задовольняє вимоги щодо необхідного обсягу інформації, можливостей її засвоєння зовнішніми і внутрішніми користувачами. Обліковий процес здійснюється на підставі первинної документації та закінчується складанням фінансової звітності, де розкривається інформація про власний капітал та його складові. Фінансова звітність має достовірно та правдиво відображати інформацію про елементи власного капіталу та фінансово-майновий стан підприємства, що дозволить користувачам звітності приймати обґрунтовані та виважені управлінські рішення. діяльність платника податків відповідно до даних фінансового та податкового обліку.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України № 433 від 28 бер. 2013 р. URL : <http://buhgalter911.com/> (дата звернення 27.02.2023р.).
2. Про затвердження спеціалізованих форм реєстрів журнально-ордерної

форми обліку для сільськогосподарських підприємств та методичних рекомендацій щодо їх застосування: Наказ Міністерства аграрної політики України № 390 від 4 черв. 2009 р. URL: <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=rtID=876> (дата звернення 27.02.2023р.).

3. Національне Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07 лют. 2013 р. *Верховна рада України*. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 27.02.2023р.).

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України № 131 від 14 черв. 2000 р. *Верховна рада України*. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 27.02.2023р.).

Кулумбегова Олена, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ІНДЕКСАЦІЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Право на проведення індексації заробітної плати настає, якщо індекс споживчих цін (далі ІСЦ) перевищує поріг індексації [1]. Індксувати заробітну плату слід тоді, коли розрахований ІСЦ перевищить поріг індексації (наразі становить 103 %).

ІСЦ слід обчислювати наростаючим підсумком. Правила індексації встановлені у Постанові КМУ від 17.07.2003 № 1078 «Про затвердження Порядку проведення індексації грошових доходів населення» (далі – Порядок № 1078).

На думку Віктора Оніщенка, індексація заробітної плати – це компенсація втрати вартості коштів через інфляційні процеси [2].

Індексація заробітної плати – це механізм її підвищення, що дає змогу частково або повністю відшкодувати подорожчання споживчих товарів і послуг. Роботодавці зобов'язані забезпечувати державну гарантію – нараховувати індексацію на заробітну плату найманим працівникам, зокрема у разі підвищення посадових окладів [3].

Основними в індексації є два показники: прожитковий мінімум та індекси споживчих цін (інфляції).

Індксувати заробітну плату працівників повинні всі без виключення роботодавці, зокрема і фізичні особи – підприємці, які мають найманих працівників.

Для індексації заробітної плати потрібно враховувати сім правил. Тож згідно з першим правилом суму індексації визначають як добуток коефіцієнта індексації та доходу, який підлягає індексації.

Тобто коефіцієнти індексації слід розраховувати, а для цього потрібна точка відліку – місяць, у якому було підвищення посадового окладу. Тож у місяці підвищення посадового окладу чи тарифної ставки індекс споживчих цін приймається за одиницю або 100 %, і для подальшої індексації індекс споживчих цін обчислюють наростаючим підсумком із місяця, наступного після місяця такого підвищення.

Правило друге: базовим місяцем є тільки місяць підвищення окладу. Якщо встановлюють або збільшують розмір постійних доплат, надбавок, премій, і при цьому розмір окладу не підвищується, то базовий місяць також не змінюється [1].

Правило третє: згідно з Порядком № 1078 для новоприйнятих (переведених) працівників і працівників, які вийшли з відпустки для догляду за дитиною до 3 чи 6 років, обчислення індексу споживчих цін для проведення індексації здійснюється з місяця, наступного за місяцем підвищення тарифної ставки чи окладу на посаді, яку обіймає працівник [3]. Тобто для таких працівників орієнтиром буде місяць останнього підвищення окладу на займаній посаді.

Четверте правило: право на індексацію настає, якщо індекс споживчих цін, розрахований нарастаючим підсумком, перевищить поріг індексації 103 %. Коефіцієнти індексації потрібно розраховувати, перемножуючи індекс інфляції. Отже, якщо рівень інфляції невисокий, то права на індексацію заробітної плати не буде. І навпаки, якщо приріст індексу споживчих цін перевищить 103 %, то потрібно індексувати заробітну плату [1].

П'яте правило: заробітну плату індексують у межах прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб. Отже, частину заробітної плати, що перевищує такий прожитковий мінімум, не індексують. Тобто сума індексації буде дорівнювати добутку коефіцієнта індексації, який розраховується для кожного базового місяця окремо, та прожиткового мінімуму для працездатної особи.

Правило шосте: індексації підлягають оплата праці за виконану роботу згідно з тарифними ставками (окладами) та відрядними розцінками, доплати, надбавки, премії, гарантійні та компенсаційні виплати, передбачені законодавством, а також інші компенсаційні виплати, які мають постійний характер. Не індексують разові виплати, а також виплати, розраховані із середньої заробітної плати, наприклад, відпускні, лікарняні, допомога у зв'язку з вагітністю тощо).

Сьоме правило: суму індексації розраховують пропорційно відпрацьованому часу. Отже, у Порядку № 1078 передбачено, що у разі, якщо особа працює неповний робочий час, сума індексації визначається з розрахунку повного робочого часу, а виплачується пропорційно відпрацьованому часу. Це правило застосовують також у разі, якщо працівнику встановлено повний робочий час, але протягом місяця працівник не працював через хворобу, відпустку, якщо його було прийнято або звільнено в середині місяця, тощо [1].

Слід звернути увагу на те, що правило пропорційного розрахунку індексації застосовують і в разі підвищення посадових окладів у середині місяця.

Тобто для того, щоб розрахувати суму індексації, на яку мав право працівник, для попереднього базового місяця, слід дотримуватися цього самого правила – розраховувати суму індексації за місяць, у якому оклад підвищено, пропорційно відпрацьованим дням до підвищення окладу. У разі ненарахування індексації передбачено штраф – 2 мінімальні зарплати за кожного працівника.

Список використаних джерел:

1. Гуль Т. Індексація зарплати: топ-7 правил для роботодавців («7 хвилин» з Тетяною Гуль). URL : <https://7eminar.ua/events/2310/3498>. (дата звернення)

ня 27.02.2023р.)р.

2. Онищенко В. Індексція зарплати 2021. URL : <https://www.golovbukh.ua/article/7838-ndeksatsya-zarplati-2021>. (дата звернення 27.02.2023р.).

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення індексції грошових доходів населення», № 1078 від 17.07.2003 р. *Верховна Рада України*. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1078-2003-%D0%BF>. (дата звернення 27.02.2023р.).

Кучер Олена, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ ЯК СКЛАДОВА МОНЕТАРНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Розрахунки між підприємствами є однією з необхідних складових функціонування підприємства. Розрахунки здійснюються на економічній базі кругообігу засобів у процесі виробництва і є суспільним визнанням того, що підприємство виконало свої зобов'язання й намічені цілі. Дослідження розрахункових відносин показали, що при проведенні операцій важливим є правильний вибір форми розрахунків і їх облікове забезпечення, оскільки він дає змогу контрагентам зменшувати витрати і ризики невиконання протилежною стороною своїх зобов'язань за контрактом [1].

Господарська діяльність будь-якого підприємства передбачає здійснення розрахунків з іншими підприємствам у готівковій та безготівковій формах. Готівкова форма передбачає розрахунки за допомогою готівки, безготівкові розрахунки здійснюються шляхом перерахування коштів з рахунку банку свого підприємства на відповідні рахунки іншого підприємства [2].

Безготівкові розрахунки є основним із способів розрахунків між підприємствами.

Переваги безготівкових розрахунків над готівковими: 1) прискорюється обіг грошових коштів суб'єктів господарювання, процес оплати товарів, послуг та погашення боргів; 2) значно скорочуються витрати обігу; 3) збільшуються можливості держави щодо регулювання грошової сфери; 4) прозорість проведення та контролю здійснення операцій з грошовими коштами [1-3].

З 24 лютого 2022 року фінансова система України працює в умовах воєнного стану. Жодних заборон на безготівкові розрахунки НБУ не встановлював, розрахунки картками проходять, працюють платіжні термінали, мобільні додатки та системи онлайн-банкінгу в Україні та за кордоном.

В умовах воєнного стану до переваг безготівкових розрахунків у бізнесі відносять: задоволення потреб клієнтів (як зазначає Нацбанк, 90 % покупців воліють оплатити товар чи послугу картою, бо це полегшує й прискорює розрахунки); не витрачається час і ресурси на роботу з готівкою; безпека бізнесу та гарантія отримання коштів на рахунок, особливо за часів воєнного стану; безготівкова робота дає можливість перевести бізнес у дистанційну форму; прозорий документообіг і відсутність подальших претензій від органів контролю; можли-

вість використання звичайного смартфона (на Android від версії 8.0) із NFC та мобільним застосунком ОщадРАУ від Ощадбанку як повноцінна заміна класичного POS-терміналу для проведення безготівкових операцій [4].

Безготівкові розрахунки між контрагентами здійснюються через уповноважені банки за договорами на розрахунково-касове обслуговування. Основні елементи безготівкових розрахунків представлено на рис. 1.

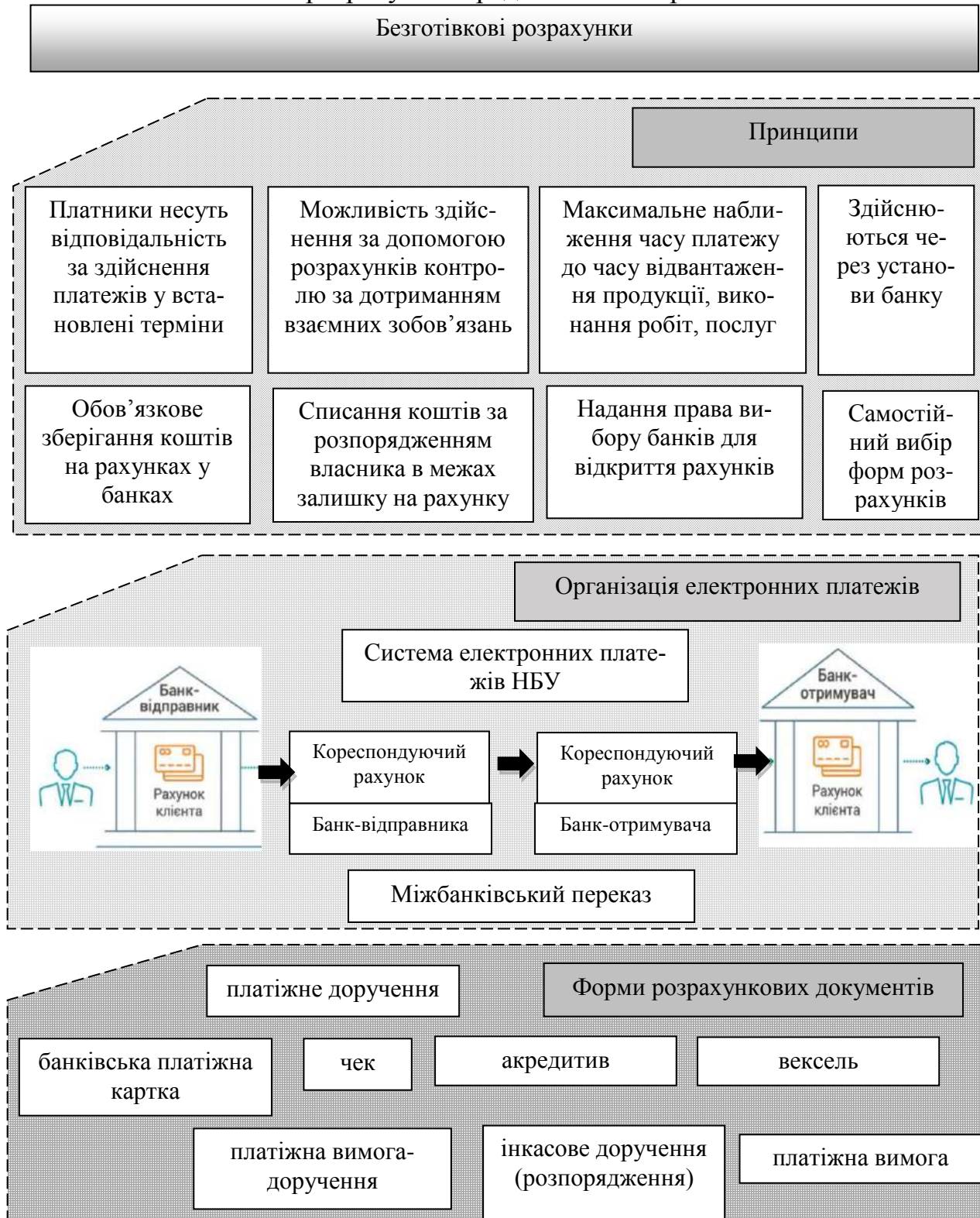

Рис. 1. Ілюстративне зображення елементів безготівкових розрахунків

Отже, безготівкові розрахунки – це основна форма здійснення платежів в сфері господарювання, яка здійснюється через банківські установи шляхом перерахування належних сум по банківських рахунках або шляхом заліку взаємних зобов'язань та грошових претензій. Основна задача безготівкових розрахунків полягає в протидії розвитку тіньової економіки та покращенні економічного стану суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Цегельник Н.І. Розрахунки сільськогосподарських підприємств з покупцями і населенням: оптимальні форми, облікові аспекти. URL : [https:// magazine.faaf.org.ua/rozrahunki-silskogospodarskih-pidприємств-z-pokupcyami-i-naselennyam-optimalni-formi-oblikovi-aspekti.html](https://magazine.faaf.org.ua/rozrahunki-silskogospodarskih-pidприємств-z-pokupcyami-i-naselennyam-optimalni-formi-oblikovi-aspekti.html) (дата звернення 25.02.2023р.).

2. Чучкевич Д. Ю. Облік безготівкових розрахунків та шляхи його вдосконалення. URL : <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/3572/> (дата звернення 25.02.2023р.).

3. Цихурський В.Л., Литвинчук І.В. Економічний зміст безготівкових розрахунків. URL : <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/66.pdf> (дата звернення 25.02.2023р.).

4. Особливості готівкових та безготівкових розрахунків у воєнний час. URL : <https://www.epravda.com.ua/news/2022/04/15/685743/> (дата звернення 25.02.2023р.).

Лимар Діана, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Білей Поліна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

ОПТИМІЗАЦІЯ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

ПДВ доволі складний податок, методика розрахунку, адміністрування та відшкодування якого підлягає постійним змінам, нововведенням, удосконаленням і який є об'єктом зловживань як суб'єктів господарювання, так і фіскальних органів. Недосконалість організації обліку та звітності, взаєморозрахунків між платниками і неплатниками ПДВ призводять до порушень норм податкового законодавства.

Часті зміни податкового законодавства, введення моніторингу реєстрації (відміни реєстрації) податкових накладних, відміна дії Інструкції з бухгалтерського обліку ПДВ, варіації методики відшкодування ПДВ окремими суб'єктами господарювання зумовлюють значної уваги та праці бухгалтерів [1]. В світлі цього суттєво зростає роль податкового планування через те, що у період кризи загострюється проблема нестачі вільних оборотних активів на підприємствах, відповідно, легальні шляхи мінімізації податкових платежів можуть спричинити часткове вирішення вищезазначеної проблеми.

Полегшити навантаження зі сплати ПДВ можна оптимізувавши його, тобто здійснити організаційні заходи в межах чинного законодавства, пов'язані з

вибором часу, місця і видів діяльності, створенням і супроводом найбільш ефективних схем і договірних взаємин [2].

Зокрема, суб'єкти господарювання можуть використовувати схеми:

1. Оптимізація податкових зобов'язань з ПДВ з мінімальної ціни продажу. Згідно з абз. 2 п. 188.1 ПКУ база оподаткування операцій з постачання: товарів/послуг не може бути нижче за ціну їх придбання, самостійно виготовлених товарів/послуг не може бути нижче звичайної ціни, необоротних активів — не може бути нижче балансової (залишкової) вартості за даними бухгалтерського обліку, яка склалася станом на початок звітнього (податкового) періоду, протягом якого здійснюються такі операції (у разі відсутності обліку необоротних активів - виходячи зі звичайної ціни).

Незручність застосування мінімальної бази обкладення ПДВ полягає ще в тому, що постачальник нараховує податкові зобов'язання, а покупець при цьому не отримує право на податковий кредит.

Оптимізувати такі додаткові податкові зобов'язання можна за допомогою комісійної схеми продажу.

2. Оптимізація за допомогою експорту товарів за договором ЗЕД-комісії

3. Оптимізація із залученням експортера для продажу товарів усередині України

4. Оптимізація податкових зобов'язань з ПДВ із залученням експортера для купівлі товарів усередині України ("внутрішньоукраїнська" комісія на купівлю товару)

Ці схеми поширені у взаєминах з експортерами, у яких за рахунок застосування нульової ставки податковий кредит з ПДВ постійно перевищує податкові зобов'язання. З огляду на те, що отримати бюджетне відшкодування ПДВ з бюджету досі складно, експортери "продають" його особам, зацікавленим в придбанні податкового кредиту.

"Класична" схема такого продажу полягає в тому, що через "покупця" податкового кредиту проводиться одна або декілька експортних операцій "продавця" податкового кредиту-експортера. У результаті "покупець" отримує "експортний" податковий кредит, який погашає повністю або частково його податкові зобов'язання.

Крім того, науковці та практики [1-4], виокремлюють інші методи податкового планування, за допомогою яких можливо зменшити податкове навантаження саме з ПДВ:

1. Заміни відносин. Як правило, одна і та сама господарська мета (придбання майна, отримання доходу тощо) може бути досягнута кількома альтернативними шляхами.

2. Розподіл відносин. Базується на попередньому методі, різниця лише в тому, що не вся господарська операція замінюється на іншу, а лише її частина.

3. Пряме скорочення об'єкта оподаткування, який реалізують шляхом зменшення бази оподаткування.

4. Делегування податків підприємству-сателіту. Полягає у передачі об'єкта оподаткування іншому суб'єкту підприємницької діяльності, пов'язаному з платником податків.

5. Відстрочення податкового платежу, який ґрунтується на використанні елементів інших методів і його застосування дозволяє перенести момент виникнення об'єкта оподаткування на подальший податковий період.

6. Пільгове підприємства - один з найпоширених методів податкової оптимізації, який полягає у перенесенні об'єктів оподаткування або видів діяльності під пільговий режим оподаткування, пов'язаний з особливим податковим статусом деяких суб'єктів підприємницької діяльності.

7. Недопущення ситуацій перерахування авансів (передоплат) в останні дні звітного податкового періоду, що є причиною суттєвого збільшення податкових зобов'язань з ПДВ.

8. Організація системи контролю над залишком грошових коштів на електронному рахунку у системі електронного адміністрування ПДВ, який відкрито у кожного платника податку на додану вартість у Казначействі.

9. Налагоджування партнерських відносини з контрагентами-постачальниками з метою недопущення порушення строків реєстрації податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних

10. Організація системи контролю за договорами на отримання товарних цінностей з урахуванням вимог ст. 188 «Порядок визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг».

Тобто, за допомогою зазначених схем та методів податкового планування можливо зменшити податкове навантаження. Та все ж, зазначимо, це процес, який потребує індивідуального підходу для вирішення питання щодо зменшення податкового навантаження.

Список використаних джерел:

1. Подолянчук О. А. Облікове забезпечення розрахунків з податку на додану вартість. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7667> (дата звернення: 26.02.2023р.). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.2.76.

2. Віталій Бахуринський Сплачуємо ПДВ розумно! URL : <https://safir.ua/we-pay-vat-reasonably.html> (дата звернення: 26.02.2023р.).

3. Полторак А., Мирон А. Оптимізація сплати ПДВ через механізм податкового планування на підприємствах. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Економічні науки*. 2016. № 1 (6). С. 135-139. URL : <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Economic-visnik-6-2016-27.pdf> (дата звернення: 26.02.2023р.).

4. Карпова В. ПОДАТКОВА ОПТИМІЗАЦІЯ: основні принципи. *Бухгалтерія. Спецвипуск*. 21 травня 2018 року. С. 6-10. URL : https://pns.hneu.edu.ua/pluginfile.php/291638/mod_resource/content/1/Buhgalteria_20-21_ukr.pdf. (дата звернення: 26.02.2023р.).

Липовата Ілона, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ОБЛІК ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства використовують запаси, що є найбільш важливою й значною частиною оборотних активів підприємства. Більше того, запаси займають важливе місце не лише у складі майна підприємства, а й особливе місце у структурі витрат, оскільки вони є основною складовою у формуванні собівартості готової продукції.

В економічній літературі існує багато різних понять, пов'язаних із запасами, проте, слід врахувати, що кожна з них має самостійне змістове навантаження та власне тлумачення. Деякі автори при визначенні поняття матеріальних оборотних активів застосовують термін «цінності». Однак, поняття «цінності» є описовою категорією, ознакою, якісним або критеріальним показником, що характеризує запаси як економічні елементи, які мають користь для їх власника і можуть принести йому економічні вигоди [2].

За трактуванням таких вчених як Ю. В. Гончаров і І. В. Кравченко, запаси виділяють як матеріальні ресурси, необхідні для забезпечення розширеного відтворення, обслуговування сфери нематеріального виробництва та задоволення потреб населення, які зберігаються на складах або в інших місцях з метою їх наступного використання [3].

Найбільш оптимальним, на нашу думку, є визначення виробничих запасів, запропоноване Ф. Ф. Бутинцем. Під виробничими запасами він розуміє активи, що використовуються для подальшого продажу, споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [1].

Не можна забувати про існування терміну «запаси», який згідно з НП(С)БО 9 «Запаси» об'єднує основні складові оборотних матеріальних активів. Використання цього терміну викликає певні протиріччя, які пов'язані з його тлумаченням у довідковій літературі. Так, більшість авторів під терміном «запаси» розуміють резерв матеріальних ресурсів, які не використовуються в поточній діяльності підприємства і призначені для забезпечення безперервності процесу виробництва, зберігання на випадок необхідності. Тобто поняття запасів є досить специфічним.

Оскільки значну частину в активі балансу підприємства займають запаси, від правильної їх оцінки та відображення в обліку залежать показники фінансового стану, на підставі яких приймаються управлінські рішення.

Умови визнання запасів активами: підприємству перейшли ризики й вигоди, пов'язані з правом власності або з правом повного господарського відання (оперативного управління) на придбані (отримані) запаси; підприємство здійснює управління та контроль за запасами; існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням; вартість запасів може бути достовірно визначена.

У організації обліку виробничих запасів потрібно керуватися законодавчими та нормативними документами. Характеристику нормативно-законодав-

чої бази з обліку запасів наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика нормативно-правової бази з обліку запасів

Нормативний документ	Короткий зміст	Використання в обліку
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Цим Положенням (стандартом) визначаються мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів	Норми Положення застосовуються до фінансової звітності підприємств, та інших юридичних осіб усіх форм власності і консолідованої фінансової звітності.
НП(С)БО 9 «Запаси»	Цим Положенням (стандартом) визначається порядок визнання запасів, їх оцінка при надходженні та вибутті, класифікація	Норми Положення застосовуються для визначення основних аспектів ведення обліку запасів.
Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку	Положення встановлює порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, бухгалтерської звітності підприємствами, їх об'єднаннями та госпрозрахунковими організаціями (крім банків) незалежно від форм власності.	Записи в облікових регістрах провадяться на підставі первинних документів, створених відповідно до вимог цього Положення.
Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Інструкція встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб	Використовується підприємствами та організаціями всіх форм власності (крім банків та бюджетних установ).

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації щодо запасів і розкриття її у фінансовій звітності визначає НП(С)БО 9 «Запаси», № 246 від 20.10.1999 р. [4]. Оцінка запасів відіграє значну роль при формуванні облікової політики підприємства. Завдяки дії принципу безперервності оцінка запасів підприємства здійснюється, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме й надалі.

Оцінка запасів на підприємстві, враховуючи вимоги НП(С)БО 9 «Запаси», здійснюється на трьох етапах їх руху: при надходженні запасів; при вибутті запасів; на дату складання балансу [4]. Аналіз застосування різних методів оцінки запасів свідчить, що при кожному з них можна одержати різні суми відхилення первісної вартості виробничих запасів при їх надходженні від оцінки, за якою вони списуються на виробництво. Це призводить до того, що застосування різних методів оцінки матеріалів дає різне визначення собівартості витрачених на виробництво виробничих запасів.

Оцінка виробничих запасів при їх надходженні передбачає, що основою достовірності визначення вартості виробничих запасів є вартість їх придбання або собівартість. Первісна вартість виробничих запасів визначається від способу їх надходження на підприємство. Виробничі запаси можуть надходити на підприємство у результаті: придбання за грошові кошти та їх еквіваленти; виготовлення; передачі засновниками (учасниками) підприємства в якості внеску до статутного капіталу; безповоротної передачі; обміну та інші запаси.

Придбані або виготовлені виробничі запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Первісна вартість запасів у бухгалтерському обліку не змінюється, крім випадків, передбачених НП(С)БО 9 «Запаси» [4].

Наразі в умовах забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання, досягнення ними найточніших і найкращих фінансових результатів вибір методів оцінки списання виробничих запасів є важливою передумовою організації обліку даних об'єктів.

Згідно з НП(С)БО 9 «Запаси» передбачено, що при відпуску виробничих запасів у виробництво, продажу та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним із таких методів: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних затрат; ціни продажу [4].

Отже, найбільш важливою частиною активів господарюючого суб'єкта є запаси, що відносяться до складу оборотних активів, і можуть бути перетворені на грошові кошти протягом року або одного операційного циклу. Покращення результату господарської діяльності будь-якого підприємства можливе лише за умови оптимального вибору методу оцінки запасів, оскільки від цього залежить як раціонально вони будуть використовуватися.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник [для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] ; [6-те вид., перероб. і доп.]. Житомир : ПП «РУТА», 2005. 756 с.
2. Васьковська М. С. Особливості організації обліку запасів. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. № 6, Т. 2. С. 260–269.
3. Гончаров Ю.В., Кравченко І.В. Оцінка виробничих запасів: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Облік і фінанси АПК*. 2012. № 3. С. 77–80.
4. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства Фінансів України № 246 від 20 жовтня 1999 р. *Верховна Рада України*. URL : <http://www.zakon.rada.kiev.ua>. (дата звернення 04.03.2023р.).

Мартиненко Оксана, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»,
Ковалевська Катерина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Мокієнко Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ В УПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ

Термін «капітал» походить від латинського «capitalis» – головний. В міру розвитку економічної думки поняття «капітал» наповнювалось конкретним змістом, який відповідав пануючій парадигмі економічного розвитку суспільства.

Дослідимо сутність поняття «капітал» у науковій літературі.

Результати дослідження представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Трактування дефініції «капітал» у науковій літературі

Автор	Визначення поняття
Балабанов І. Т.	Капітал – це частина фінансових ресурсів. Капітал – це гроші, випущені в обіг, і доходи, що вони приносять від цього обігу.
Біла О. Г.	Капітал підприємства – сукупні грошові ресурси, що використовуються на підприємстві; авансований у господарську діяльність капітал власний, позичений і залучений у сукупності.
Бідник О. І.	Капітал визначається як власність, що належить фізичним або юридичним особам у даний момент і чітко відокремлена від доходу, отриманого від цієї власності протягом певного періоду.
Бланк І. А.	Капітал – загальна вартість засобів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів.
Клименко С. М.	Капітал – це сукупність матеріальних цінностей і коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав і привілеїв, необхідних для здійснення його господарської діяльності.
Крамаренко Г. О., Чорна О. Е.	Капітал – це фінансові ресурси підприємства, необхідні для організації його господарської діяльності і використовувані в господарському обороті для одержання доходів і прибутку.
Опарін В. М.	Капітал – це сума коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства

У табл. 2 наведено типові підходи щодо визначення власного капіталу.

Таблиця 2

Підходи щодо визначення сутності власного капіталу

Визначення власного капіталу	Автори
Як загальна вартість засобів підприємства, що належать йому на правах власності та використовуються для одержання прибутку	І. А. Бланк, Ф. Ф. Бутинець, М. Т. Білуха
Як фінансові засоби, надані в розпорядження підприємства; джерело отримання майна	А. Г. Загородній, Г. Г. Кірейцев, О. О. Терещенко
Як вартісний вираз права особи на засоби підприємства	В. В. Сопко, С. Ф. Голов
Як частина в активах підприємства, що залишається після ви-	Н. М. Ткаченко,

Визначення власного капіталу	Автори
рахування його зобов'язань	А. Г. Загородній, М. С. Пушкар
Як джерело утворення майна, основне джерело фінансування	Л. П. Краснова, Г. В. Савицька

Отже, серед авторів немає єдиної точки зору щодо визначення поняття «власний капітал». Ця економічна категорія може розглядатись і як сукупність ресурсів, що виражають вартість активів, і як самозростаюча вартість, і як зобов'язання перед власниками.

На сьогодні в Україні економічна сутність власного капіталу висвітлюється в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», згідно якого, власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань [3]. В міжнародних стандартах бухгалтерського обліку не використовується такий термін як «власний капітал», еквівалентом до нього в зарубіжній практиці є поняття «чисті активи».

Найбільш важливими об'єктами організації обліку власного капіталу є такі складові облікового процесу, як:

- облік статутного капіталу;
- облік формування і використання фондів і резервів підприємства;
- визначення й облік фінансових результатів (прибутків або збитків).

Для забезпечення суцільного та безперервного спостереження за господарськими операціями, що здійснюються на підприємстві, використовують бухгалтерські документи, де фіксуються факти здійснення господарських операцій. Сутність бухгалтерських документів полягає в тому, що вони, фіксуючи факти здійснення господарських операцій, є основою для їх бухгалтерського обліку.

Таблиця 3

Первинні документи з обліку операцій з власним капіталом

Вплив господарської операції на складову власного капіталу	Документ
Реєстрація статутного капіталу	Статут
Збільшення (зменшення) нерозподіленого прибутку (непокритего збитку) внаслідок зміни облікової політики, переоцінки основних засобів, нематеріальних активів	Бухгалтерська довідка
Зменшення додаткового капіталу та збільшення нерозподіленого прибутку внаслідок вибуття раніше до оцінених об'єктів необоротних активів	Акт приймання-передачі основних засобів, бухгалтерська довідка
Визначення фінансового результату за звітний період	Бухгалтерська довідка
Спрямування прибутку до статутного капіталу	Нова редакція статуту
Зменшення неоплаченого капіталу внаслідок погашення заборгованості з капіталу:	
- грошовими коштами	Виписка банку
- основними засобами	Акт приймання-

Вплив господарської операції на складову власного капіталу	Документ
	передачі основних засобів
- нематеріальними активами	Акт введення в господарський обіг об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів
- виробничими запасами	Накладна, акт про приймання матеріалів
Збільшення іншого додаткового капіталу внаслідок безкоштовно отриманих основних засобів	Акт приймання-передачі основних засобів
Зменшення іншого додаткового капіталу внаслідок визнання доходу від безоплатно одержаних основних засобів	Розрахунок амортизації, бухгалтерська довідка

Документи, як правило, складаються оперативними працівниками підприємства або надходять зі сторони через канцелярію з обов'язковою реєстрацією (рахунки, акти, листи тощо). Кожному виконавцю видають виписку з плану документообігу, в якій наводиться перелік документів, що відносяться до функціональних обов'язків виконавця, термін їх подання і перелік служб підприємства, в які передаються ці документи [2].

Список використаних джерел.

1. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
2. Василенко А. Первинні документи: правила складання та застосування. *Все про бухгалтерський облік*. 2011. № 16. С. 9–17.

Махно Сергій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Тютюнник Світлана, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

ПІДГОТОВКА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ СКЛАДАННЯ НА ОСНОВІ ОБЛІКОВИХ ДАНИХ

Підготовка даних для звітності є важливим етапом процесу закриття рахунків, включаючи перевірку бухгалтерських записів, виправлення помилок та створення підсумкової інформації для полегшення формування фінансових показників.

Підприємства та установи готують фінансову звітність, яка повинна містити об'єктивну та правдиву інформацію про активи, зобов'язання, капітал та фінансові результати їх діяльності.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», головний бухгалтер підприємства, установи або організації

зобов'язаний організувати та виконати підсумкову роботу для забезпечення вимог щодо інформації перед складанням фінансової звітності. Обсяг цієї роботи залежить від звітного періоду, а найбільш об'ємна робота виконується перед складанням річної фінансової звітності (рис. 1) [1].

Можна описати характер робіт зі збору даних бухгалтерського обліку, які відображені на рис. 1, як необхідну умову для підготовки фінансової звітності підприємства.

Рис. 1. Послідовність робіт з підготовки облікових даних для складання фінансової звітності [6]

При поданні інформації про витрати та доходи, необхідно перевірити наступні умови:

- Оцінки доходів та витрат повинні бути достовірними.
- Витрати повинні призводити до відпливу активів або збільшення зобов'язань, що може призвести до зменшення власного капіталу.
- Якщо актив приносить економічну користь упродовж кількох звітних

періодів, його вартість відображається у звіті про фінансові результати.

Загальний процес узагальнення бухгалтерських даних складається з трьох етапів.

Перший етап полягає в перехресній перевірці поточних облікових даних, щоб забезпечити цілісність господарських операцій у журналі.

Другий етап включає взаємну перевірку даних аналітичного рахунку та консолідованих рахунків шляхом перевірки залишків, оборотів по дебету та кредиту.

На третьому етапі проводиться узагальнення даних рахунку в балансі.

У підготовці річного фінансового звіту важливим є складання перевіреного балансу станом на 31 грудня поточного року. Це необхідно для перевірки повноти та правильності відображених на обліку грудневих господарських операцій та перевірки відповідності даних аналітичного рахунку синтетичним рахункам [4].

Для підготовки Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) необхідно заздалегідь підготувати детальний звіт про доходи та витрати.

Під час складання Звіту про рух грошових коштів звичайної інформації про обороти недостатньо.

При складанні показників для цього звіту необхідно проаналізувати майже кожну операцію, яка генерує грошовий потік. Найбільш використовувані шахові звіти, а також аналіз звітів по рахунках 30 «Готівка» і 31 «Рахунки в банках».

Для звітності про власний капітал достатньо балансу з реквізитами субрахунків.

Примітки до річної фінансової звітності складаються на основі даних аналітичного обліку, тобто з використанням звичайних реєстрів аналітичного обліку, з яких відтворюється уточнююча інформація [3].

Тому при оприбуткуванні даних поточного періоду наприкінці кожного облікового (звітного) періоду слід перевіряти записи в обліковому реєстрі щодо повноти та правильності відображення господарських операцій у хронологічних та систематичних облікових реєстрах. За допомогою зведеної інформації бухгалтери перевіряють обороти за дебетом і кредитом рахунків і складають основні сальдо [5].

Під час підготовки бухгалтерських даних для складання фінансової звітності необхідно суворо дотримуватися принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Отже, згідно з НП (С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» принципи бухгалтерського обліку – це правила, якими слід керуватися під час оцінки, оцінки та обліку господарських операцій та представлення їх результатів у фінансових звітах. Склад і характеристика основних засад бухгалтерського обліку та фінансової звітності визначаються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2].

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон Укра-

їни від 16.07.1999 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 23.02.2022).

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 23.02.2022р.).

3. Стан та перспективи розвитку економіки України в умовах глобалізації: теорія та практика / Під ред. д.е.н., професора О.О. Непочатенко. Частина 2. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2014. 324 с.

4. Річна фінзвітність: посібник для бухгалтерів-практиків [Текст]: збірник систематизованого законодавства. Вип. 12 / укл. І.О. Назарбаєва, О.Б. Кушина; засн. ПрАТ «Бліц-Інформ». Київ : Бліц-Інформ, 2014. 192 с.

5. Шеверя Я. В. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидат економічних наук. ЖДТУ: Житомир, 2011.

6. Приймак С. В., Костишина М. Т., Долбнєва Д. В. Фінансова звітність підприємств: навчально-методичний посібник. Львів-Ліга-Прес, 2016 URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2015.pdf>.

Муковоз Вікторія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

МЕТОДИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТВАРИННИЦТВА

Метою внутрішнього контролю є забезпечення достатньої впевненості керівництва у досягненні належного рівня економії, ефективності і результативності відповідно до завдань; достовірності фінансової, статистичної і управлінської звітності; виконання встановлених законодавством і керівництвом норм і правил; належному захисті активів від втрат [1].

До методів внутрішнього контролю можна віднести: загальнонаукові, розрахунково-аналітичні, документального та фактичного контролю.

До загальнонаукових методів контролю ПБА тваринництва належать: дедукція, індукція, порівняння. Дедуктивний метод широко використовується під час загальної оцінки системи внутрішнього контролю тваринницької галузі, а індуктивний метод уможливорює зосереджувати увагу, безпосередньо на контролі поточних біологічних активів тваринництва.

До розрахунково-аналітичних методів контролю ПБА тваринництва належать: статистичні, математичні, аналітичні та метод фінансового аналізу. Сутність яких полягає в дослідженні об'єктів контролю в динаміці за допомогою розрахунків різних коефіцієнтів, індексів та інших відносних величин. Більше того, метод економічного аналізу застосовується для виявлення причин, що впливають на відхилення від нормального перебігу процесів виробничо-господарської діяльності підприємства [2].

Найрозповсюдженішими методами контролю ПБА тваринництва є методи документального та фактичного контролю.

До документального контролю належить: аналітична та арифметична перевірка, перевірка по суті, формальна перевірка, перевірка кореспонденції рахунків, зустрічна перевірка, хронологічна перевірка записів, контрольне порівняння кількісно-сумового обліку.

За допомогою арифметичного методу проводиться перевірка документів щодо наявності, руху ПБА тваринництва (Акт на оприбуткування приплоду тварин, Акт на вибуття поточних біологічних активів тваринництва (забій, прирізка та падіж), Обліковий лист руху тварин та кормів, Книги обліку руху тварин і птиці, Звіт про рух тварин і птиці на фермі та інші), що здійснюється з метою визначення правильності підрахунків та виявлення помилок у документуванні ПБА.

Арифметична перевірка дає можливість виявити випадки нестачі, лишок, а також крадіжок молодняку тварин.

Зустрічна перевірка є процесом виявлення фіктивних документів та фактично не здійснених операцій, наявність реалізації сторонніх ПБА тваринництва та неоприбуткованих тварин.

Метою методу контрольного порівняння є перевірка інформації щодо руху ПБА тваринництва за міжінвентаризаційний період (співставлення даних про приріст тієї або іншої групи тварин за суміжні періоди, що дає можливість виявити приписки приросту; перевірка документів на забій худоби, уможливає встановити причини забою, повноту і своєчасність оприбуткування м'ясопродуктів, а також правильність їх використання) [1].

До основних методів фактичного контролю належать: інвентаризація, письмові пояснення, обстеження, лабораторні аналізи, контрольні заміри, опитування (тестування), спостереження тощо.

Наразі інвентаризація – це один з найважливіших методів фактичного контролю, проведення якої передбачає формування наказу про проведення інвентаризації та створення інвентаризаційної комісії.

Виходячи з результатів інвентаризації біологічних активів за кожною МВО фіксуються виявлені недостачі та надлишки.

Якщо в ході перевірки відхилення не виявлені, то результати інвентаризації вважаються достовірними. Документально оформлені результати інвентаризації розглядаються на засіданні комісії. Висновки та пропозиції інвентаризаційної комісії відображаються в протоколі [3].

Проведення інвентаризації забезпечить інформацією щодо фактичного стану ПБА тваринництва (збереження тварин, встановлення допустимих фактів їх розкрадань, неповного оприбуткування приплоду та інших зловживань).

Метод обстеження застосовується для встановлення фактичної наявності ПБА тваринництва на момент перевірки.

Письмові пояснення як особливий метод фактичного контролю використовується при виявленні порушень, зловживань та крадіжок ПБА тваринництва виявлених у процесі інвентаризації, огляді, обстеженні.

Це метод який допомагає встановити фактичний стан справ і причини їх виникнення від винуватців обставин або свідків [3].

Отже, узагальнення застосування основних методів внутрішнього конт-

ролю різними його суб'єктами наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Методи внутрішньогосподарського контролю поточних біологічних активів тваринництва

Суб'єкт контролю	Методи контролю	Інформаційне забезпечення
Адміністрація, головні спеціалісти	Письмові пояснення	Первинні документи з обліку наявності та руху ПБА тваринництва, фактична наявність поголів'я
Працівники бухгалтерії	Нормативно-правова перевірка, перевірка по суті, арифметична перевірка, перевірка кореспонденції рахунків, зустрічна перевірка, обстеження	Первинні документи з обліку наявності та руху ПБА тваринництва, реєстри синтетичного та аналітичного обліку (журнал-ордер № 8 с.-г. і відомість № 8.2 с.-г), фактична наявність тварин
Інвентаризаційна комісія	Інвентаризація, обстеження	
Ревізійна комісія	Ревізія, обстеження	
Лабораторія з якості, головний лікар ветеринар	Нормативно-правова перевірка, лабораторний аналіз	Державні стандарти, технічні умови, норми та нормативи

Таким чином, ефективність результатів проведення внутрішнього контролю, перш за все, пов'язана з цілісною системою взаємопов'язаних способів, прийомів і методів та охоплює весь комплекс контрольних процедур, від формування інформаційної бази, проведення контрольних дій та узагальнення його результатів.

Список використаних джерел:

1. Клименко О. П. Організація і методика контролю поточних біологічних активів тваринництва. *Облік і фінанси АПК*. URL : <http://magazine.faaf.org.ua/organizaciya-i-metodika-kontrolyu-potochnih-biologichnih-aktiviv-tvarinnictva.html> (дата звернення 27.02.2023р.).

2. Лега О.В., Яловега Л.В., Прийдак Т.Б. Внутрішньогосподарський контроль біологічних активів тваринництва. *Науково-методичні основи розвитку обліково-аналітичної системи України в умовах глобалізації економіки*: [колективна монографія] / За заг. ред. Т.Г. Маренич. Харків: Вид-во «Смугаста типографія», 2017. С. 139-166.

3. Мервенецька В. Інвентаризація біологічних активів. URL : <https://uteka.ua/ua/publication/Inventarizaciya-biologichnih-aktiviv> (дата звернення 27.02.2023р.).

Мяло Карина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Черненко Ксенія, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ПЛАТЕЖІВ ТА ЇХ СТРУКТУРИЗАЦІЯ

В загальному доходи місцевих бюджетів складаються з неподаткових на-

дходжень, інших надходжень, основним же джерелом надходжень є податкові - місцеві податки і збори. Відтак підвищення ролі саме місцевих податків та зборів і збільшення їх частки у складі доходів є головним напрямком зміцнення місцевих бюджетів та розширення фінансової автономії відповідних територій.

Місцеві податки та збори – це податки та збори, які встановлюються органами місцевого самоврядування відповідно до законодавства, вони є обов'язковими до сплати в межах адміністративно-територіальних одиниць та зараховуються до їх бюджетів.

Складові місцевих податків та зборів та їх елементи за ПКУ представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Складові місцевих податків та зборів та їх елементи за ПКУ*

Елементи	Характеристика
<i>Податок на нерухоме майно. Відмінне від земельної ділянки</i>	
Платники	є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості.
Об'єктом оподаткування	об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його частка
База оподаткування	загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його часток.
Ставки податку	залежно від місця розташування (зональності) та типів таких об'єктів нерухомості у розмірі, що не перевищує 1,5 % розміру МЗП, встановленої законом на 01.01. звітного (податкового) року, за 1 м ² бази оподаткування.
Базовий період	календарний рік
<i>Плата за землю</i>	
Платники	власники земельних ділянок, земельних часток (паїв); землекористувачі
Об'єктом оподаткування	земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні; земельні частки (паї), які перебувають у власності.
База оподаткування	нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації; площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.
Ставки податку	- за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено, - не більше 3 % від їх нормативної грошової оцінки, для земель загального користування - не більше 1 % від їх нормативної грошової оцінки; для сільгоспугідь - не менше 0,3 % та не більше 1 % від їх нормативної грошової оцінки% для лісових земель - не більше 0,1 % від їх нормативної грошової оцінки.
Базовий період	календарний рік.
<i>Транспортний податок</i>	
Платники	фіз та юрособи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні власні легкові автомобілі
Об'єктом оподаткування	легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше 5 років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів МЗП, встановленої законом на 01.01. податкового (звітного) ро-

Елементи	Характеристика
	ку.
База оподаткування	легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування
Ставки податку	з розрахунку на календарний рік у розмірі 25 000 гривень за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування
Базовий період	календарний рік
<i>Туристичний збір</i>	
Платники	громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення місцевих рад або ради ОТГ тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі)
Об'єктом оподаткування	загальна кількість діб тимчасового розміщення у місцях проживання (ночівлі)
База оподаткування	до 0,5 відсотка - для внутрішнього туризму та до 5 відсотків - для в'їзного туризму від розміру МЗП, встановленої законом на 01.01. звітнього (податкового) року, для однієї особи за одну добу тимчасового розміщення.
Ставки податку	календарний квартал
<i>Збір за місця для паркування транспортних засобів</i>	
Платники	юрособи, їх філії, ФОП, які згідно з рішенням місцевих рад або ради ОТГ, організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.
Об'єктом оподаткування	земельна ділянка, яка згідно з рішенням місцевих рад або ради ОТГ, спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини)
База оподаткування	площа земельної ділянки, відведена для паркування, а також площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету
Ставки податку	встановлюються за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у грн. за 1 м ² площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, у розмірі до 0,075 % МЗП, установленої законом на 1.01. податкового (звітнього) року.
Базовий період	календарний квартал
<i>Єдиний податок.</i> Елементи податку залежать від вибору групи: для фізичних осіб передбачено I, II, III група, для юридичних осіб – III і IV група.	

*узагальнено на підставі [1]

Наявність місцевих бюджетів закріплює економічну незалежність органів місцевого самоврядування, активізує господарську діяльність, дозволяє розвивати інфраструктуру, розширювати економічний потенціал регіону, виявляти та використовувати резерви фінансових ресурсів. Це дозволяє місцевим органам

влади краще задовольняти потреби та інтереси громад та сприяти економічному та соціальному розвитку території.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. №2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 27.02.2023р.).

Назаренко Анна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

У сучасних реаліях господарського життя для суб'єктів господарювання одним з найбільш пріоритетних питань бухгалтерського обліку є облік дебіторської заборгованості, що поєднують із загостренням економічної кризи країни. Для обліку товарної дебіторської заборгованості використовують рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» (рис. 1).

За дебетом рахунка 36 відображають продажну вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг. Вона включає ПДВ, акцизний податок та інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів і включені у вартість реалізації. Таким чином, при реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємство робить запис: Дт 36 — Кт 70, 71.

За кредитом рахунка 36 показують суми платежів, що надійшли на рахунки підприємства у банках, до каси, та інші види розрахунків (Дт 30, 31 — Кт 36). Залишок за рахунком 36 характеризує наявність заборгованості покупців і замовників за отриману ними продукцію (товари, роботи, послуги).

Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками проводиться для кожного покупця та замовника, за кожним рахунком, поданим на оплату, за кожну операцію (рис. 2).

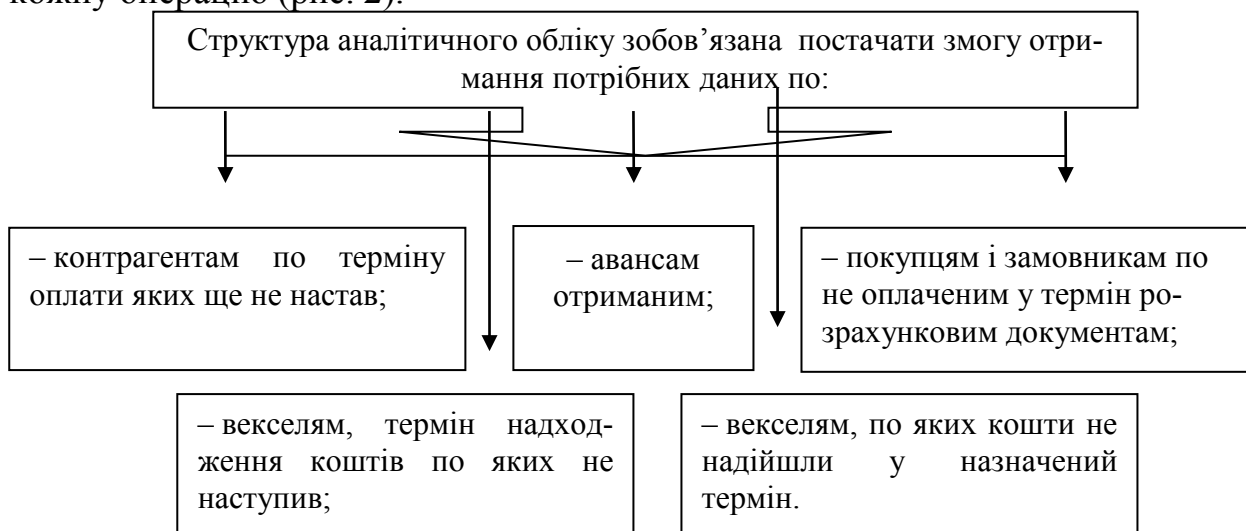

Рис. 2. Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками

Облік розрахунків за товарними операціями може бути організований як

за позиційною системою, тобто за конкретними контрагентами, коли заборгованість є «плаваючою» і може на початок облікового періоду мати, наприклад, дебетове сальдо, а на кінець – кредитове, так і одночасно за рахунками 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» і 631 «Розрахунки з вітчизняними поставальниками» з відкриттям субрахунків за групами (найменуваннями) контрагентів з подальшим проведенням взаємозаліку розрахунків заборгованостей за кожним з них [4].

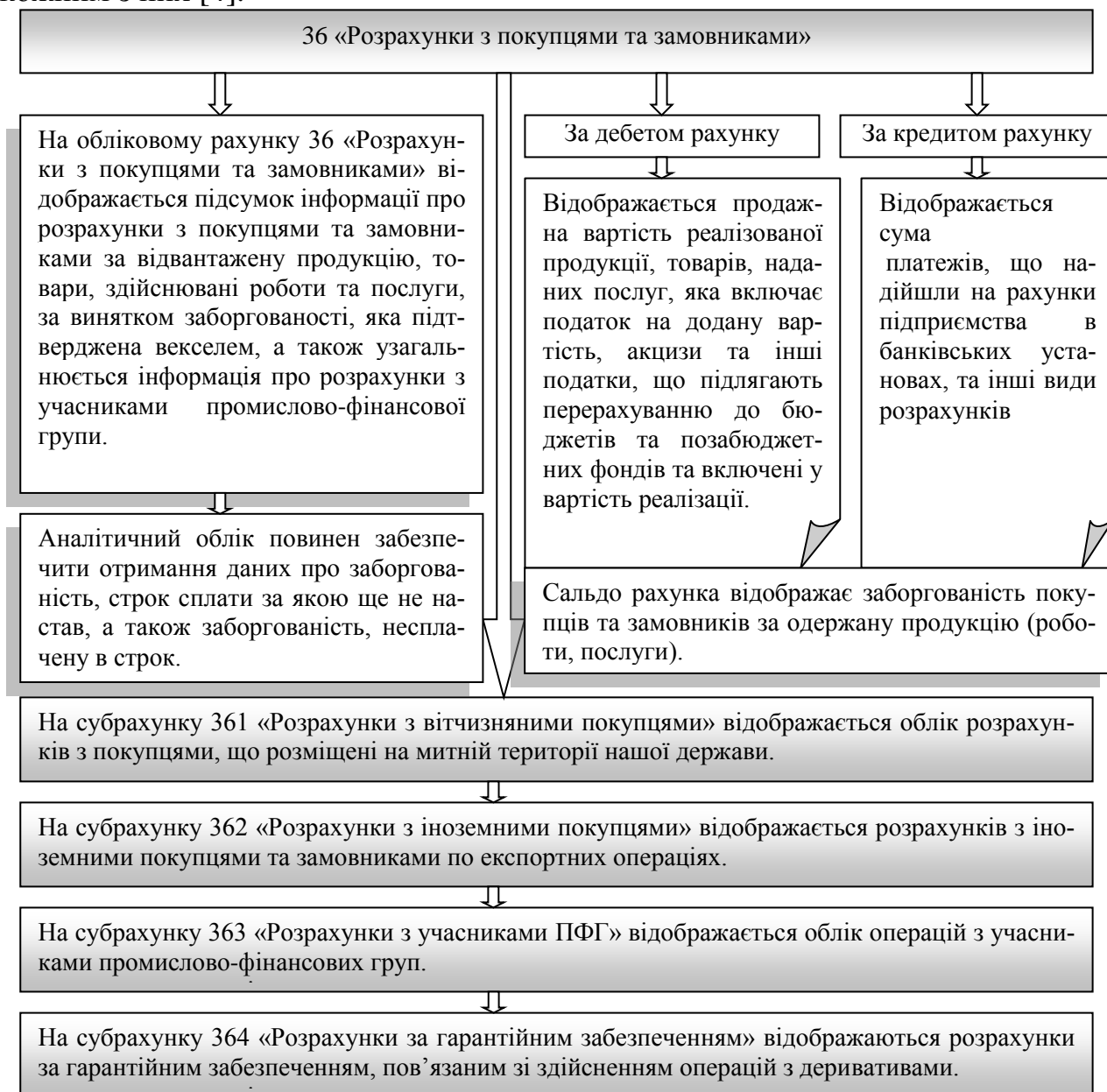

Рис. 1. Призначення та побудова рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» [3]

Важливо також приділити особливу увагу порядку списання простроченої дебіторської заборгованості, бо між списанням такої заборгованості і формуванням бази оподаткування податком на прибуток існує прямий зв'язок. Саме тому методика обліку і своєчасність списання сумнівної дебіторської заборгованості стає досить важливим ризик-фактором формування достовірної інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел:

1. Гевчук А. В. Особливості генезису поняття, організації обліку й оцінки сумнівної і безнадійної заборгованості, створення резерву. *Проблеми економіки*. № 1 (35), 2018. С. 321–326.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України № 237 від 08 жовтня 1999 р. Верховна Рада України. URL : <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.03.2023р.).
3. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку: Інструкція Міністерства фінансів № 291 від 30 листопада 1999 р. Верховна Рада України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws. (дата звернення 01.03.2023р.).
4. Собчишин В. М., Драчук С. О., Джангіров О. Г., Домбровський А. Ю. Управління дебіторською заборгованістю підприємства з метою уникнення кризи неплатежів. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL : <http://www.econpmu.nauka.com.ua/?op=1&z=8320> (дата звернення 01.03.2023р.).
5. Чорнобривець М. М. Дебіторська заборгованість: сутність та причини виникнення. *Європейські перспективи*. 2016. № 10. С. 181–185.

Очеретько Ростислав, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування

ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Вирішуючи завдання побудови ефективної системи бухгалтерського обліку, що надає користувачам достовірну, корисну та своєчасну інформацію, підприємство розробляє свої власні правила та принципи організації та ведення обліку. Реформування системи бухгалтерського обліку має широкий спектр, одним із аспектів якого є можливість ведення фінансового обліку на альтернативній основі. Згідно діючих стандартів бухгалтерського обліку підприємству надана можливість вибору на його розсуд принципів, методів і прийомів обліку тих чи інших видів активів і зобов'язань з різних альтернативних варіантів, законодавчо затверджених. Обрані підприємством методи і прийоми обліку формують його облікову політику.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [4]. Тобто, це вибір певних і конкретних методик, форми та техніки ведення бухгалтерського обліку, виходячи з чинних нормативних актів і особливостей діяльності підприємства. Наказ про облікову політику – це документ внутрішнього користування, який підписують особи, що мають право першого та другого підпису.

Аналіз доводить, що більшість українських науковців розуміють поняття «облікова політика» набагато ширше, ніж це визначено Законом України «Про

бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Проте необхідно, також, врахувати організаційний аспект даного терміну. Оскільки організація облікової політики відіграє одну із основних ролей у подальшій організації бухгалтерського обліку на підприємствах. Розуміння облікової політики як інструменту державного регулювання передбачає, що її суб'єктом є держава в особі законодавчої та виконавчої влади, а об'єктом – національна система бухгалтерського обліку. При цьому сама облікова політика має дві складові: державну політику щодо розвитку національної системи бухгалтерського обліку та визначення обов'язкових для суб'єктів господарювання елементів їх власної облікової політики.

Наказ має відображати особливості організації та ведення бухгалтерського обліку і складання звітності на підприємстві. Основна мета облікової політики – забезпечити одержання достовірної інформації про майновий фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, що є необхідною для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних рішень.

Від складових елементів облікової політики підприємства залежить достовірне відображення господарських операцій, а відповідно й інформація у фінансовій звітності.

В наказі досліджуваного підприємства зазначено умови визнання заборгованості відповідно до НП(С)БО 11, за якою сумою відображаються в звітності поточні зобов'язання, кредиторську заборгованість, по якій минув строк позовної давності, відноситься до доходу звітного періоду в першому наступному місяці після пройденого строку позовної давності.

Отже, основними елементами облікової політики щодо зобов'язань варто виділити: визначення переліку та складу зобов'язань, а серед них – забезпечень; використання методів оцінки зобов'язань в операціях пов'язаних сторін; програми виплати працівникам; встановлення переліку та складу відстрочених податкових зобов'язань та періодичність ведення обліку відстрочених податкових зобов'язань [4].

Головне призначення облікової політики – оптимізація процесу організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності конкретного підприємства через вибір і декларування певних методів та облікових процедур. Важливість формування облікової політики та раціональної організації обліку зобов'язань зумовлено тим, що дана ділянка бухгалтерського обліку формує інформаційну базу як для надання фінансової звітності зовнішнім користувачам, так і для прийняття управлінських рішень

Список використаних джерел:

1. Васильєва Л. М. Сутність облікової політики, її значення і вимоги, які до неї пред'являються. *Ефективна економіка*. 2013. № 6. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua>. (дата звернення 01.03.2023р.).
2. Пантелійчук Л. Формування облікової політики – важливий етап роботи підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2002. № 9. С. 3–11.
3. Сук П. Облікова політика підприємства. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2005. № 1. С. 2–4.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зо-

бов'язання», затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 20 від 31 січ. 2000 р. URL : <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.03.2023р.).

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-IX від 16 липня 1999 р. Верховна Рада України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws. (дата звернення 01.03.2023р.).

6. Яцишин С. Р. Досвід країн ЄС у формуванні облікової політики підприємств з врахуванням вимог європейського законодавства. Ефективна економіка. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua>. (дата звернення 01.03.2023р.).

Павловська Тетяна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Тютюнник Світлана, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Логістичні операції в господарській діяльності підприємства можуть бути класифіковані за ознакою різновидів економічних ресурсів: логістика матеріальних потоків (логістика запасів); логістика інформаційних потоків; логістика фінансових потоків. Для цілей фінансового обліку суттєве значення мають два аспекти обліку логістичних витрат: облік витрат, які впливають на формування первісної вартості продукції, виконаних робіт чи наданих послуг; облік витрат періоду, які безпосередньо в собівартість продукції не включаються, але мають вплив на фінансовий результат діяльності організації.

Формування інформації про логістичні витрати для цілей податкового обліку знаходить своє відображення у таких елементах обліку як: облік витрат, які відносять до складу витрат суб'єкта господарювання за звітний період, що зменшують об'єкт оподаткування; облік витрат, які зменшують об'єкт оподаткування в межах норм, які встановлені законодавчими актами; облік витрат, які не зменшують оподаткування через перевищення встановлених законодавством норм; витрати, які не зменшують об'єкт оподаткування підприємства [1, с. 53].

В управлінському обліку оперативний облік різних видів логістичних витрат здійснюється на вимогу керівного апарату кожної організації в залежності від завдань та регламентується управлінськими рішеннями керівників різних рівнів. Виділення логістичних витрат різних рівнів та їх розподіл в залежності від видів обліку сприяє утворенню інформаційних джерел для менеджменту логістичної діяльності та відображення цих показників для потреб зовнішніх користувачів інформації. Інформаційний розподіл між витратами і затратами по відношенню до логістичних процесів є основою розподілу облікових функцій між фінансовим обліком і податковими розрахунками з однієї сторони та управлінським обліком – з іншої.

Для досліджуваного підприємства «Хюндай Центр Полтава», основною діяльністю якого, відповідно до статуту, є торгівля транспортними засобами, запасними частинами та приладами до них, інструментами для технічного обслуговування транспортних засобів, комплектуючими частинами до них та надання послуг із сервісного, технічного та гарантійного обслуговування автомобілів, механічних транспортних засобів, автопричепів тощо, суттєвою складніс-

ттю при організації обліку логістичної діяльності є багатоваріативний склад номенклатур. Структурно підприємство поділяється на відділи продажу автомобілів та відділ сервісного обслуговування. Враховуючи специфічні особливості кожного автомобіля: модель, тип двигуна, комплектацію салону тощо – підприємство використовує технічні можливості автоматизованого обліку для ведення позамовного обліку витрат.

Крім того, однією з найважливіших послуг, що надаються Хюндай Центром Полтава є діагностичне дослідження стану автівки, загального чи проблемної ділянки, вказаної в замовленні клієнта. Споживач послуг часто не може повністю охарактеризувати замовлення, не маючи специфічних знань з механіки та технічної можливості виявити походження проблеми у роботі авто. Внаслідок чого виникає можливість розривів циклу виробництва, оскільки види необхідних для сервісного ремонту запчастин визначаються саме в процесі діагностики стану автівки. А специфічність деталей різних моделей та варіативність кожного виду запчастин навіть в одній лінійці авто потребують або об'ємного і різноманітного складу запчастин, або постійного транспортного сполучення з різними постачальниками та, відповідно, очікування доставки необхідних для здійснення обслуговування деталей.

ТОВ «Хюндай Центр Полтава» не ведеться окремого обліку логістики. Проте із нарощуванням обсягів підприємницької діяльності виділення даної сфери витрат є об'єктивно необхідним елементом управлінського обліку. Оскільки в своїй діяльності «Хюндай Центр Полтава» уже користується серверним сховищем даних, а також комп'ютерними програмами автоматизації управлінського і бухгалтерського обліку, подання звітності та документообороту з контрагентами, що дає можливість пришвидшити інформаційний потік логістичних даних, як між працівниками різних відділів підприємства, так і з підприємствами-партнерами. То впровадження обліку логістичних витрат не буде надто затратним чи складним. Так, наприклад, навіть із використанням поточних можливостей автоматизації обліку на підприємстві, а саме за допомогою програми «1С: Бухгалтерія для України» може бути здійснене формування таких управлінських звітів щодо логістичних витрат, як звіт по витратам на переміщення авто (табл. 1 та 2).

Оскільки в поточній діяльності підприємства зазвичай використовується позамовний аналіз даних параметрів, у них можуть бути систематизовані транспортні витрати, витрати на паливно-мастильні матеріали чи електроенергію (для електромобілів), добові співробітників, направлених у відрядження, для перегонки автівок, окремі витрати на переміщення авто у межах підприємства тощо.

Для цілей бухгалтерського обліку логістичні витрати можуть виділятися у розрізі субрахунків чи рахунків третього порядку по процесно, що проте зробить зручнішим сукупний облік виключно логістичних витрат. Так, план рахунків може бути розширений субрахунками рахунків 9 класу.

Наприклад, 911 «Логістичні витрати виробництва», де можуть бути зосереджені витрати складського обліку; 923 «Логістичні витрати адміністративного апарату», куди відноситимуться витрати на забезпечення інформаційних ло-

гістичних потоків.

Таблиця 1

Звіт про логістичні витрати (витрати на переміщення) автомобілів за 2020 р.

**ХІОНДАЙ ЦЕНТР ПОЛТАВА ТОВ
Оборотно-сальдова відомість по рахунку 2801 за 2020 г.**

Сформовані дані:

БО (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періода	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
2801	101049,85		107202,03	191825,33	16426,55	
<...>				191825,33		
Витрати на страхування (збут)			861,84			
Витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підприємства			2500,00			
Витрати на транспортування, перевалку, транспортно-експедиційні й інші послуги, пов'язані із транспортуванням			37496,33			
Транспортно-заготівельні витрати			66343,86			
Разом	101049,85		107202,03	191825,33	16426,55	

Сформовано автором.

Таблиця 2

Звіт про логістичні витрати (витрати на переміщення) автомобілів за 2021 р.

**ХІОНДАЙ ЦЕНТР ПОЛТАВА ТОВ
Оборотно-сальдова відомість по рахунку 2801 за 2021 г.**

Сформовані дані:

БО (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періода	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
2801	16426,55		134463,92	102151,31	48739,16	
<...>				102151,31		
Витрати на транспортування, перевалку, транспортно-експедиційні й інші послуги, пов'язані із транспортуванням			49999,99			
Транспортно-заготівельні витрати			84463,93			
Разом	16426,55		134463,92	102151,31	48739,16	

Сформовано автором.

Може бути використана видозміна рахунка 93 «Витрати на збут» шляхом зміни назви на «Витрати на збут і маркетинг» із відкриттям субрахунків 931 «Витрати на логістику збуту», 932 «Витрати на маркетинг», 933 «Інші витрати у процесі реалізації», що, на відміну від діючої методики обліку витрат на збут, дасть змогу ідентифікувати та нагромаджувати витрати, що стосуються окремо логістичних та маркетингових процесів для оптимізації збутової політики, що

було запропоновано Грицишин А.В. як методика оптимізації обліку збутової діяльності через виокремлення логістики (транспортування, складування, управління запасами, обслуговування замовлень) і маркетингу (дослідження й аналіз кон'юнктури ринку, визначення обсягів збуту, вибір та управління каналами розподілу) для кондитерських підприємств, але може бути адаптовано і для інших сфер бізнесу [1, с. 116].

Список використаних джерел:

1. Грицишин А.В. Облік і аналіз логістичної діяльності підприємств кондитерської промисловості: дис. ... доктора філософії: Тернопіль, 2020. 184 с.

Пенюта

Юрій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»,

Дорошенко Каріна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»,

Мокієнко Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ В УПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ

Сучасні умови господарювання підприємств обумовлюють зростання ролі управлінського обліку, який надає інформацію значно більшу за повнотою, обсягом, аналітичними і контрольними можливостями, ніж фінансовий облік, оскільки інформації останнього недостатньо для внутрішніх потреб управління формуванням собівартості продукції. Саме тому управлінський облік є інформаційною базою реалізації функцій управління і сприяє координації роботи всіх відділів підприємства. Можна стверджувати, що він служить саме управлінцям, представляючи їм цифрові дані та показники, за допомогою яких стає можливим приймати ефективні рішення, здійснювати належне планування, проводити контроль та регулювати діяльність підприємства [2].

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «внутрішньогосподарський (управлінський) облік – це система збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством». Таким чином, управлінський облік є складовою системи управління, що надає важливу інформацію для [3]:

- визначення стратегії та планування майбутніх операцій підприємства;
- контролю за його поточною діяльністю; оптимізації використання ресурсів;

- оцінки ефективності діяльності;
- зниження ризиків у процесі прийняття рішень.

Найчастіше витрати в управлінському обліку ділять на три великі напрямки:

- оцінка запасів та визначення фінансового результату;
- ухвалення управлінських рішень;
- моніторинг та координація.

Кожен містить великий список більш конкретних видів витрат, який розглянемо докладніше (табл. 1).

Отже, враховуючи те, що управління витратами є важливою функцією економічного механізму кожного підприємства, то облік витрат та управління ними займає чільне місце в системі бухгалтерського обліку підприємства. Управлінський облік – надзвичайно важлива складова частина подальших досліджень всієї облікової системи будь-якого підприємства.

Таблиця 1

Характеристика витрат в управлінському обліку за напрямками

Напрямок	Види витрат	Характеристика
Оцінка запасів та визначення фінансового результату	Ті, що минули і не минули	Витрачені за звітний період кошти та кошти, здатні принести прибуток у майбутньому
	Виробничі витрати та витрати періоду	Витрати на купівлю матеріалів та товарів для виробництва та реалізації, а також витрати, що не піддаються інвентаризації (комерційні та адміністративні)
	Прямі та опосередковані витрати	Витрати, пов'язані з випуском продукції та її реалізацією
	Одноелементні та комплексні	Витрати, які неможливо поділити на складові та ті, що складаються з кількох економічних елементів
Ухвалення управлінських рішень	Постійні та змінні витрати	Витрати, що залежать від ділової активності підприємства
	Релевантні та нерелевантні витрати	Відповідність звіту пошуку управлінських рішень
	Маржинальні та середні	Визначення витрат на випуск одиниці товару та середньої ціни товару по всій партії
	Дійсні та альтернативні	Визначають втрачені вигоди через ухвалений один з кількох варіантів рішень
	Безповоротні витрати	Недоступні впливу на управлінські рішення витрати
Моніторинг та координація	Контрольовані та неконтрольовані	Витрати, що піддаються контролю з боку менеджерів чи незалежні від їхніх дій
	Регульовані та нерегульовані	Витрати, що піддаються і не піддаються впливу менеджерів у межах їхніх повноважень
	Ефективні та неефективні витрати	Витрати, що піддаються і не піддаються впливу менеджерів у межах їхніх повноважень
	У межах норм та з відхиленнями від норм	Визначення відповідності витрат нормам випуску продукції, що діють у межах поточного місяця

Згруповано авторами на основі 2

Сутність управлінського обліку полягає в наданні управлінському персоналу оперативної інформації для здійснення ефективного управління. Управлінський облік виконує аналіз діяльності з урахуванням як поточних, так і довгострокових цілей, інформативно забезпечує розробку управлінських рішень. Система управлінського обліку виходить за межі бухгалтерського обліку й охоплює елементи планування, контролю, аналізу та оцінки.

Список використаних джерел.

1. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.

2. Клевенець О. Класифікація витрат в управлінському обліку: терміни та їх угруповання URL : <https://finacademy.net/materials/article/klassifikaciya-raskhodov-v-upravlencheskom-uchete-ua> (дата звернення: 07.03.2023р.).

3. Мосійчук О. М., Осадча О. О. Управлінський облік витрат: вітчизняна та міжнародна практика. URL : <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/153.pdf> (дата звернення: 07.03.2023р.).

Петрик Інна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

КРЕДИТОРСЬКА ТОВАРНА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Вагоме місце в системі розрахункових операцій займають розрахунки з постачальниками та підрядниками, оскільки вони впливають на формування основної частини грошових надходжень підприємств. Найпоширенішим видом кредиторської заборгованості у сучасному господарюванні є заборгованість перед постачальниками та підрядниками за поставлені виробничі запаси, надані послуги та не сплачені в необхідні терміни роботи.

Узагальнення інформації про розрахунки за товари, послуги здійснюється на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Дебет рахунку 63 – сума сплати по рахунках-фактурах або при заключних операціях при авансових розрахунках. Кредит рахунку 63 - вартість матеріальних цінностей (паливо, тара, будматеріали, запчастини, МШП), що оприбутковані, прийнятих робіт (по акту виконаних робіт, наприклад поточний ремонт комп'ютера, заправка картриджу, балансування, заміна літньої чи зимньої гуми і тд), спожитих послуг (наприклад, комунальні) у кореспонденції з дебетом рахунків їх обліку (203, 204, 205, 207, 209, 22, 28, 23, 91, 92, 93, 152, 153 і тд). Аналітичний облік розрахунків з постачальниками ведуть по кожному окремо поданому рахунку-фактурі (рахунку вхідному).

Є випадки застосування рахунку 685, адже використання субрахунків 631 і 685 ніде детально не визначено, тому на практиці залежить від облікової політики та традицій, які склалися на певному підприємстві [1]. Можливі різні варіанти. Зокрема,

1) на субрахунку 631 ведуть облік розрахунків з усіма вітчизняними постачальниками, підрядниками, як по ТМЦ, так і по всіх роботах, послугах, на субрахунку 685 – розрахунки лише по некомерційним операціям;

2) на субрахунку 631 – облік розрахунків з постачань ТМЦ по виробництву; розрахунки з підрядниками по будівельних контрактах; придбання основних засобів та інших необоротних активів; на субрахунку 685 - для обліку комунальних послуг, послуг зв'язку, Інтернет; для обліку оренди; облік постачання для цілей офісу;

3) на субрахунку 631 – облік лише розрахунків за ТМЦ, на 685 - облік розрахунків за роботами та послугами;

4) на субрахунку 631 – лише розрахунки за ТМЦ, на субрахунку 685 - об-

лік розрахунків за всіма роботами, послугами.

Використання того чи іншого рахунку є питанням облікової політики підприємства.

Основні завдання організації бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги представлено на рис. 1.

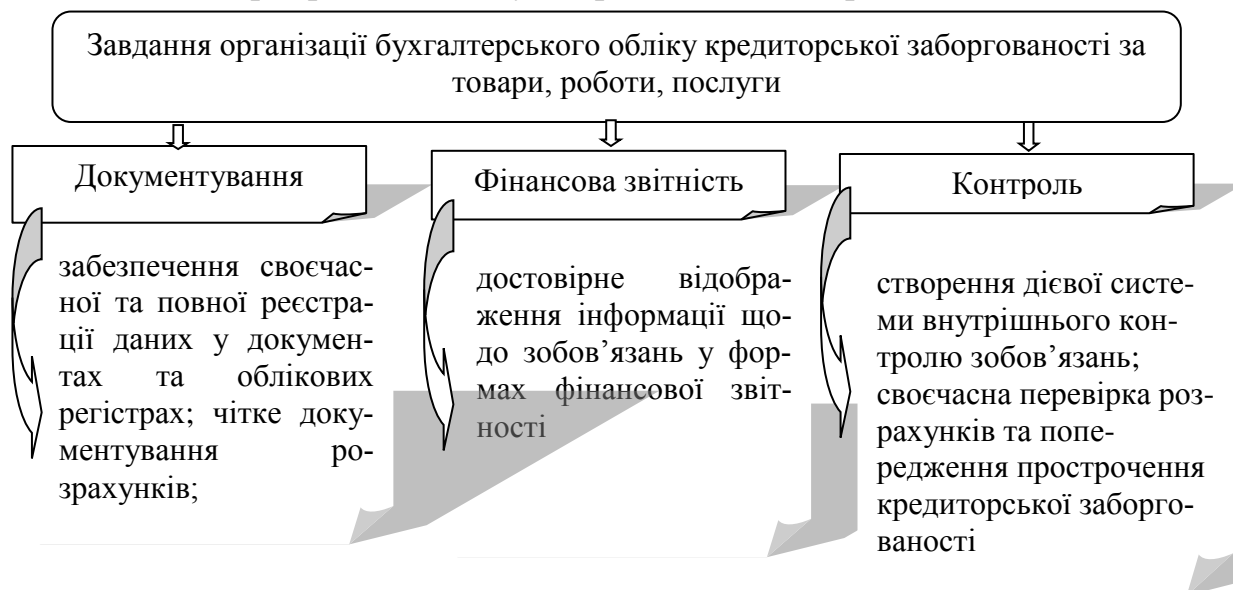

Рис. 1. Завдання організації бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками

Формування методичної складової інформаційного забезпечення фінансового обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є головною метою облікової політики підприємства.

Елементи облікової політики щодо зобов'язань можна сформулювати, використовуючи П(С)БО 11 [2]. Елементи облікової політики згідно зобов'язань, які зазначаються в Наказі про облікову політику:

1. Згідно з П(С)БО 11 «Зобов'язання» [2] зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому унаслідок його погашення.

2. Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються за їх теперішньою вартістю з урахуванням умов та виду зобов'язання.

3. Поточні зобов'язання відображаються за сумою погашення.

Виходячи з принципу обачності, облік кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги здійснюється лише одним методом – за вартістю, що зафіксована у первинних документах на дату її визнання. Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, як і всі поточні зобов'язання, відображається в балансі за сумою погашення [3].

Методична складова обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги включає також питання документування, інвентаризації тощо.

На нашу думку, до розпорядчого документа про облікову політику необхідно включити наступні положення (додатки) в частині обліку кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги – рис. 2.

Від вибору та впровадження методів, способів, прийомів збору й обробки

інформації за операціями із кредиторської товарної заборгованості залежить оперативне управління, поточне і наступне планування, контроль та аналіз.

Рис. 2. Рекомендації до включення у розпорядчий документ про облікову політику положень в частині кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги

Список використаних джерел:

1. Онищенко В. Облік розрахунків з поставачальниками та підрядниками. URL : <https://www.golovbukh.ua/article/7795-oblk-rozrahunkv-z-postachalnikami-ta-pdryadnikami> (дата звернення 24.02.2023р.).
2. Панченко О.М., Савченко К.Р. Формування облікової політики підприємства щодо кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. URL : http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/560/1/Panchenko_Formation%20of%20accounting%20policy.pdf (дата звернення 24.02.2023р.).
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: На-

каз Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 року № 20. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00> (дата звернення 24.02.2023р.).

Пікалова Юлія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Дейнека Ольга, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Сіренко Олена, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МСБО ТА П(С)БО

В даний час на території України здійснюють свою діяльність різні підприємства, різної галузі, форми власності, розміру, обсягу діяльності. Всі ці підприємства об'єднує те, що вони використовують основні засоби. Із значним розвитком економіки та змін у бухгалтерській діяльності, основні засоби потребують правильного та грамотного обліку.

На даний момент, організація бухгалтерського обліку на підприємствах регулюється нормативними та законодавчими актами. Головним нормативним документом, яким регулюється облік основних засобів є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», а також Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби».

В пошуках джерел прибутку підприємства все більше виходять на світовий ринок торгівлі. Для цього потрібно правильно та обґрунтовано скласти фінансову звітність відповідно до міжнародних вимог. Основні засоби входять до головних складових активу балансу, тому дуже різко впливають на фінансовий результат підприємства. Багато науковців приділяють увагу цьому питанню, такі як: Л. Косовиць, Р. Грачова, С. Голов, Н. Крічка, І. Бланк, М. Баканов та ін.

Питання ведення обліку відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку відображено у роботах: С. Ф. Голова, В. М. Костюченко, М. П. Войнаренко, Н. А. Пономарьова, О. В. Замазій.

Оскільки основні засоби такі важливі для підприємства, то потрібно здійснити порівняння МСБО 16 «Основні засоби» та П(С)БО 7 «Основні засоби» з метою визначення шляхів удосконалення їх обліку.

Дані нормативно-правові документи мають різний правовий статус, формуючи у загальному рівні регулювання бухгалтерського обліку основних засобів.

Згідно П(С)БО 7 «Основні засоби» – це матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1].

МСБО 16 «Основні засоби» – це матеріальні об'єкти, що їх:

а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи

наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей;

б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду[2].

При порівнянні цих двох термінів можна побачити, що вони подібні між собою, але при порівнянні стандартів можна слідкувати значні відмінності.

Основні відмінності спостерігаються у формуванні первісної вартості основних засобів та у методиці нарахування амортизації. Досить важливим напрямком обліку основних засобів є процес їх переоцінки, в якому міжнародні та національні стандарти не містять суттєвих відмінностей [3].

Основні засоби виникають внаслідок наступних подій: придбання за грошові кошти, в кредит, обмін або не грошові операції, як подарунок від іншої юридичної або фізичної особи, шляхом самостійного створення або будівництва, придбання землі. Загальні відмінності та аналіз облікового підходу до основних засобів згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» та МСБО 16 «Основні засоби» наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз облікового підходу до основних засобів згідно П(С)БО 7 «Основні засоби» та МСБО 16 «Основні засоби»

П(С)БО 7 [1]	МСБО 16[2]
Групи основних засобів	
Земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель; будинки, споруди; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, приладдя, інвентар; тварини; багаторічні насадження; інші основні засоби.	Земля; земля та будівлі; машини та обладнання; кораблі; літаки; автомобілі; меблі та приладдя; офісне обладнання.
Відображення в обліку переоцінки основних засобів	
Представлена одна модель переоцінки основних засобів.	Суб'єкт господарювання має обирати у своїй обліковій політиці або модель собівартості, або модель переоцінки, і йому слід застосувати цю політику до всього класу основних засобів.
Методи нарахування амортизації	
Прямолінійний метод, метод зменшення залишкової вартості, метод прискороного зменшення залишкової вартості, кумулятивний метод та виробничий.	Прямолінійний метод, метод зменшення залишку та метод суми одиниць продукції.
Ліквідаційна вартість та строк корисної експлуатації активу	
Слід переглядати принаймні на кінець кожного фінансового року та, якщо очікування відрізняються від попередніх оцінок, зміну слід відображати як зміну в обліковій оцінці.	Чітко не вказано.

Отже, дані таблиці свідчать про відмінність нормативних стандартів. На основі порівняльної характеристики можна сказати, що зазначені нормативні документи, поряд з тотожними, містять відмінні положення. Дана інформація в документах повинна повністю розкривати зміни у складі основних засобів протягом операційного циклу і не повинні суперечити один одному.

МСБО включає в себе сучасний та успішний досвід багатьох країн, тому

пропонуємо підприємствам використовувати в своїй діяльності цей досвід. Також позитивним було б удосконалення національних стандартів, це полегшить роботу нинішнім бухгалтерам, а також покращить економічний рівень країни.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України № 92 від 27 квітня 2000 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 02.03.2023р.).
2. Міжнародний (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»: URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення 02.03.2023р.).
3. Руденко Л. М. Відмінності в обліку основних засобів за МСБО 16 і П(С)БО 7. URL : <http://biznesinalogi.com/vidminnosti-v-obliku-osnovnixzasobiv-za-msbo-16-i-psbo-7> (дата звернення 02.03.2023р.).

Поліщук Альона, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

ОБЛІК ПАЛИВА ЗА СМАРТ-КАРТКАМИ

Перш ніж використовувати паливо в господарській діяльності, підприємству потрібно його придбати. Зробити це можна різними способами та за допомогою різних форм оплати, залежно від можливостей і потреб підприємства. Одним із варіантів придбання паливно-мастильних матеріалів (ПММ) – придбання за допомогою смарт-карток.

Використання смарт-карток є одним з ефективних способів розрахунків за ПММ, що споживаються. Смарт-картка є пластиковою карткою з мікропроцесором, засобом зберігання інформації про кількість і асортимент отриманих та оплачених покупцем нафтопродуктів, які можуть бути відпущені на АЗС, що дає можливість здійснювати операції з відпуску палива пред'явникові картки, а також фіксувати зазначену операцію безпосередньо на АЗС.

Використання смарт-картки забезпечує можливість стовідсоткового контролю за витратами пального, що реалізують за цими картками.

Паливні смарт-картки можуть бути літровими та грошовими [3].

Літрові смарт-картки – у цьому випадку за такою карткою є можливість одержати ПММ певної марки, попередньо оплачені підприємством-покупцем. На карті акумулюються дані про кількість літрів певної марки ПММ, які можна одержати на АЗС. Також за необхідності можна сформувати аналітичні дані щодо оплачених і отриманих ПММ у кількісному (кількісно-сумарному) виразі за заданий період: обумовлені умови щодо використання, обігу та зберігання смарт-карток.

Грошові смарт-картки – у цьому випадку на картці акумулюється інформація про суму коштів, які перебувають на віртуальному рахунку підприємства та які можна використовувати для закупівлі нафтопродуктів. Також, як правило, за необхідності можна сформувати аналітичні дані за заданий період за коштами, що надійшли та використані. За допомогою такої смарт-картки є можливість придбати будь-які нафтопродукти, а також супутні товари, що відпус-

каються на АЗС, у межах наявних коштів [2].

До договору між постачальником і покупцем додається перелік АЗС, на яких можна заправитися за смарт-картками. Також обумовлюється порядок оплати покупцем ПММ.

З метою контролю покупцем раціонального використання ПММ можуть установлюватися граничні ліміти споживання ПММ у грошовому або кількісному виразі. Такі обмеження можуть установлюватися на певний, погоджений сторонами, відрізок часу: добу, декаду, місяць.

Смарт-картка відіграє роль електронного індивідуального рахунку, куди перераховуються кошти за ПММ. Клієнт (представник підприємства-покупця) може одержати ПММ певної марки в потрібній кількості на кожній з АЗС, де встановлено спеціальні термінали. З метою поповнення смарт-картки необхідно перерахувати кошти на поточний банківський рахунок постачальника. Як правило, у призначенні платежу необхідно зазначити номери смарт-карток. Смарт-картки можуть використовуватись і на АЗС постачальника ПММ, з яким укладено договір, і на АЗС інших постачальників ПММ. Для цього на АЗС однієї мережі, а також на АЗС партнерів мають встановлюватися термінали з обслуговування смарт-карток. Покупцеві регулярно надається деталізований звіт про використання коштів на смарт-картці. При цьому періодичність надання звіту і ступінь деталізації або обумовлюються в договорі між постачальником і покупцем, або покупцеві надається можливість через мережу Інтернет формувати необхідні дані, маючи доступ до сайту постачальника.

На підприємстві, що використовує смарт-картки під час закупівель ПММ, необхідно здійснювати контроль та облік їх використання.

Із цією метою доцільно:

- призначити особу, відповідальну за одержання, зберігання, видачу та облік смарт-карток;
- затвердити список водіїв, яким видаватимуться смарт-картки;
- затвердити правила використання смарт-карток, ознайомити з ними під розпис особу, відповідальну за роботу зі смарт-картками, а також водіїв;
- завести журнал обліку руху смарт-карток.

У разі якщо на конкретному автомобілі смарт-картка використовується водієм постійно, то її доцільно закріпити за конкретним водієм. В інших випадках смарт-картки можуть зберігатись у будь-якому приміщенні, визначеному керівництвом, наприклад у сейфі керівника, у касі тощо, і видаватися водіям з певною періодичністю (щодня, щотижня, щомісяця).

Під час здійснення заправки за смарт-карткою водій одержує інформаційний чек POS-терміналу. У ньому зазначаються дата і час обслуговування за карткою, номер картки, марка, кількість відпущеного пального, залишок ліміту на картці (за його наявності). Чек друкується у двох примірниках, перший залишається у оператора АЗС із підписом водія. Після закінчення місяця постачальник ПММ надає підприємству-покупцеві зведену накладну на відпуск ПММ, і бухгалтерія має можливість звірити дані інформаційних чеків з даними такої накладної.

Відповідно до вимог Інструкції № 291 для обліку руху ПММ використо-

вується субрахунок 203 «Паливо». За дебетом цього субрахунку фіксується придбання ПММ, у тому числі придбаного за безготівковим розрахунком і потім отриманого на АЗС за допомогою смарт-картки, а за кредитом відображається списання ПММ згідно з даними про фактичне споживання, відображеними у первинних документах [1].

Перевагами використання смарт-карток є:

1. Смарт-картки дозволяють налагодити гнучкий облік витрачання палива, а також надають повну звітну інформацію.
2. Мають необмежений термін придатності.
3. Мають надійну систему захисту від копіювання інформації та підробки.
4. У пам'яті однієї смарт-картки можуть одночасно зберігатися персональні дані клієнта, інформація про залишки на рахунках і ряд останніх операцій, зроблених по карті.
5. За допомогою смарт карти легко контролювати заправку «до повного бака» або заправку будь-якої дрібної кількості палива.
6. Розрахунки за смарт-картками проводяться швидше, так як немає необхідності в перерахунку грошей і їх розміні.
7. У випадку втрати смарт-картки буде видана нова карта з відновленням коштів, що на ній залишилися.
8. У випадку крадіжки карти вона може бути оперативно заблокована.
9. Смарт-картки мають опцію віддаленого поповнення.

Список використаних джерел:

1. Відображення в обліку придбаних талонів та смарт-карток. URL: <http://news.dtki.ua/accounting/individual-transactions/38340>. (дата звернення 27.02.2023р.).
2. Одержання ПММ за смарт-картками: організаційні питання, бухгалтерський облік. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8593>. (дата звернення 27.02.2023р.).
3. Смарт-картка на паливо. URL : <http://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2016/may/issue-5/article-17804.html>. (дата звернення 27.02.2023р.).

Проценко Анастасія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Єрмолаєва Марина, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ ПІДВИЩЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Проблема пошуку шляхів підвищення платоспроможності є актуальною для багатьох підприємств. Враховуючи, що метою створення і функціонування будь якого підприємства є отримання максимального прибутку, перед його адміністрацією стоїть першочергове завдання розробки напрямів збільшення доходів і оптимізації витрат.

В першу чергу на підприємстві доцільно створити аналітичну службу як один з підрозділів бухгалтерії. Бухгалтер-аналітик може виконувати функції ведення управлінського обліку та здійснювати аналітичні розрахунки, надаючи

рекомендації адміністрації підприємства відносно наявних внутрішніх резервів зниження витрат і збільшення отриманих доходів за рахунок підвищення якості продукції, збільшення її асортименту, формування конкурентної ціни на неї.

Одним з перспективних напрямків аналітичної роботи на підприємстві є управління запасами. При цьому особливу увагу необхідно приділити аналізу та оптимізації залишків продукції, незавершеного виробництва та товарів. Постійний моніторинг залишків запасів надасть можливість для їх оптимізації шляхом продажу залишків таких запасів, які на підприємстві не використовуються, що призведе до перерозподілу обігових коштів на користь збільшення розміру високоліквідних активів у вигляді грошових коштів.

Зростання грошових коштів є одним з шляхів підвищення платоспроможності підприємства. Бажано, щоби грошова маса підприємства зростала з року в рік. Це позитивно характеризує господарську діяльність підприємства і призводить до збільшення коефіцієнта абсолютної ліквідності. Стабільні показники коефіцієнта ліквідності позитивно характеризують підприємство і надають можливість отримання банківських кредитів для фінансування поточних витрат діяльності.

Збільшення грошових надходжень можливо забезпечити шляхом надання в оренду техніки іншим підприємствам, розширення асортименту продукції, що виробляється на підприємстві, надання інших видів послуг замовникам.

Власний капітал виступає джерелом фінансування активів підприємства. Його оптимальна структура і щорічний приріст можуть забезпечити зростання рівня платоспроможності підприємства.

Пошук шляхів зниження собівартості виробленої продукції на фоні середніх відпускних цін, що склалися в регіоні, призведе до зростання прибутку, а це в свою чергу сприятиме підвищенню рівня платоспроможності підприємства.

Бухгалтер-аналітик на підставі проведеного аналізу може розрахувати мінімальну суму грошових коштів, яка необхідна для здійснення поточної діяльності підприємства. На підставі такого розрахунку на підприємстві можлива побудова графіку відвантаження продукції покупцям з метою оптимізації грошових надходжень по контрольним датам. Таке планування надасть можливість підприємству у визначені періоди часу завжди мати на рахунках необхідні суми грошових коштів для погашення термінових зобов'язань перед працівниками, бюджетом, постачальниками та іншими кредиторами.

Р. А. Чемчикаленко, О. В. Майборода та Ю. Ю. Дьякова зазначають, що для підвищення ефективності оцінки платоспроможності та ліквідності необхідно врахувати ряд внутрішніх факторів, що існують на підприємстві, зокрема: галузеві особливості діяльності підприємства, кількісний та якісний стан його запасів, порядок розрахунків з покупцями та замовниками та іншими дебіторами, динаміку дебіторської заборгованості. Крім того, слід врахувати і зовнішні фактори впливу, такі як загальну ситуацію у фінансово-кредитному секторі держави та можливість іноземних інвестицій. Автори зазначають на наявні проблеми, які існують в діючих методиках оцінки платоспроможності підприємств, відсутність єдиної методики аналізу [1].

М. І. Іоргачова, Г. М. Коцюрубенко та О. М. Ковальова зазначають, що одним з методів підвищення платоспроможності підприємства є залучення довгострокових позик [2].

Список використаних джерел

1. Чемчикаленко Р. А., Майборода О. В., Дьякова Ю. Ю. Напрями підвищення ефективності оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 12. С. 642–648.
2. Іоргачова М. І., Коцюрубенко Г. М., Ковальова О. М. Платоспроможність суб'єкта господарювання: напрями її підвищення. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 14. С. 799–803.

П'ятецька Вікторія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ОБЛІК ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Важливим елементом виробничого процесу є праця людини, вона несе в собі її цілеспрямовану діяльність, тому організація чіткого обліку розрахунків за виплатами працівникам має важливе значення.

Законодавчо оплата праці регулюється Кодексом законів про працю України, Законом України «Про оплату праці», а тепер і новим Законом України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», який має тимчасову дію та втрапить чинність після припинення або скасування воєнного стану. За станом військового часу організації трудових відносин потрібно враховувати норми Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» № 2136 від 15 березня 2022 року. Звичайні норми трудового законодавства продовжують діяти, але на період воєнного часу Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» є пріоритетним [1].

Відповідно до Закону України «Про оплату праці», заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [2].

Перед бухгалтерським обліком розрахунків за виплатами працівникам стоять такі завдання, як: своєчасний і точний первинний облік обсягу і якості виконаних робіт, виходу продукції та використання робочого часу; контроль за правильністю використання встановлених норм і розцінок для нарахування заробітної плати працівникам; своєчасне проведення розрахунків по заробітній платі; своєчасний розрахунок з фінансовими органами по платежах в бюджет.

24 березня 2022 року набрав чинності Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», який значно спростив більшість процедур пов'язаних із виплатою заробітної плати. Заробітна плата є надважливим елементом трудових відносин між працівником та роботодавцем, тож будь-які її зміни потребують особливої уваги, а саме відмінені деякі норми, які були в мирний час обов'язковими:

- максимальна норма часу на тиждень;
- обмеження граничних норм надурочних робіт;
- скорочення роботи на одну годину напередодні святкових і неробочих днів;
- перенесення вихідного дня на наступний після святкового або неробочого;
- компенсації за залучення до робіт у вихідні, святкові і неробочі дні.

Мінімальна заробітна плата – це законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче за який не можна оплачувати виконану працівником місячну, погодинну норму праці (обсяг робіт). Згідно із Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» мінімальна заробітна плата у 2023 році становить: з 01 жовтня 2022 року – 6700,00 грн., у погодинному розмірі – 40,46 грн [4], та змінювати її не планують.

Введення воєнного стану значною мірою вплинуло на функціонування бізнесу в Україні. Роботодавці зіштовхнулись з необхідністю перенесенням робочих процесів та працівників у відносно безпечні регіони країни, а також були вимушені шукати способи мінімізації витрат, зокрема на оплату праці. За змінами можливо виділити дві категорії причин, які вимагають змін порядку оплати праці:

- відсутність працівника на робочому місці (служба в Збройних силах України, територіальній обороні або відсутність на роботі з інших причин);
- економічно-господарські (відсутність роботи або коштів на оплату праці).

Наразі певна кількість працівників була вимушена залишити свої робочі місця з метою забезпечення власної безпеки та безпеки своїх близьких, для виконання своїх конституційних обов'язків або взагалі зникла. Залежно від причини відсутності на робочому місці, змінюються й особливості нарахування й виплати заробітної плати. Так, якщо працівника було мобілізовано, або якщо він став добровольцем територіальної оборони, окрім посади та робочого місця за таким працівником зберігається середня заробітна плата. Процедура нарахування заробітної плати для таких категорій працівників залишається незмінною – не рідше двох разів на місяць [1].

Працівники, які залишили територію бойових дій, але мають можливість виконувати свої трудові обов'язки віддалено, можуть продовжувати працювати за попередніми умовами оплати праці. У такому випадку роботодавцю буде достатньо видати наказ про переведення працівника на дистанційну (надомну) форму роботи. З метою контролю у такому наказі також доречно одразу врегулювати всі умови віддаленої роботи.

До працівників, трудові завдання яких не можуть бути виконані дистанційно, рекомендується застосовувати нововведення трудового законодавства, зокрема, призупинити дію трудових договорів (деталі в наступних розділах). Нововведення законодавства стосовно оптимізації оплати праці стали:

- спрощення процедури зміни умов праці;
- відтермінування виплати заробітної плати;

– надання відпустки за власним бажанням без збереження заробітної плати;

– можливе призупинення умов дії трудового договору [3].

Актуальними аспектами визначаються питання обов'язковості виплат працівникам заробітної плати та додаткових виплат, що в умовах воєнного стану потребує і складних зусиль у сплаті податків, пов'язані з оплатою праці (ПДФО, військовий збір та ЄСВ), які за можливості повинні, як і раніше сплачуватись 2 рази на місяць, та сплачуватись своєчасно.

По даних контролюючих органів при неможливості подання спеціальних форм звітності своєчасно, вона може бути подана протягом трьох місяців після припинення дії воєнного стану без нарахування штрафних санкцій, за нормами законодавства України.

Список використаних джерел:

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України № 2136 від 15 берез. 2022 р. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>. (дата звернення: 07.03.2023р.).

2. Про оплату праці : Закон України № 108/95–ВР від 01.01.2017 р. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення: 07.03.2023р.).

3. Кодекс законів про працю України № 322-08 від 11 жовтня 2018 р. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 07.03.2023р.).

4. Питання-відповідь. Державна служба України з питань праці у Полтавській обл. URL : <http://dp.dsp.gov.ua/news-1850.html> (дата звернення: 07.03.2023р.).

5. Цивільний кодекс України № 435-IV від 31 берез. 2019 р. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/paran5519>. (дата звернення: 07.03.2023р.).

Самойленко Тетяна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Діяльність підприємства неможлива без ресурсів. Товарно-матеріальні цінності, запаси якраз і є частиною тих ресурсів, що мають забезпечити безперервність виробничого процесу. Запаси є у підприємств усіх галузей, у тому числі сфери послуг, хоча й у меншій кількості.

Відтак, запаси підприємства – це активи підприємства. Від інших активів їх відрізняє три критерії: очікуваний строк використання. У запасів він не перевищує одного року або операційного циклу.

Це впливає з визначення оборотних активів, до яких належать запаси. Це відрізняє запаси від необоротних активів (основних засобів, малоцінних необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів), де строк очікуваного використання більше року (або операційного циклу, якщо він більший за рік).

Метою утримання є подальший продаж (розподіл, передача, обмін), споживання, обробка у процесі виробництва. Зазначемо, що навіть об'єкти основних засобів, які планується продати впродовж 12 місяців, переводяться до складу запасів (товарів) – необоротних активів і груп вибуття, які утримуються для продажу (п. 6 розд. II НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу та припинена діяльність»).

Також у запасів здебільшого існують ще такі властивості, як: матеріальна форма. Запаси на відміну від інших оборотних активів (дебіторської заборгованості, векселів, цінних паперів, грошей тощо), як правило, є суто матеріальними об'єктами, які можна обміряти, переважити чи поштучно перерахувати [3].

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності регламентуються Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».

Відповідно до НП(С)БО 9 класифікація запасів базується на 2-у класі рахунків бухгалтерського обліку, що викладена в табл. 1.

Таблиця 1

Групування запасів за НП(С)БО 9 «Запаси»

Ознаки групування	Вид запасів
Призначені для реалізації в умовах звичайної діяльності	Готова продукція, товари
Знаходяться в процесі виробництва з метою виробництва	Незавершене виробництво, напівфабрикати, брак у виробництві
Призначені для споживання при виробництві продукції, виконанні робіт, наданні послуг, а також управління підприємством	Виробничі запаси, МШП

Відповідно до нього класифікація запасів базується на 2-у класі рахунків бухгалтерського обліку. Саме 2-ий клас Плану рахунків передбачений для відображення інформації про стан запасів на рахунках бухгалтерського обліку. Рахунки цього класу призначені для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству готової продукції, товарів, предметів праці, що призначені для обробки, переробки, використання у виробництві і для господарських потреб, а також засобів праці, які підприємство включає до складу малоцінних та швидкозношуваних предметів [4].

Важливим етапом функціонування та управління підприємства є затвердження облікової політики з доцільним визначенням методів обчислення собівартості запасів, які надходять на підприємство, а також найбільш ефективного методу вибуття запасів із метою отримання максимальних економічних вигід від використання таких запасів [2].

Виділимо основні завдання облікової політики підприємств в частині обліку запасів:

- визначення матеріально відповідальної особи (МВО) за ведення бухгалтерського обліку;
- затвердження переліку посад, які відповідають за запаси; визначення складу постійно діючої інвентаризаційної комісії та встановлення строків інвентаризації;

- встановлення відповідальних осіб за первинний облік запасів;
- затвердження робочого плану рахунків;
- організація аналітичного обліку руху запасів;
- розроблення методики бухгалтерського обліку на підприємстві за елементами основних складових облікової політики.

Узагальнюючи думки різних науковців та дані нормативних документів, вважаємо, що виробничі запаси доцільно розглядати як складову запасів підприємства, а сутність виробничих запасів як об'єкта обліку полягає в тому, що виробничі запаси – це елемент запасів, який є активом та сукупністю предметів праці, які перебувають на підприємстві у вигляді складських запасів основних та допоміжних матеріалів, а також палива, запасних частин, зворотних відходів, тари та інших матеріалів, які придбані зі сторони або самостійно виготовлені й призначені для використання як у виробничому процесі, так і для будь-яких інших потреб підприємства за умови їх повного споживання в одному операційному циклі. Отже, виробничі запаси – одна із складових матеріальних витрат у структурі собівартості реалізованої продукції, робіт послуг, тощо. Від того, наскільки правильно організовано їх облік, залежить точність визначення фінансових результатів підприємства. Отже, безпосередньо про виробничі запаси детальна інформація відображається у Балансі, Звіті про фінансові результати, а також у Примітках до річної фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Кривешко О. В., Шпарик Я. Я., Мельник Н. В. Особливості управління запасами в кризових умовах. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10301> (дата звернення: 07.03.2023р.).
2. Maksymenko, I. and Verkholaeva, T. (2021), "Peculiarities of accounting representation and ways of improvement of inventories in management of the enterprise", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9562> (дата звернення: 07.03.2023р.).
3. Плаксієнко В. Я., Єрмолаєва М. В., Грибовська Ю. М., Лега О. В., Романченко Ю. О., Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Черненко К. В. Первинний облік у сільськогосподарських підприємствах: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти. / За ред. В. Я. Плаксієнка., 2020. 440 с.
4. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку : Інструкція Міністерства фінансів № 291 від 30 листопада 1999 р. Верховна Рада України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws. (дата звернення: 07.03.2023р.).

*Сімперович Людмила, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»,
Колотій Вікторія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»,
Мокієнко Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування*

ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ

В умовах обмеженості ресурсів та необмеженості потреб, значення зовнішніх ресурсів є актуальним завжди. Зважаючи на нестабільність курсу валют, низької платоспроможності суб'єктів господарювання підвищується необхідність банківського кредитування, якщо не з метою розвитку, то задля підтримання досягнутого рівня. Через попит на послугу банківського кредитування виникають питання щодо правильності та повноти бухгалтерського супроводу такої операції. Існує декілька трактувань визначення «кредит» та «банківський кредит». Наведемо приклад основних. Банківський кредит – це платне надання банками грошових коштів у тимчасове користування на визначених кредитним договором умовах із дотриманням принципів повернення, строковості, забезпеченості, платності, цільового використання [2].

Кредит – позичковий капітал банку у грошовій формі та в банківських металах, що передається у тимчасове користування на умовах забезпеченості, повернення, строковості, платності та цільового характеру використання [3].

Не дивлячись на ґрунтовні дослідження питання обліку зобов'язань за банківськими кредитами, актуальним є питання вибору банківської установи з кредитним договором, що є найменш ризиковим для підприємства. Об'єктом кредиту є позичена вартість, яка передається в позику одним суб'єктом іншому. Позичена вартість може бути у формі грошей, товарів, виконаних робіт, наданих послуг. Позика породжує кредитні відносини між партнерами. До суб'єктів кредиту відносять кредитора і позичальника.

Кредиторами є учасники кредитних відносин, як мають вільні кошти і передають їх у тимчасове користування іншим суб'єктам – позичальникам. Учасниками кредитних відносин можуть бути фізичні особи, юридичні особи, а також держава.

Бухгалтерський облік має забезпечити своєчасне і правильне складання й подання банку документації, необхідної для одержання кредитів, контроль за цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів, інформацію про ефективність залучення кредитних коштів, яка необхідна для прийняття правильних управлінських рішень.

Облік довгострокових кредитів ведуть на рахунку 50 «Довгострокові позики», а короткострокових кредитів ведуть на рахунку 60 «Короткострокові позики».

Отримання кредитів на поточний рахунок відображаються в обліку записом:

Дт 311 Кт 501, 601

Сплачені відсотки за користування банківськими кредитами не включають у виробничу собівартість продукції, а відносять на фінансові витрати, тобто записують в дебет субрахунку 951 «Відсотки за кредит» з кредиту рахунку

31. Відсотки за кредит можна обліковувати двома способами, а саме:

1. Заборгованість за відсотками відображається у складі заборгованості за отриманими кредитами.

2. Заборгованість за відсотками обліковується окремо від суми отриманого кредиту.

У табл. 1 наведено приклад відображення операцій щодо обліку відсотків за кредитами.

Враховуючи економічний зміст та правову природу процесів кредитування, вважаємо другий варіант більш раціональним для фіксування фактів виникнення і погашення овердрафту. Особливої уваги заслуговує відображення на рахунках бухгалтерського обліку відсотків за кредитом [4].

Таблиця 1

Типова кореспонденція щодо обліку відсотків за банківськими кредитами

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1 спосіб		
Нараховано відсотки на основну суму банківського кредиту	951	501, 601
Сплачено відсотки за кредитом з поточного рахунку	501, 601	311
2 спосіб		
Нараховано відсотки на основну суму банківського кредиту	951	684
Списано відсотки з поточного рахунку	684	311

Крім того, за наявності позик у іноземній валюті, слід враховувати належність відсотків за користування кредитом до монетарних статей балансу, що провокують розрахунок курсових різниць у відповідності до вимог П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». У цих розрахунках слід уважно вивчати і інтерпретувати умови договорів щодо конкретних строків нарахування і погашення відсотків, бо заборгованість за відсотками виникне в момент, коли відповідно до кредитного договору підприємство зобов'язане саме нарахувати відсотки за кредитом.

Аналогічно у складі витрат сума відсотків за кредитом повинна бути відображена в той період, коли за кредитним договором підприємство зобов'язане їх нарахувати. Аргументація: відповідно до п. 5 П(С)БО 16 «Витрати» витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно із зменшенням активів або із збільшенням зобов'язань. У цьому випадку відбувається збільшення зобов'язань. Причому зобов'язання збільшуються на ту дату, коли підприємство повинне нарахувати відсотки за умовою кредитного договору [4].

За відсутності у кредитному договорі розмежування дат нарахування і сплати відсотків (часто здійснюється у один день) потреба у розрахунку курсових різниць не матиме місця.

Аналітичний облік фінансових витрат ведеться в розрізі видів витрат для забезпечення можливості управління ними.

Список використаних джерел:

1. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль :

ТНЕУ, 2016. 480 с.

2. Пінчук Л. Д. Облік кредитів банку. *Все про бухгалтерський облік*. URL: http://www.vobu.com.ua/ukr/crib_categories/question/56. (дата звернення 10.02.2023р.).

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : Наказ Міністерства фінансів України № 20 від 31 січ. 2000 р. *Верховна Рада України*. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 10.02.2023р.).

4. Пономаренко О. Г. Дискусійні аспекти обліку зобов'язань обліку зобов'язань за кредитами банків. *Економіка та держава*. 2019. № 7. С. 50–54.

5. Приймак Н. В. Сутнісні характеристики кредиту як основного фінансового інструменту кредитування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 18, Частина 3. С. 6–10.

6. Фатенок-Ткачук А. О., Музика Ю. С. Особливості фінансового обліку розрахунків за банківськими кредитами. *Економіка і суспільство*. 2016. № 6. С. 391–395.

Ставицька Влада, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»,

Мокієнко Володимир, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»,

Мокієнко Тетяна, к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування

ПОБУДОВА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У випадку кризи найбільший удар по фінансовому становищу відчувають компанії, у яких не є вибудованою внутрішня фінансова система управління. Коли керівництво вирішує налагодити налаштування системи управління фінансами підприємства, то зазвичай, починає з постановки відповідного завдання бухгалтерській службі. І, у найкращому випадку, виділяє кошти на автоматизацію цього процесу.

Співробітники бухгалтерії хоч і компетентні у вирішенні такого завдання, але для забезпечення ефективної роботи такої системи це потрібно делегувати спеціалістам даної галузі. А для виконання підрядником з автоматизації чи штатним програмістом цієї роботи необхідна відповідна методологія і якісно сформульоване технічне завдання [1].

Для реалізації такого завдання необхідно об'єктивно оцінювати бажаний результат та необхідні для цього ресурси. І оскільки не кожен підприємець має можливість виділити значний бюджет на реалізацію повноцінної фінансової системи, то вигідним рішенням буде впровадження управлінського обліку на підприємстві. Побудова даної системи дозволить не лише попередити фінансові загрози та не допустити кризовий стан, а й забезпечити стійкість бізнесу, наскільки це можливо за нинішніх умов.

Грамотне управління фінансами має вирішити такі основні задачі. як:

- забезпечити досягнення планових фінансових показників,
- дозволити здійснювати контроль за будь-якою господарською операцією,

– надавати керівництву достовірні та оперативні дані для планування та забезпечення процесу управління.

Процес впровадження управлінського обліку має здійснюватися впорядковано, з певною послідовністю. Оскільки внутрішньогосподарський облік варто розглядати з позиції цілісної системи, механізму оцінки, ефективна дія котрого забезпечується насамперед завдяки чіткому дотриманню його технології та методики ведення. Організацію управлінського обліку можна охарактеризувати як технологічний процес, у котрому необхідні процедури здійснюються в установленому порядку й реалізуються з допомогою сукупності відповідних організаційних, методичних та технічних методів, способів та прийомів.

Згідно з Законом України № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» внутрішньогосподарським (управлінським) обліком є система збору, обробки й підготовки інформації щодо діяльності підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством [2]. Управлінський облік значно відрізняється від традиційної системи бухгалтерського обліку, зорієнтованої на формування фінансової звітності. Навідміну від фінансового обліку, котрий ведеться при дотриманні визначених офіційних інструкцій (регламентів, стандартів тощо), що встановлені державними органами чи професійними організаціями, управлінський облік не є обмеженим при виборі методів та правил. Його елементи й методи розробляються власне на підприємстві з урахуванням різноманітних параметрів, беручи до уваги при підготовці варіантів управлінських рішень не лише регламентні кількісні, але й якісні показники.

Особливостями управлінського обліку є:

- на нього не поширюється дія НП(С)БО, МСФЗ чи певних інших стандартів чи інструкцій;
- це «внутрішні справи» підприємства і там формують і розраховують усе саме так, як це зручно й потрібно для певного підприємства;
- бухгалтер конкретизує запит керівництва щодо необхідної інформації на основі управлінських потреб власників (керівників);
- інформація може бути й не зовсім бухгалтерською, мати певні зовнішні дані, до прикладу - дані про конкурентів для порівнювання [3]. Це не суперечить ідеї управлінського обліку, хоч і перш за все внутрішньогосподарський (управлінський) облік – це саме внутрішні дані;
- подача звітів, як правило, відбувається частіше, аніж при веденні фінансового обліку. Звіти можуть подаватися не лише щомісячно, а і щотижнево або й навіть щодня. Оскільки вчорашня інформація на сьогоднішній уже може бути й не актуальною, що важливо для ведення оперативного обліку;
- задля того, щоб інформація була коректною, первинні документи мають оброблятися вчасно. Або ж буде втрачено сенс в оперативності управлінського обліку.

Таким чином, інформація, яку може надати управлінський облік, спрямована на те, щоб задовольнити потреби як поточного, так і стратегічного керування, для оптимізації використання ресурсів, також забезпечення об'єктивної

оцінки трудової діяльності як підрозділів, так і окремих менеджерів й інших спеціалістів у галузі управлінського обліку.

Отже, внутрішньогосподарський (управлінський) облік є складником процесу управління підприємством і надає інформацію, що важлива для: формування стратегії й планування майбутньої діяльності організації; контролю за її поточною діяльністю; оптимізації використання ресурсів; надання оцінки ефективності роботи організації; зниження рівня суб'єктивності при прийнятті управлінських рішень.

Результатом впровадження ефективної системи управлінського обліку стане готова система взаємопов'язаних між собою форм управлінської звітності, трансформована для власника підприємства в просту та зрозумілу структуру. При досягненні такого рівня систематизації управлінського обліку на підприємстві це допоможе в наданні об'єктивної оцінки операційних доходів і дозволить змістити акценти керівництва на оптимізацію витрат підприємства.

Список використаних джерел:

1. Побудова системи управлінського обліку. *Aktiv URL* : <https://finacademy.net/materials/article/postroenie-sistemy-upravlencheskogo-ucheta> (дата звернення: 28.02.2023р.).

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/996-14> (дата звернення: 28.02.2023р.).

3. Управлінський облік на підприємстві. *Головбух*. URL : https://www.golovbukh.ua/article/8506-upravlnskiy-oblk-na-pdprimstv#anc_4 (дата звернення: 28.02.2023р.).

Стонт Олена, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Беспалова Маргарита, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Сіренко Олена, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

БАЛАНС СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: СКЛАД ТА СТРУКТУРА

Згідно П(С)БО 25 фінансова звітність малого підприємництва складається з двох форм: балансу та звіту про фінансові результати. Ці дві форми об'єднані єдиною назвою «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», мають скорочену форму показників [1].

Регулювання формування показників фінзвітності малих підприємств здійснюється нормами НП(С)БО 1 [2], НП(С)БО 25 [1], Міжнародним стандартом фінзвітності для малих та середніх підприємств. Порівняємо зміст статей балансів, які за вимогами НП(С)БО мають право складати малі підприємства (табл. 1).

Отже, аналіз структури форм балансу, які можуть бути вибрані суб'єктами малого підприємництва (ф. № 1, ф. № 1-м, ф. № 1-мс), дає можливість зазначити, що перші два розділи активу «Необоротні активи» та «Оборот-

ні активи» наявні, виняток становить третій розділ «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття», який відсутній у звіті мікропідприємств, і, крім того, у НПСБО 25 відсутні згадки про те, де мікропідприємствам слід відображати такі активи у разі наявності.

Таблиця 1

Зміст та структура активу балансу СМП відповідно до НП(С)БО

НП(С)БО 1 [1]	Рядок ф. № 1	НП(С)БО 25 [2]			
		Ф. № м.-1, м-2	рядок	Ф. № мс.-1, мс-2	рядок
Розділ І					
Нематеріальні активи	1000-1002	Нематеріальні активи	1000-1002	Основні засоби	1010-1012
Основні засоби	1010-1012	Основні засоби	1010-1012		
Інвестиційна нерухомість	1015-1017				
Незавершені капітальні інвестиції	1005	Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Довгострокові біологічні активи	1020-1022	Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	Довгострокові фінансові інвестиції	1030	Інші необоротні активи	1090
Інші фінансові інвестиції	1035				
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	Інші необоротні активи	1090		
Відстрочені податкові активи	1045				
Гудвіл	1050				
Інші необоротні активи	1090				
Розділ ІІ					
Запаси	1100	Запаси	1100	Запаси	1100
Поточні біологічні активи	1110	Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	Поточна дебіторська заборгованість	1155
Дебіторська заборгованість за розрахунками:		Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	1135	з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136	у тому числі з податку на прибуток	1136		
за виданими авансами	1130	Інша поточна дебіторська	1155		
з нарахованих доходів	1140				
із внутрішніх розрахунків	1145				
Інша поточна дебіторська заборгованість заборгованість	1155				

НП(С)БО 1 [1]	Рядок ф. № 1	НП(С)БО 25 [2]			
		Ф. № м.-1, м-2	рядок	Ф. № мс.-1, мс-2	рядок
Гроші та їх еквіваленти	1165	Гроші та їх еквіваленти		Гроші та їх еквіваленти	
Поточні фінансові інвестиції	1160	Поточні фінансові інвестиції			
Витрати майбутніх періодів	1170	Витрати майбутніх періодів		Інші оборотні активи	
Інші оборотні активи	1190	Інші оборотні активи			
Розділ 3					
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		Розділ відсутній	

Зазначимо, що інформація, представлена у формах № 1, № 1-м та № 1-мс, не буде порівняльною, оскільки вона не формується на єдиних методологічних засадах. Тож, така ситуація вказує на порушення низки принципів ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності: історичної (фактичної) собівартості, обачності [3].

Дані, представлені у табл. 2, свідчать, що зміст та структура пасиву балансу СМП, відповідно до НП(С)БО, не дають змоги формувати зіставну інформацію щодо пасивів так, як і щодо активів таких підприємств. Порівнюваною вона є за розділами у формах № 1 та № 1-м. Звіт за формою № 1-мс не лише відрізняється структурою, кількістю розділів, а й методикою відображення об'єктів обліку, не відповідає принципам ведення обліку та складання фінансової звітності.

Таблиця 2

Зміст та структура пасиву балансу СМП відповідно до НП(С)БО

НП(С)БО 1 [1]	Рядок ф. № 1	НП(С)БО 25 [2]			
		Ф. № м.-1, м-2	рядок	Ф. № мс.-1, мс-2	рядок
Розділ I					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Капітал	1400
Капітал у дооцінках	1405	Додатковий капітал	1410		
Додатковий капітал	1410		1415		
Резервний капітал	1415	Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420
Неоплачений капітал	1425	Неоплачений капітал	1425	Заборгованість власників відображається у складі активу балансу – рядок 1155	
Вилучений капітал	1430				
Розділ II					
Відстрочені податкові	1500	Сальдо рах.в 17 і		Стаття відсутня	

НП(С)БО 1 [1]	Рядок ф. № 1	НП(С)БО 25 [2]			
		Ф. № м.-1, м-2	рядок	Ф. № мс.-1, мс-2	рядок
зобов'язання		54 підлягає згортанню кореспонденцією із відображенням різниці на рахунку 44			
Довгострокові кредити банків	1510	Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595
Інші довгострокові зобов'язання	1515				
Довгострокові забезпечення	1520				
Цільове фінансування	1525				
Розділ III					
Короткострокові кредити банків	1600	Короткострокові кредити банків		Короткострокові кредити банків	
Векселі видані	1605				
Поточна кредиторська заборгованість за:		Поточна кредиторська заборгованість за:		Поточна кредиторська заборгованість за:	
довгостроковими зобов'язаннями	1610	довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	товари, роботи, послуги	1615	товари, роботи, послуги	1615
розрахунками з бюджетом	1620	розрахунками з бюджетом	1620	розрахунками з бюджетом	1620
у тому числі з податку на прибуток	1621	у тому числі з податку на прибуток	1621	Стаття відсутня	1621
розрахунками зі страхування	1625	розрахунками зі страхування	1625	розрахунками зі страхування	1625
розрахунками з оплати праці	1630	розрахунками з оплати праці	1630	розрахунками з оплати праці	1630
за одержаними авансами	1635	Інші поточні зобов'язання	1690	Інші поточні зобов'язання	1690
За розрахунками з учасниками	1640				
із внутрішніх розрахунків	1645				
Інші поточні зобов'язання	1690				
Поточні забезпечення		Забезпечення на виплату відпусток відображають у складі довгострокових			
Доходи майбутніх періодів	1665	Доходи майбутніх періодів	1665	Стаття відсутня	
Розділ IV					
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та група-	1700	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними	1700	Розділ відсутній	

НП(С)БО 1 [1]	Рядок ф. № 1	НП(С)БО 25 [2]			
		Ф. № м.-1, м-2	рядок	Ф. № мс.-1, мс-2	рядок
ми вибуття		для продажу, та групами вибуття			

Незважаючи на скорочений перелік статей форми Балансу малих підприємств, перелік його статей існують аналітичні можливості щодо оцінювання фінансово-економічного стану малих підприємств. Зокрема, є можливість проводити комплексний аналіз майнового стану, фінансової стійкості, платоспроможності, ділової активності, ефективності витрат і капіталу.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 7 лютого 2013 р. *Верховна Рада України*. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення 06.03.2023р.).

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 р. № 39. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення 06.03.2023р.).

3. Степаненко О. І. Фінансова звітність суб'єктів малого бізнесу, її місце і роль в системі управління підприємством. URL : http://projects.dune-hd.com/bitstream/handle/2010/36445/kpu_2_21.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення 06.03.2023р.).

Хоменко Ангеліна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Дубина Валерія, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Сіренко Олена, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА СОБІВАРТІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Головним показником, що впливає на самоокупність та рентабельність підприємства та дає можливість оцінити рівень досягнення стратегії скорочення витрат є собівартість продукції Облік виробничих витрат і калькулювання собівартості виробів є однією з основних ланок бухгалтерського обліку на будь-якому підприємстві.

Собівартість виробленої продукції рослинництва – це всі витрати, затрачені на виробництво певного виду продукції (кукурудза на зерно, соя).

До її складу входять:

- витрати на оплату праці (рахунок 66);
- відрахування на соціальні заходи (єдиний соціальний внесок – рахунок 651);
- матеріальні витрати (матеріали сільськогосподарського призначення –

рахунок 208, паливо-мастильні матеріали – рахунок 203, запасні частини – рахунок 207, малоцінні та швидкозношувані предмети – рахунок 22 та інші);

– амортизація необоротних активів (рахунок 13);

– інші витрати – всі інші витрати, які не обліковані вище.

Отже, на собівартість продукції впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори, зокрема: зміна вартості палива, електроенергії та інших комунальних платежів, матеріалів та інших матеріальних цінностей, зміна заробітної плати та ЄСВ тощо.

Проведемо аналіз виробничої собівартості на підставі статистичної звітності ПАФ «Україна» за 2019 – 2021 рр.

Форма 50 с.-г. «за 2019 – 2021 рр. ПАФ «Урожай» містить інформацію про собівартість в розрізі виробленої продукції та статей витрат.

Проаналізуємо динаміку (табл. 1) та структуру витрат (рис. 1) на виробництво продукції рослинництва ПАФ «Урожай».

Таблиця 1

Динаміка та структура витрат на виробництво продукції рослинництва ПАФ «Урожай» за 2019 - 2021 рр.

Види витрат	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Відхилення (+;-) 2021 р. до 2019 р.	
	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	сума, тис. грн	у % до суми	суми, тис. грн	у %
Прямі матеріальні витрати	6975,5	44,2	5769,2	38,1	7493	39,3	+517,5	+7,4
Прямі витрати на оплату праці	2940	18,6	3476,4	23,0	4083,2	21,4	+1143,2	+38,9
Інші прямі витрати	4741	30,0	4873,8	32,2	6436,8	33,7	+1695,8	+35,8
Загальновиробничі витрати	1141	7,2	1011	6,7	1071	5,6	-70	-6,1
Разом	15797,5	100	15130,4	100	19084	100	+3286,5	+20,8

Отже, витрати на виробництво продукції рослинництва ПАФ «Урожай» збільшилися у 2021 році порівняно з 2019 роком на 3 млн 286,5 тис. грн., або на 20,8 % за рахунок прямих матеріальних витрат на 517,5 тис. грн, або на 7,4 %, витрат на оплату праці на 1 млн 143,2 тис. грн., або на 38,9 %, інших прямих витрат на 1 млн 695,8 тис. грн, або на 35,8 %.

У структурі витрат на виробництво продукції рослинництва переважає частка матеріальних витрат. Зокрема, на кінець 2021 року вона склала 39,3 %, що на 4,9 пункти менше порівняно з 2019 роком. Частка ж витрат на оплату праці склала у 2021 році 21,4 %, що на 2,8 пункти вище порівняно з 2019 роком.

Для дослідження впливу на собівартість продукції використано два фактори: витрати на 1 га зібраної площі та урожайність.

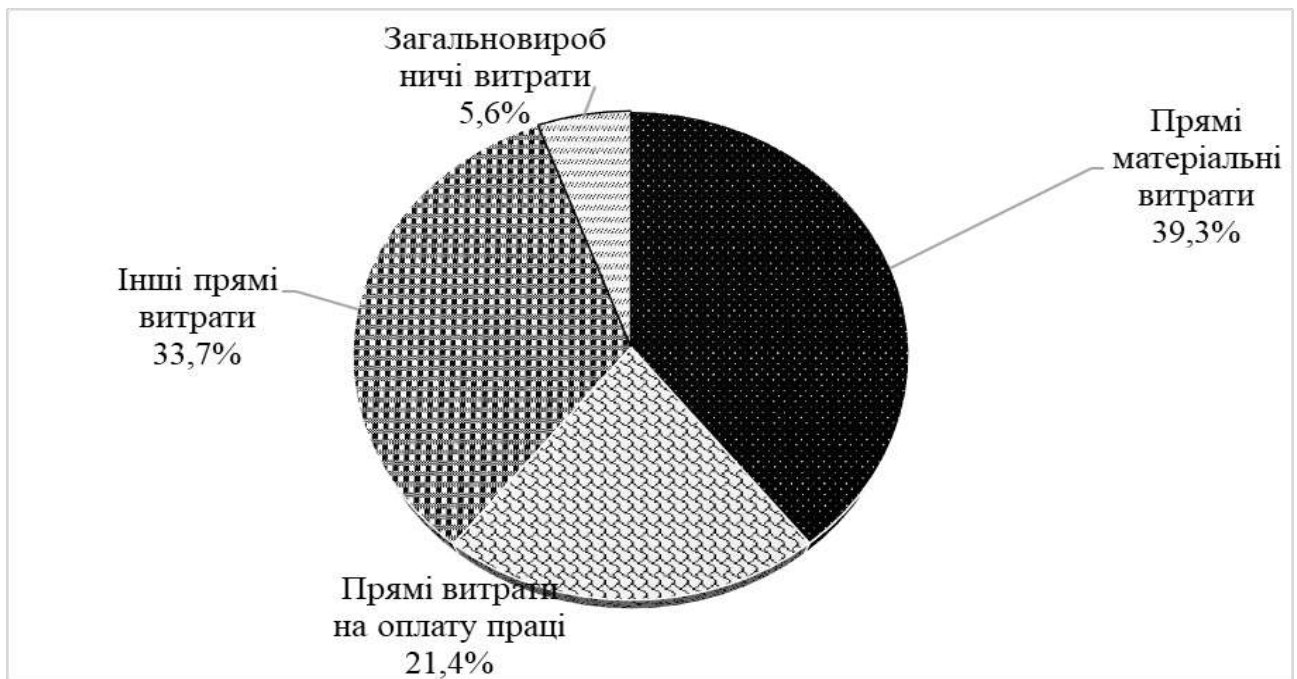

Рис. 1. Структура витрат на виробництво продукції рослинництва ПАФ «Урожай» у 2021 р., %

Таблиця 2

**Аналіз показників виробничої собівартості зернових культур
ПАФ «Урожай» за 2019, 2021 р**

Показники	Зернові культури			
	Роки		Відхилення (+;-) 2021 р. до 2019 р.	
	2019	2021	абсолютне	відносне, %
Озима пшениця				
1. Вироблена продукція, ц (q)	4895,6	10481,4	+5585,8	У 2,1 р.
2. Зібрана площа, га (П)	102	188,01	+86,01	+84,3
3. Урожайність, ц/га (y)	48,0	55,7	+7,8	+16,2
4. Виробнича собівартість продукції, тис. грн (zq)	1696,1	3893,4	+2197,3	У 2,3 р.
5. Витрати на 1 га зібраної площі, грн (zy)	16628,43	20708,47	+4080,04	+24,5
6. Виробнича собівартість 1 ц, грн (z)	346,45	371,46	+25,00	+7,2
7. Загальна зміна виробничої собівартості 1 ц порівняно з попереднім роком, грн ($Z_n - Z_{n-1}$)	x	+25,00	x	x
в т.ч. за рахунок збільшення (зменшення):				
7.1. витрат на 1 га зібраної площі ($(Z_n y_n / y_{n-1}) - Z_{n-1}$)	x	+85,01	x	x
7.2. урожайності ($Z_n - (Z_n y_n / y_{n-1})$)	x	-60,00	x	x
Кукурудза на зерно				
1. Вироблена продукція, ц	24845,6	9810,4	-15035,2	-60,5

Показники	Зернові культури			
	Роки		Відхилення (+;-) 2021 р. до 2019 р.	
	2019	2021	абсолютне	відносне, %
2. Зібрана площа, га	322,9	338,18	+15,28	+4,7
3. Урожайність, ц/га	76,9	29,0	-47,9	-62,3
4. Виробнича собівартість продукції, тис. грн	5377,4	5849,9	+472,5	+8,8
5. Витрати на 1 га зібраної площі, грн	16653,45	17298,18	+644,73	+3,9
6. Виробнича собівартість 1 ц, грн	216,43	596,30	+379,86	У 2,8 р.
7. Загальна зміна виробничої собівартості 1 ц порівняно з попереднім роком, грн	x	+379,86	x	x
в т.ч. за рахунок збільшення (зменшення):				
7.1. витрат на 1 га зібраної площі	x	+8,38	x	x
7.2. урожайності	x	+371,48	x	x

Аналіз факторів впливу на виробничу собівартість 1 ц озимої пшениці ПАФ «Урожай» показав:

- за рахунок збільшення витрат на 1 га зібраної площі на 4080,04 грн, або на 24,5 %, виробнича собівартість 1 ц збільшилася на 85,01 грн;
- за рахунок зростання урожайності озимої пшениці на 7,8 ц/га, або на 16,2 %, виробнича собівартість 1 ц зменшилася на 60 грн.

Фактори впливу на виробничу собівартість 1 ц кукурудзи на зерно ПАФ «Урожай» наступні:

- зростання витрат на 1 га зібраної площі на 644,73 грн, або на 3,9 %, призвело до зростання суми виробничої собівартості 1 ц на 8,38 грн;
- зниження урожайності 1 ц кукурудзи на зерно у 2021 році порівняно з 2019 роком на 47,9 ц/га, або на 62,3 %, собівартість виробництва 1 ц збільшилася на 371,48 грн.

Отже, аналіз доходів та витрат ПАФ «Урожай» показав, що доходи діяльності у 2021 році порівняно з 2019 роком мають тенденцію до зростання, основна частка доходів отримані від реалізації власно виробленої продукції.

Список використаних джерел:

1. Копильченко К. І., Калініченко З. Д. Оцінка факторів, що впливають на собівартість продукції. URL : http://www.confcontact.com/2016-ekonomika-i-menedzhment/2_korulychenko.htm (дата звернення 07.03.2023р.).
2. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с.

Чухрай Олеся, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Тютюнник Світлана, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ВІДОБРАЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Облікові аспекти відображення фінансових результатів є важливим напрямком в обліку та фінансовому менеджменті. Дане питання є актуальним для всіх організацій, які прагнуть досягти успіху в бізнесі. Відображення фінансових результатів відіграє важливу роль у прийнятті рішень та управлінні фінансами організації [4].

Визначення та відображення фінансових результатів є важливим засобом управління організацією. Воно дозволяє визначити дохід та витрати організації, а також оцінювати її ефективність та прибутковість [2]. Фінансові результати є важливими для прийняття рішень щодо розвитку бізнесу та управління ризиками. Відображення фінансових результатів передбачає використання різних методів обліку та аналізу даних.

Основними методами є бухгалтерський облік та фінансовий аналіз. Бухгалтерський облік передбачає реєстрацію та відображення фінансових операцій в бухгалтерських документах. Фінансовий аналіз дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів та прибутковість організації [3].

Сучасні тенденції в обліковому відображенні фінансових результатів полягають у застосуванні нових методів та програм для аналізу фінансових даних. Наприклад, використання хмарних технологій та штучного інтелекту дозволяє автоматизувати процеси обліку та аналізу даних, що зменшує кількість помилок та збільшує швидкість обробки інформації.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS) мають значний вплив на відображення фінансових результатів. Вони встановлюють однакові правила та процедури для підготовки фінансових звітів, що дозволяє забезпечити порівнянність даних між різними організаціями.

Використання міжнародних стандартів сприяє підвищенню довіри до фінансової звітності та покращенню управління фінансовими ресурсами [1].

На етапі реформування особливо гостро постають питання здійснення обліку фінансових результатів діяльності розпорядників бюджетних коштів [5].

Важливою проблемою є недоопрацювання нормативно-правових документів, які регулюють обліковий механізм фінансових результатів в бюджетних установах. Основні нормативно-правові документи, які регулюють методику обліку фінансових результатів, такі: План рахунків № 1203, Порядок його застосування № 1219, Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2015 року № 1219, Проект змін до Типової кореспонденції від 12 квітня 2017 року.

Облікові аспекти відображення фінансових результатів є важливим елементом управління фінансами організації. Відображення фінансових результатів передбачає використання різних методів обліку та аналізу даних, а також застосування нових технологій та використання міжнародних стандартів.

Розвиток і вдосконалення обліку та відображення фінансових результатів допомагає підвищити ефективність та прибутковість організації.

Список використаних джерел:

1. Бовтун І. Міжнародні стандарти фінансової звітності: практика застосування в Україні: навч. посібник. Київ : Видавничий дім «Юридична думка», 2018. 512 с.

2. Дмитрієва Н. Фінансовий аналіз діяльності підприємства: навч. посібник. Київ : Видавничий дім «Юрінком Інтер», 2021. 272с.

3. Заблоцька І., Бабій О., Кардаш О. Інформаційні технології в обліку та аудиті: навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2018. 352 с.

4. Ковальова Т. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 400 с.

5. Паламарчук О., Лісовська О. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2019. 456 с.

Швед Катерина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Бакалавр»

Молчанова Ірина, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Лега Ольга, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування

ПОДАТКОВИЙ КАЛЕНДАР ЯК ЕЛЕМЕНТ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У сучасних умовах податкове планування набуває все більшого значення для господарюючих суб'єктів. Це можливість зменшити, не порушуючи чинне законодавство, всю сукупність податкових платежів; істотно знизити ризики неправильного обчислення і сплати податків і, відповідно, захистити себе від істотного збитку, пов'язаного із застосуванням податкових санкцій.

Податкове планування слід розглядати як послідовність дій та рішень платника податків та інших залучених осіб, які на кожному етапі можуть бути виділені у окремі, але пов'язані між собою стадії. Систематизація і визначення стадій податкового планування надає цьому процесу послідовності, логічного взаємозв'язку, системності. Основними стадіями податкового планування є підготовка, аналітична стадія, оцінка податкових ризиків, визначення оптимальної моделі оподаткування та її реалізація, оцінка результатів і коригування існуючої моделі [1].

Принципами податкового планування прийнято вважати: 1) законність; 2) альтернативність; 3) комплексність; 4) цілеспрямованість; 5) оперативність; 6) ефективність. Податкове планування стосується всіх податків і зборів, що сплачуються підприємством, тому повинне реалізовуватися на усіх рівнях формування стратегії підприємства: корпоративному, діловому, оперативному та функціональному, тоді буде реалізований принцип комплексності.

У сучасній економічній літературі наводяться різні класифікації податкового планування на рівні господарюючих суб'єктів. В рамках кожного з видів податкового планування можуть використовуватися різні методи. Та все ж ви-

користання того чи іншого методу податкового планування залежить від двох основних критеріїв: 1) законності дій платника податків, тобто наскільки дії платника податків відповідають закону, 2) оптимізації платником податків податкового навантаження [2].

Одним з методів для оптимізації розрахунків підприємства з бюджетом, є формування податкового календаря - календарного графіку сплати податкових платежів на майбутній період.

Дуже часто підприємства, навіть, не здійснюючи податкове планування, просто малює цей податковий платіжний календар для того, щоб розуміти і орієнтуватись, в які дати податки потрібно сплачувати, щоб нічого не забути. І як раз податковий платіжний календар виконує дві функції: такого нагадувача і податкове планування [3].

Для втілення рекомендації розроблено приклад податкового календаря для подання податкової звітності та сплати податків на листопад 2022 р. – табл. 1, табл. 2.

Таблиця 1

**Податковий календар подання податкової звітності до ДПС
для ПАФ «Урожай», період – листопад 2022 р.**

Види податкової звітності	01	02	03	04	07	08	09	10	11	14	15	16	17	18	21	22	23	24	25	28	29	30	
Податкова декларація екологічного податку за III квартал 2022 року																							
Податковий розрахунок сум ЄСВ і ПДФО за III квартал 2022 року																							
Податкова декларація з ПДВ за жовтень 2022 року																							
Декларація акцизного податку за жовтень 2022 року																							
Податкова декларація з рентної плати за жовтень 2022 року																							
Податкова декларація з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності) за жовтень 2022 року																							

Таблиця 2

**Податковий календар сплати податків та зборів для ПАФ «Урожай» період
– листопад 2022 р.**

Види податків	01	02	03	04	07	08	09	10	11	14	15	16	17	18	21	22	23	24	25	28	29	30	
Екологічний податок за III квартал 2022 р.																							
ЄСВ з нарахованого, але не виплаченого доходу за жовтень 2022 р.*																							
Акцизний податок за жовтень 2022 р.																							
ВЗ з нарахованого, але не виплаченого доходу, за жовтень 2022 р.*																							
ПДВ за жовтень 2022 р.																							

Види податків	0 1	0 2	0 3	0 4	0 7	0 8	0 9	1 0	1 1	1 4	1 5	1 6	1 7	1 8	2 1	2 2	2 3	2 4	2 5	2 8	2 9	3 0	
ПДФО з нарахованого, але не виплачено-го доходу, за жовтень 2022 р.*																							
Плата за землю за жовтень 2022 р.																							
Рентна плата за жовтень 2022 р.																							

*наприклад, такі ситуації можуть виникнути при нарахуванні виплат фізособам у натуральній формі або у готівковій формі, коли особа з тих чи інших причин не з'явилася для отримання такої виплати. Також це може бути пов'язано з невчасною виплатою зарплати

Отже, податкові платежі слід розраховувати завчасно – так плануватимемо необхідні фінансові ресурси на їх сплату. Проте, плануючи суми податків, їх необхідно привести до розміру, «сумісного з життям підприємства». Для того, щоб підприємство розвивалося, мало достатню суму операційних коштів, коштів для фінансування господарської діяльності, необхідно розраховувати плановий рівень податкового навантаження та порівнювати його з бажаним.

Список використаних джерел:

1. Греца Я. В. Стадії податкового планування. Матеріали 73-ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу юридичного факультету. Ужгород, 2019. С. 7-11. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/26519/1/Попович%20Т.%20П.%20Відновлення%20місцевого%20самоврядування%20в%20Польщі%20%28кінець%201980-х-1990-ті%20рр.%29.pdf#page=7> (дата звернення 26.02.2023р.).

2. Маліков В.В., Абрамова О.С. Розробка стратегії податкового планування на підприємстві. URL : https://dspace.khadi.kharkov.ua/dspace/bitstream/123456789/6107/1/pirpr_2012_2_5.pdf (дата звернення 26.02.2023р.).

3. Податкове планування – не розкіш, а необхідність: «7 хвилин» з Катериною Проскурою. URL : <https://news.dtki.ua/debet-kredit/partner-news/52687> (дата звернення 26.02.2023р.).

Шершень Валерій, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування, спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Прийдак Тетяна, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЯК ОБ'ЄКТУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Основні засоби є частиною необоротних активів у балансі підприємства. Зазначимо, що основні засоби використовують декілька років, на них заводять інвентарні номери, вони можуть надходити як новими, так і уже уживаними. Без них суб'єкти господарювання не можуть функціонувати. Саме тому їх і називали основними. Як бачимо, об'єкт визнають основним засобом для цілей бухгалтерського обліку, якщо він одночасно відповідає таким ознакам представлених на рис. 1.

Зазначимо, що об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та його вартість може бути достовірно визначена.

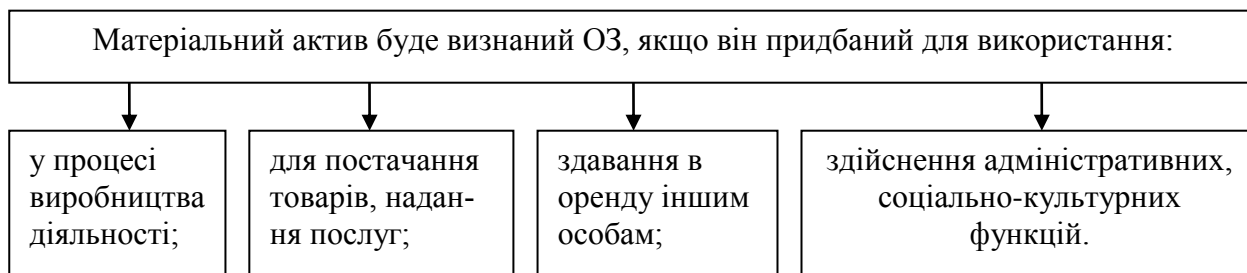

Рис. 1. Визнання матеріального активу об'єктом основних засобів

Відтак, основні засоби це матеріальні активи, без яких жодний суб'єкт господарювання функціонувати не зможе. Та не усі матеріальні активи є основними засобами (рис. 2).

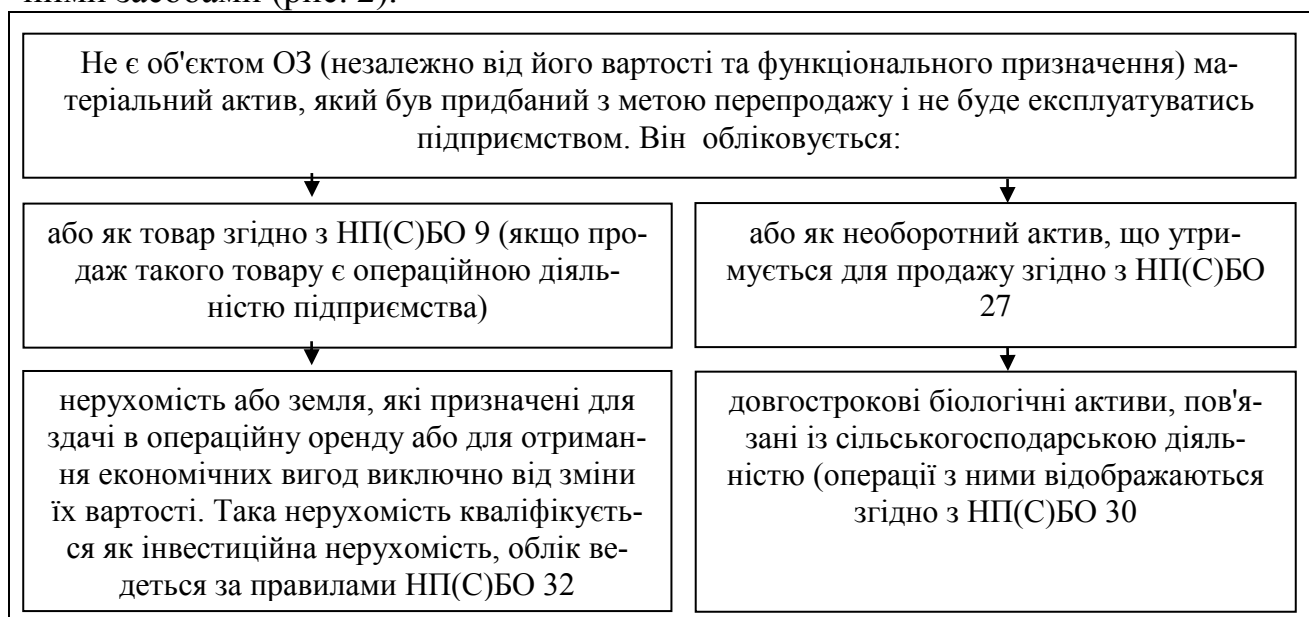

Рис. 2. Що не відноситься до об'єктів основних засобів

Питання обліку основних засобів постійно знаходиться у полі уваги провідних вчених, зокрема воно висвітлено в працях М. Т. Білухи, Ф. Ф. Бутинця, А. В. Вериги, З. О. Гуцайлюка, М. Я. Дем'яненка, Г. Г. Кірейцева, Я. Д. Крупки, М. В. Кужельного, В. Г. Лінника, В. Б. Моссаковського, М. Ф. Огійчука, В. К. Орлової.

Відповідно до Податкового кодексу України, передбачається поділ основних засобів на групи: група 1 – земельні ділянки; група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом; група 3 – будівлі, споруди, передавальні пристрої; група 4 – машини та обладнання; група 5 – транспортні засоби; група 6 – інструменти, прилади, інвентар; група 7 – тварини; група 8 – багаторічні насадження; група 9 – інші основні засоби; група 10 – бібліотечні фонди; група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи; група 12 – тимчасові (нетитульні) споруди; група 13 – природні ресурси; група 14 – інвентарна тара; група 15 – предмети прокату; група 16 – довгострокові біологічні активи.

Класифікація, зазначена в Податковому кодексі України, має наближений характер до класифікації основних засобів у НП(С)БО 7 «Основні засоби». У Податковому кодексі виділено дев'ять груп основних засобів та сім груп інших

необоротних активів. Слід зазначити, що наведена класифікація основних засобів та інших необоротних активів майже повністю повторює класифікацію основних засобів, наведену в п. 5 НП(С)БО 7 «Основні засоби», та назви субрахунків синтетичних рахунків 10 «Основні засоби» та 11 «Інші необоротні матеріальні активи» згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Отже, облік основних засобів повинен забезпечити таку інформацію: точну величину надходження, вибуття і переміщення основних засобів; своєчасне і правильне нарахування амортизації; визначення результату від реалізації і ліквідації окремих об'єктів; розрахунок витрат на ремонти; отримання даних про рух основних засобів, їх початкову і залишкову вартість та інші показники використання основних засобів.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України № 92 від 27 квіт. 2004 р. *Верховна рада України*. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua>. (дата звернення: 02.03.2023р.).

2. Плаксієнко В. Я., Єрмолаєва М. В., Грибовська Ю. М., Лега О. В., Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б., Романченко Ю. О., Яловега Л. В., Черненко К. В. Первинний облік у сільськогосподарських підприємствах : навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / За заг. ред. В. Я. Плаксієнко. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 440 с.

3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 груд. 2010 р. Верховна Рада України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_bills_stand_laws (дата звернення: 02.03.2023р.).

4. Рогозян С. М., Алтухов В. М. Підвищення ефективності процесу формування облікової політики основних засобів підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 3. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7080> (дата звернення: 02.03.2023р.).

Ярошенко Аліна, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Іванько Олександр, освітньо-професійна програма Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування, СВО «Магістр»

Яловега Людмила, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ПОРІВНЯННЯ ОБЛІКУ ЗНОСУ (АМОРТИЗАЦІЇ) ЗГІДНО З НП(С)БО 7 ТА МСБО 16

Основним нормативним документом, що регламентує облік основних засобів підприємства приватного сектору в Україні є НП(С)БО 7 «Основні засоби» (далі – НП(С)БО 7). Аналогом вітчизняного стандарту вважають Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» (IAS 16 «Property, Plant and Equipment»), (далі – МСБО 16).

На особливу увагу заслуговує такий аспект обліку основних засобів як амортизація. Визначення цього терміну за національними та міжнародними стандартами, по-суті є тотожними. Так, згідно з НП(С)БО 7 «амортизація – це

систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації)» [3]. МСБО 16 визначає амортизацію (Depreciation) як систематичний розподіл вартості об'єкта основних засобів, яка підлягає амортизації, протягом терміну його корисної експлуатації [2].

Варто зазначити, що у вітчизняному та міжнародному стандарті існують певні відмінності щодо використання методів нарахування амортизації, зокрема, НП(С)БО 7 визначає п'ять методів, з яких підприємство має право обрати будь-який, а саме: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний та виробничий. Відповідно до МСБО 16 для нарахування амортизації передбачено використання низки методів: прямолінійний метод, метод зменшення залишку, метод суми одиниць продукції. Згідно з НП(С)БО 7, вартість землі (земельних ділянок) не амортизується. Однак, як зазначено в МСБО 16 «у деяких випадках сама земля може мати обмежений термін корисної експлуатації, тоді її амортизують, як вигоди, що мають бути отримані від неї» [2]. Крім того, за міжнародними стандартами кожен частину об'єкта основних засобів, собівартість якої є суттєвою стосовно загальної собівартості об'єкта необхідно амортизувати окремо.

Наразі МСБО 16 визначає вимогу стосовно того, що ліквідаційну вартість на термін корисної експлуатації об'єкта необхідно переглядати, щонайменше, на кінець кожного фінансового року. Зміни ліквідаційної вартості та терміну корисного використання об'єкта основних засобів відображається як зміна облікових оцінок (а не облікової політики). У національному НП(С)БО такі норми відсутні.

Різниця між положеннями НП(С)БО 7 та МСБО 16 полягає також стосовно початку нарахування амортизації. НП(С)БО 7 визначено, що амортизація нараховується, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання. МСБО 16 передбачено, що амортизацію активу починають, коли він стає придатним для використання, тобто коли він доставлений до місця розташування та знаходиться у стані, в якому він придатний до експлуатації. Це означає, що відповідно до вимог МСБО 16 амортизацію слід нараховувати не тільки за повний, але й за частину місяця, в якому розпочато експлуатацію об'єкта основних засобів [1].

Слід також враховувати, що згідно з НП(С)БО 7 нарахування амортизації здійснюють протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта. І призупиняється на період його реконструкції, модернізації, дообладнання та консервації. Проте за нормами МСБО 16 амортизацію не припиняють нараховувати навіть коли актив не використовується або вибуває з активного користування, поки він не буде амортизований повністю. Водночас, якщо амортизація нараховується з використанням методу суми одиниць продукції, то вона може дорівнювати нулю під час простою або відсутності виробництва. У табл. 1. узагальнено порівняння обліку амортизації за НП(С)БО 7 та МСБО 16.

Детально дослідивши положення щодо амортизації основних засобів у НП(С)БО 7 та МСБО 16 встановлено, що існує низка відмінностей в обліку нарахування амортизації основних засобів.

Облік амортизації основних засобів згідно з НП(С)БО 7 та МСБО 16

Відповідно до НП(С)БО 7	Відповідно до МСБО 16
Ремонт (поліпшення) основного засобу	
Амортизація подібних активів не призупиняється на період реконструкції, ремонту чи модернізації	Ремонт або ж будь-яке технічне обслуговування активу не відмінює необхідності амортизації такого основного засобу
Методи амортизації	
Рекомендовано наступні п'ять методів нарахування амортизації: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий.	Методи нарахування амортизації: прямолінійний метод, метод зменшення залишку, метод суми одиниць продукції. В стандарті вказано, що перелік методів амортизації не вичерпним
Амортизація землі	
Вартість землі (земельних ділянок) не амортизується.	У деяких випадках сама земля може мати обмежений термін корисної експлуатації, тоді її амортизують методом який відображає вигоди, що мають бути отримані від неї.

Таким чином, можна зробити висновок, що питання уніфікації НП(С)БО 7 та Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 16 вимагає суттєвих доопрацювань і доповнень за напрямом пристосування їх до конкретних умов господарювання, з метою удосконалення системи бухгалтерського обліку в Україні.

Список використаних джерел:

1. Волотковська Ю. Облік основних засобів за МСФЗ у питаннях і відповідях. *Баланс-бібліотека*. 2020. № 8. С. 67–71.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». – URL:<http://www.minfin.gov.ua>(дата звернення: 07.03.2023р.).
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства Фінансів України № 92 від 27 квіт. 2004 р. *Верховна Рада України*. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (дата звернення 05.03.2023р.).
4. Утенкова К. О. Облік основних засобів за національними і міжнародними стандартами. *Облік і фінанси*. 2019. № 2 (64). С. 43–48.

Секція 4. «Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування»

Зав'ялова Олена, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Краснікова Оксана, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Від наявності в підприємства фінансових ресурсів залежить його фінансова стійкість, що практично визначає фінансовий стан підприємства. Беззаперечно, фінансова стійкість є ключовим орієнтиром при здійсненні процесу планування на підприємстві, при визначенні потреби у кредитних ресурсах. Показники фінансової стійкості відображають рівень ризиковості функціонування будь-якого підприємства.

Фінансово стійке підприємство може бути при ефективному та оптимальному управлінні грошовими коштами, основними активами та запасами.

Існує безліч трактувань поняття «фінансова стійкість», але найбільш повним вважаємо трактування Недосекіна С. В. та Іванова М. А. Автори вважають, що фінансова стійкість підприємства - це такий фінансовий стан підприємства, який є стабільний, забезпечений високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових засобів. Вона характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства, щодо використання і володіння свого майна [1].

В цілому фінансова стійкість підприємства визначає його конкурентні позиції на відповідному ринку, створює необхідні умови для інвестиційної діяльності та розвитку бізнесу на основі інновацій. При цьому варто враховувати дію внутрішніх та зовнішніх чинників, які здійснюють безпосередній та непрямий вплив на фінансову стійкість підприємства. Зовнішні чинники, які необхідно враховувати для забезпечення стабільного фінансового стану підприємства включають макроекономічні, галузеві, правові та інші групи чинників, на які підприємство не має можливості впливати [2].

До зовнішніх факторів можна віднести ріст інфляції, спад обсягу національного доходу, нестабільність податкової системи, ріст безробіття та зниження доходів населення, політична нестабільність, стихійні лиха, війна та ін. Внутрішні фактори включають високу вартість капіталу, неефективну структуру активів, неефектну фінансову стратегію, високу вартість капіталу, низький рівень використання основних активів, високий рівень запасів, надмірна частка позикового капіталу, неефективна структура поточних витрат та багато іншого.

Аналіз фінансової стійкості підприємства є найважливішим етапом оцінки його діяльності і фінансово-економічного благополуччя, він також відображає результати його поточного, фінансового і інвестиційного розвитку.

Методичні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства об'єднують у три групи – це коефіцієнтний, інтегральний та агрегатний. В кое-

фіцієнтному підході перевага надається аналізу цілої низки фінансових коефіцієнтів. Для оцінки фінансової стійкості використовуються наступні коефіцієнти: коефіцієнт автономії, фінансової залежності, маневреності власного капіталу, забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами, співвідношення власного і залученого капіталу, поточних і довгострокових зобов'язань, фінансового ризику. Цей підхід є найбільше поширеним. Агрегатний підхід ґрунтується на визначенні фінансової стійкості на основі агрегатів. Інтегральний підхід надає можливість дати інтегровану оцінку ступеню фінансової стійкості.

Найбільше темпи росту показників фінансової стійкості залежать від рентабельності продажу, обіговості капіталу, фінансової активності зі залучення коштів, норми розподілу прибутків на інвестиційні потреби [3].

Таким чином, з метою поліпшення фінансової стійкості підприємства необхідно збільшувати обсяг власних фінансових ресурсів, розробити оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу

Список використаних джерел:

1. Недосекін С. В., Іванов М. А. Фінансовий стан підприємства: сутність та організація в сучасних умовах. *Вісник РГАЗУ*. 2011. Частина 1. URL : <http://www.rgazu.ru/db/ vestnic/2011% 281% 29/economics/020.pdf> (дата звернення 18.03.2023р.).

2. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8776> (дата звернення 17.03.2023р.).

3. Міокова Г. І., Самсонова К.В. Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства. *Наукові записки КНТУ*, вип.. 11, ч. I, 2011. URL : <chrome-extension://gphandlahdpffmccakmbngmbjnjiahp/https://core.ac.uk/download/pdf/84825095.pdf>. (дата звернення 16.03.2023р.).

Кривошея Вікторія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Безкровний Олександр, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМ РИЗИКОМ

Основною складовою фінансового ринку є банківська система України, відповідно функціонування системи в цілому та її елементів окремо мають не аби який вплив на економіку країни.

Умови, що на сьогодні склалися в країні не є оптимальними для нормального функціонування та розвитку банківських установ. Саме тому в процесі їхньої діяльності виникають різного роду ризику, які потребують прийняття рішень щодо їх усунень або мінімізації.

Основною метою банку є отримання прибутку, тому основним завданням перед керівниками та працівниками банківської установи постає мінімізувати ризику, щоб максимізувати прибутки.

Велика кількість операцій у банківській сфері створюють як і можливості, так і велику кількість ризиків. Для мінімізації втрат від них, необхідно здійснити ефективні заходи щодо управління ризиками.

Банківським ризиком можна вважати можливість недоотримання доходів або перевищення очікуваних витрат.

Для зменшення ймовірності настання ризиків необхідно керуватися певними методами. Всі методи можна поділити на дві групи: методи уникнення банківських ризиків та методи прийняття банківських ризиків.

Методи уникнення банківських ризиків – найпростіші в реалізації методи, що полягають у відмові від проведення діяльності, що створює ризик. Не можна вважати ці методи досконалими оскільки з відмовою від діяльності разом з ризиком ми позбавляємося і можливого прибутку. Саме тому ці методи не є популярними.

До таких методів можна віднести: уникнення певних видів банківської діяльності. Спосіб є не ефективним оскільки відмовлення від одних ризиків може спричинити інші, або відмовитися від цього ризику не можливо.

Методи прийняття банківських ризиків можна умовно поділити на такі групи:

1. Метод зниження банківського ризику, суть цього методу полягає в постійному удосконаленні всіх складових, що задіяні в банківській діяльності (такі як персоналу, технічних засобів і тд.);

2. Метод самостійного покривання ризику, суть цього способу полягає у самостійному покриванні ризиків, що виникають під час діяльності банку шляхом створення резервів;

3. Метод розподілу та диферсифікації ризиків між іншими суб'єктами ринку. Розподілити ризики можна між такими суб'єктами: банки, страхові компанії, інвестиційні компанії, факторингові компанії і тд.

Зазвичай, на практиці банки не використовують лише один метод. Для того щоб досягти певного результату необхідно компонувати ці методи між собою. Оскільки саме так можна досягти успіху.

Мінімізація ризиків є дуже важливою в банківській сфері, оскільки банки є основними фінансовими посередниками, які забезпечують фінансову стабільність та розвиток економіки в цілому. Банки забезпечують функції та різні операції, вони стикаються з різними фінансовими ризиками, які можуть призвести до серйозних проблем, включаючи банкрутство.

Банківський ризик це невід'ємна частина функціонування банку. Проаналізувавши сутність ризику та методи за допомогою яких можна управляти цими ризиками, можна зробити висновок, що ефективне управління ризиками дозволяє мінімізувати втрати та збитки від діяльності.

Список використаних джерел:

1. Банківський менеджмент: навч. посіб. / В. В. Зянько, Н. О. Коваль, І. Ю. Єпіфанова. ; 2-ге вид., доп. Вінниця: ВНТУ, 2018. 126 с.

2. Лачкова В.М. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посібник. Харків: Іванченко І. С., 2017. 180 с.

Мірошніченко Маргарита, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Дроботя Яна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ОБОРОТНІ АКТИВИ ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА

Для здійснення процесу виробництва продукції суб'єктам господарювання необхідні засоби виробництва, які складаються із засобів праці та предметів праці. За характером функціонування у виробничому процесі та способом перенесення вартості на створений продукт засоби праці набувають економічної форми в необоротних, а предмети праці – в оборотних активах. В обліку і звітності оборотні активи класифікують наступним чином: запаси (виробничі запаси; незавершене виробництво; запаси готової продукції; товари, придбані з метою перепродажу); дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги); дебіторська заборгованість за розрахунками (з бюджетом, за виданими авансами, за нарахованими доходами, за внутрішніми розрахунками, інша); поточні фінансові інвестиції (вкладення в короткострокові цінні папери – облігації, векселі, казначейські зобов'язання, інші комерційні цінні папери, емітовані іншими суб'єктами ринку, банківські депозити тощо); грошові кошти та їх еквіваленти (в національній валюті, в іноземній валюті).

Проаналізуємо оборотні активи ТОВ «Сантехдеталь плюс» за сферою розміщення (табл. 1).

Таблиця 1

Горизонтальний і вертикальний аналіз оборотних активів за сферою розміщення ТОВ «Сантехдеталь плюс» за 2019-2021 рр.

Види активів	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Зміни (+,-) 2021 р. по відношенню до 2019 р.	
	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	суми, тис. грн	питомої ваги, пунктів
У сфері виробництва	11,8	0,2	5,9	0,1	55,9	0,4	44,1	0,2
У сфері обігу	5660,3	99,8	8398,6	99,9	13054,3	99,6	7394,0	-0,2
Всього	5672,1	100,0	8404,5	100,0	13110,2	100,0	7438,1	0,0

Аналіз оборотних активів ТОВ «Сантехдеталь плюс» за сферою розміщення за 2019-2021 рр. показав загальне зростання оборотних активів на 7438,1 тис. грн, при цьому оборотні активи у сфері обігу складають 99,8 %, 99,9 % та 99,6 % відповідно у 2019-2021 рр. Оборотні активи у сфері виробництва є незначними, але в динаміці вони зростають на 0,2 %.

Варто відзначити, що значні обсяги активів оборотних у сфері обігу зумовлені формуванням запасів готової продукції, а не готівкових коштів, що є позитивним, оскільки готова продукція дозволяє отримати прибуток. Така специфіка відносно активів оборотних зумовлена особливістю діяльності підприємства.

ємства, яке зосереджене на продажу, а не на виробництві.

В табл. 2 подано аналіз оборотних активів ТОВ «Сантехдеталь плюс» за формою за період 2019-2021 рр.

Таблиця 2

Горизонтальний і вертикальний аналіз оборотних активів за формою ТОВ «Сантехдеталь плюс» за 2019-2021 рр.

Види активів	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Зміни (+,-) 2021 р. по відношенню до 2019 р.	
	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	суми, тис. грн	питомої ваги, пунктів
У матеріальній формі	4972,3	87,7	6588,9	78,4	8329,2	63,5	3356,9	-24,1
У розрахунках і грошовій формі	699,8	12,3	1815,6	21,6	4781,0	36,5	4081,2	24,1
Всього	5672,1	100,0	8404,5	100,0	13110,2	100,0	7438,1	0,0

Аналіз даних табл. 2 вказує на переважання оборотних активів в матеріальній формі над оборотними активами у розрахунках за весь період дослідження, але в динаміці оборотні активи у матеріальній формі за питомою вагою скоротились на 24,1 в.п., а оборотні активи у розрахунках і грошовій формі зросли на 24,1 в.п. Так, оборотні активи у матеріальній формі склали 87,7 %, 78,4 %, 63,5 % відповідно у 2019-2021 рр., оборотні активи у розрахунках і грошовій формі склали відповідно 12,3 %, 21,6 %, 36,5 %.

Оборотні активи в матеріальній формі в межах досліджуваного підприємства – це запаси готової продукції. Вважаємо, що наступним кроком на шляху дослідження оборотних активів повинно стати дослідження за рівнем ліквідності (табл. 3).

Таблиця 3

Горизонтальний і вертикальний аналіз оборотних активів за рівнем ліквідності ТОВ «Сантехдеталь плюс» за 2019-2021 рр.

Види активів	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Зміни (+,-) 2021 р. по відношенню до 2019 р.	
	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	сума, тис. грн	у % до підсумку	суми, тис. грн	питомої ваги, пунктів
Високоліквідні	139,1	2,5	16,5	0,2	23,3	0,2	-115,8	-2,3
Середньоліквідні	560,7	9,9	1799,1	21,4	4757,7	36,3	4197	26,4
Низьколіквідні	4972,3	87,7	6588,9	78,4	8329,2	63,5	3356,9	-24,1
Всього	5672,1	100,0	8404,5	100,0	13110,2	100,0	7438,1	0,0

В табл. 3 подано горизонтальний і вертикальний аналіз оборотних активів за рівнем ліквідності для ТОВ «Сантехдеталь плюс» за 2019-2021 рр.

Аналіз даних табл. 3 вказує на скорочення за період дослідження високоліквідних активів на 115,8 тис. грн і їх питомої ваги на 2,3 %, зростання серед-

ньюліквідних активів на 4197 тис. грн і їх питомої ваги на 26,4 %, низьколіквідних активів на 3356,9 тис. грн і скорочення їх питомої ваги на 24,1 %.

Тож, варто відзначити, що проведене нами дослідження оборотних активів показало, що підприємство має їх достатні обсяги для успішного функціонування, а значна питома активів оборотних у сфері обігу зумовлена специфікою здійснення виробничого процесу.

Список використаних джерел:

1. Бланк І. А. Финансовый менеджмент : навч. посіб. Київ : Ника-Центр, 1999. 528 с.

2. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

М'яло Юлія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Дроботя Яна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ОПЕРАЦІЙНИЙ ЛЕВЕРИДЖ ЯК ДЖЕРЕЛО ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИБУТКУ

Будь-який господарюючий суб'єкт здійснює своє функціонування з ціллю отримання прибутку. Прибуток забезпечує інтереси власників, окрім того він забезпечує можливість платоспроможності, ліквідності, розрахунку за рахунками та боргами і формує стимул до функціонування в майбутньому.

Саме тому прибуток досить важлива складова дослідження і прогнозування. Зокрема, з ціллю здійснення прогнозування прибутку використовується багато інструментів, з поміж яких вагоме місце належить операційному леве-риджу.

Операційний леве-ридж належить до базової концепції CVР-аналізу. Даний показник формує підставу для здійснення розрахунку зростання або ж зниження обсягу прибутку суб'єкту в плановому періоді враховуючи наявні витрати за зміни обсягу реалізації продукції.

В реаліях українських підприємств розрахунок цього показника відбувається з використанням даних фінансової звітності, зокрема Звіту про сукупний дохід (форма № 2 фінансової звітності).

Механізм цього інструменту формує можливість здійснення контролю постійних та змінних витрат та можливість планувати прибуток. При цьому планування можна здійснювати як сукупно, так і по окремим видам продукції. Даний показник дозволяє впливати на точку беззбитковості та запас фінансової міцності.

Операційний леве-ридж, або ж як зазначають українські науковці – операційний важіль, є засобом досягнення результату зростання прибутку за рахунок маневрування між постійною і змінною складовими витрат.

Варто відзначити, що з ціллю збільшення операційного прибутку менеджмент суб'єкту повинен приділяти велику увагу саме управлінню витратами та виробничому (операційному) леве-риджу.

Використання даного механізму надає додаткові переваги, зокрема:

- 1) підвищення конкурентоздатності підприємства загалом та окремої продукції зокрема;
- 2) оптимізація, а часом і економія ресурсів за рахунок здійснення управління витратами та акцентування на скороченні їх постійної складової;
- 3) збільшення доходів підприємства;
- 4) формування ефективної стратегії відносно пришвидшення операційного та фінансових циклів.

Обґрунтовані нами висновки підтверджено дослідженнями в межах ТОВ «БУРАТ-АГРО» (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз операційного левериджу ТОВ «БУРАТ-АГРО» за 2021 р.

Показники	2021 р.	При збільшенні обсягів реалізації на 10%	При зменшенні обсягів реалізації на 10%
Виручка, тис. грн.	31041,0	34145,1	27936,9
Змінні витрати, тис. грн.	18708,9	732,9	16838,0
Маржинальний дохід, тис. грн.	12332,1	33412,2	11098,9
Постійні витрати, тис. грн.	6844,1	6844,1	6844,1
Прибуток від реалізації, тис. грн.	5488,0	26568,1	4254,8
Рентабельність виручки від реалізації, %	17,7	77,8	15,2
Коефіцієнт операційного лівериджу	0,268	0,903	0,289
Збільшення (+) чи зменшення рентабельності виручки від реалізації, в. п.	X	60,1	-2,4
Ефект операційного лівериджу	2,25	1,26	2,61

Аналіз даних табл. 1 показав, що при зменшенні обсягів реалізації на 10 % ефект операційного левериджу зростає, а за зростання обсягів реалізації на 10 %, ефект операційного левериджу скорочується. Ефект операційного левіриджу скорочується за рахунок того, що за зростання обсягів реалізації обсяг змінних витрат на одиницю продукції скорочується.

Таким чином, механізм операційного левериджу дозволяє досить ефективно здійснити планування прибутку суб'єкту та контроль його доходів шляхом знаходження балансу між постійною і змінною складовою витрат суб'єкту. Методика використання механізму операційного левериджу досить легка, що дозволяє користуватися даним показником масово.

Список використаних джерел

1. Бланк І. А. Финансовый менеджмент : навч. посіб. Київ : Ника-Центр, 1999. 528 с.
2. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

Румянцева Юлія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Безкровний Олександр, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО БАНКІВСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

У сучасному світі ми щоденно стикаємося з дистанційним обслуговуванням. Бо на сьогоднішній день банківський ринок є дуже насиченим та різноманітним. Широкий спектр банківських продуктів та послуг нам пропонують фінансово-кредитні інститути. Проте банк завжди гостро ставить питання про ефективні, зручні та зрозумілі способи надання послуг своїм споживачам.

В ХХІ столітті, де цінується кожна хвилина досить часто виникає потреба у доступі до своїх рахунків, банківських карт незалежно від пори року та години дня.

Впровадження нових прогресивних технологій надання банківських послуг і продуктів, так само як і вимоги конкурентного зниження собівартості послуг, створення позитивного іміджу, захоплення ринків, підштовхнуло на цілодобове обслуговування без фізичного відвідування банків. Підкріпило всі ці можливості сучасні засоби ІКТ.

Саме конкуренція банків змусила не тільки посилювати інформаційні та фінансові продукти, але і освоювати нові перспективи, що мали б змогу якісно і швидко, максимально просто і доступно обслуговувати клієнтів. До того ж самий банк зацікавлений в отриманні максимального прибутку, що дорівнює залученню більшої кількості клієнтів, тому надання послуг будь-де та будь-коли є гарною можливістю. Такій стратегії всебічної доступності та присутності відповідає дистанційне обслуговування.

Беручі до уваги зазначені особливості та сутність банківського обслуговування дистанційно автор ставить за мету визначення необхідності такого виду послуг в банківській діяльності.

Набуття дедалі більшого значення дистанційних послуг, їх специфіки, ролі та місця в діяльності банків, а також формування та функціонування їх механізму.

Основною суттю дистанційного банківського самообслуговування – це швидке та якісне обслуговування клієнтів. Саме такий вид взаємодії з банком дозволяє виконати будь-який вид послуг незалежно від працівників банків.

Обслуговування споживачів через мережу Інтернет, а також це можна порівнювати з каналами доставки, які не вимагають втручання співробітника банку, саме таким є поняття віддаленого банківського обслуговування у практиці та теорії банківської справи. Іншими словами між самим клієнтом та операційною системою немає посередників [3].

Метою застосування методів та прийомів обслуговування за допомогою сучасних інформаційних засобів являється надання можливостей оперування фінансовими інструментами в усіх регіонах країни та за її кордоном. Це забезпечує принципово новий рівень банківської доступності бізнесу, підтримуючи

або покращуючи його якість шляхом створення інформаційно-мобільного середовища та зниження витрат на одну людину, якщо порівнювати зі звичайною системою обслуговування.

Мережа банкоматів, «клієнт-банк», SMS-банкінг, відео банкінг, Web-money, Інтернет-банкінг, телебанкінг, мобільний банкінг все це результативні сервіси дистанційного обслуговування, що розвивають ведення діалогу клієнта з сучасним банком.

В наслідок використання таких видів самообслуговування, як зазначає Засадна Х. О., клієнт має змогу виконувати стандартні операції, що і при фізичному відвідуванні банку (окрім готівкових операцій), точніше:

- сплачувати рахунки за зв'язок, супутникове телебачення, Інтернет, навчання тощо;
- оплачувати всі платежі за квартплату, газ, електроенергію, тепло- та водопостачання;
- здійснювати перекази коштів у будь-якому банку, на будь-який рахунок, у будь-якій валюті;
- сплачувати кошти переказом в оплату за товар в Інтернет-магазинах;
- продавати та купувати валюту;
- відкривати рахунки та одразу переказувати на них грошові кошти;
- одержувати в режимі реального часу інформацію про здійснені платежі;
- створення інвестиційного портфеля, купівля (продаж) цінних паперів, підписки на газети, журнали та ще багато інших видів послуг [2].

Ще до вагомих характеристик дистанційного обслуговування, на думку Шалиги Т. С., можна віднести:

- регулярний контроль за якістю послуг;
- використання в процесі нових фінансових інструментів та комплексів;
- відсутність точно встановлених форм традиційного обслуговування;
- гнучкість у наданні конкретної послуги клієнту;
- можливість встановити змінний графік роботи як банку, так і споживачем, які зазвичай самостійно обирають інтенсивність, місце та час звернень до банку [1].

Крім того все це слугує скороченню організаційних витрат, зменшує банківські ризики (неправильна адресація, фальсифікація, втрата платіжних документів), вкорочує ймовірність похибки у реквізитах платежу, прискорює інформаційний обмін між клієнтами та банком, обробка платежів виконується в основному у реальному часі, зростає швидкість проходження платежів та інше. Все вище назване при здійсненні банківського дистанційного обслуговування, зводить до мінімуму використання людської праці.

На підставі усієї інформації можна з упевненістю сказати, що розвиток дистанційного банківського обслуговування і його постійне вдосконалення підтримуватиме розширення сфери банківської діяльності, адаптацію до нових умов банківських послуг та все більші потреби клієнтів у комплексі послуг, рівноцінному до вимог сучасної економіки.

Список використаних джерел

1. Шалига Т. С. Розвиток дистанційних банківських послуг як показник

модернізації елементів національної банківської системи. *Вісник НБУ*. 2020. № 2 (29). С. 95–99.

2. Засадна Х. О. Послуги мобільного банкінгу та їхній захист. *Фінанси України*. 2013. № 3. С. 288–291.

3. Єгоричева С. Б. Банківські інновації : навч. посіб. 2018. 208 с.

Стоян Анна, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Краснікова Оксана, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Проблема кредитування сільськогосподарських товаровиробників постає перед аграрним бізнесом постійно. Це зумовлено специфікою сільськогосподарського виробництва, сутність якої полягає в сезонності виробництва, залежності від природно-кліматичних умов, нерегулярності грошових надходжень, зношеності техніки.

Аграрні підприємства використовують залучені кошти на закупівлю паливно-мастильних матеріалів, засобів захисту рослин, добрив, придбання посівного матеріалу та на інші цілі, які пов'язані з поточною діяльністю.

Кредитування аграріїв банківськими установами в нинішніх умовах господарювання значно ускладнилось, з причини недостатньої дохідності сільськогосподарських підприємств, високої ризиковості, низької ліквідності майна, невеликої віддачі на вкладений капітал та відсутності заставного майна. Занадто високі ставки на кредитні ресурси не дають змоги сільськогосподарським підприємствам бути повноправним учасником ринку кредитних ресурсів. Річ у тім, що потреба сільгоспвиробників у довгострокових кредитах задовольняється нині лише на 2 %, у той час як за короткостроковими кредитами – на 50 % [1].

Разом з тим, у ринкових умовах господарювання сільськогосподарське виробництво не може ефективно функціонувати без залучення додаткових ресурсів. Проблеми із реалізацією продукції та зменшенням обсягів державної підтримки, високі відсотки на банківські кредити загостило потребу у кредитуванні сільськогосподарських товаровиробників.

У зв'язку з цим, виникає потреба в пошуку альтернативних джерел фінансування діяльності аграрного підприємства. Одним із сучасних інструментів, який набуває останнім часом популярності у фінансовому забезпеченні сільськогосподарських виробників є аграрна розписка. Обсяг фінансових ресурсів, що залучається з допомогою розписок протягом останніх декількох років суттєво зростає та має досить суттєві переваги для використання їх сільськогосподарськими підприємствами.

В Україні створена відповідна законодавчо-нормативна база, яка дозволяє використовувати аграрні розписки. Це Закон України «Про аграрні розписки»,

який був прийнятий в 2013 році [2]. Головна особливість цього закону полягає в тому, що підприємства повинні розрахуватися по зобов'язанням своїм майбутнім врожаєм, на визначених договором умовах.

Наразі використовується два основних види аграрних розписок – фінансова і товарна. Фінансова зобов'язує розрахуватися із позичальником коштами, які отримані від реалізації врожаю. При товарній аграрній розписці підприємства розраховуються обумовленою договором продукцією.

Основними перевагами аграрних розписок є простота та швидкість оформлення, полегшена процедура звернення про стягнення на астави (позасудове стягнення); заставою є майбутній врожай, наявність штрафних санкцій для позичальника в разі порушення ним умов договору).

Незважаючи на те, що аграрні розписки є відносно новим інструментом залучення коштів, вони набули популярності в аграрному секторі, адже вони є більш зручними та вигідними, ніж банківські кредити.

Крім того, враховуючи зміни, які відбулись в законодавстві щодо валютного регулювання, аграрні підприємства можуть видавати аграрні розписки нерезидентам. Це дає змогу вітчизняним сільгоспвиробникам використовувати порівняно дешеві кредитні ресурси та вийти на міжнародний ринок капіталу.

Отже, удосконалення системи кредитування аграрних товаровиробників буде позитивно впливати на розвиток сільського господарства та надасть можливість Україні займати лідируючі позиції на світовому продовольчому ринку.

Список використаних джерел:

1. Лупенко Ю. О., Андрос С. В. Банківське кредитування аграрного сектору економіки. *Економічний вісник НТУУ КПІ*, 2019. С. 196-207.
2. Закон України «Про аграрні розписки» від 6.11.2012 р. № 5479-VI. Зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text> (дата звернення 10.03.2023р.).

Томілін Олексій, д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Бабенко Анастасія, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Фінансова стійкість є запорукою виживання та основою стабільного становища підприємства. Якщо підприємство фінансово стійке, то воно має ряд переваг перед іншими підприємствами, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Фінансова стійкість – це якісна характеристика фінансового стану підприємства, так як вона відображає тенденції змін фінансових відносин під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, а також ефективне формування, розподіл і раціональне використання фінансових ресурсів [4, с. 90].

Оцінка фінансового стану підприємств України свідчить про:

- 1) позитивну тенденцію покращення матеріально-технічної;

- 2) підвищення ефективності використання активів суб'єктів господарювання;
- 3) ефективне використання власного капіталу суб'єктів господарювання;
- 4) зниження рівня фінансової стійкості суб'єктів господарювання [6, с.565].

В цілому фінансова стійкість підприємства визначає його конкурентні позиції на відповідному ринку, створює необхідні умови для привабливої інвестиційної діяльності та розвитку бізнесу на основі інновацій, сучасних технологій.

При цьому варто враховувати дію внутрішніх та зовнішніх чинників, які здійснюють безпосередній та непрямий вплив на фінансову стійкість підприємства. Зовнішні чинники, які необхідно враховувати для забезпечення стабільного фінансового стану підприємства включають: макроекономічні, галузеві, правові та інші групи чинників, на які підприємство не має можливості впливати [3].

Проблема оцінки та підвищення фінансової стійкості стала дуже актуальною в період сучасної економічної кризи України, коли багато підприємств були змушені припинити свою діяльність внаслідок падіння рентабельності виробництва і продажів, а також під впливом несприятливих зовнішніх умов [2].

Успішність процесу управління фінансовою стійкістю підприємства залежить від: фінансового стану підприємства; ґрунтовності його аналітичного забезпечення як основи для прийняття ефективних і раціональних рішень.

Аналіз фінансової стійкості дає можливість оцінити, наскільки підприємство готове до погашення своїх боргів, в якій мірі воно є незалежним з фінансового боку, зростає чи зменшується рівень цієї незалежності, чи відповідає стан активів чи пасивів підприємства завданням його фінансово-господарської діяльності [5, с. 1199].

В економічному сенсі фінансова стійкість забезпечує:

- економію фінансових ресурсів при зростанні обсягів виробництва;
- створення умов, які забезпечують раціональне використання фінансових ресурсів;
- економію фінансових ресурсів, що зменшує потребу в позикових коштах і сприяє збереженню фінансової незалежності;
- структурні зрушення в джерелах фінансування;
- сприяння впровадженню прогресивних фінансових технологій;
- вивільненню оборотних коштів та прискорення їх оборотності [1, с. 90].

Управління фінансовою стійкістю є одним із основних елементів фінансового менеджменту на підприємстві та необхідною передумовою стабільного його розвитку в нинішніх умовах. За умови удосконалення фінансово-економічного механізму управління можна досягти: фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність, конкурентоспроможність підприємства, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Ефективне управління фінансовою стійкістю дає змогу підприємству адаптуватися до умов зовнішнього середовища, контролювати ступінь його незалежності від зовнішніх джерел фінансування і визначення на цій основі його

фінансової стабільності та незалежності.

Список використаних джерел:

1. Дуброва Н. П., Лавиш К. О. Зміцнення фінансової стійкості підприємства шляхом підвищення прибутковості. *Економічні науки. Міжнародний науковий журнал „Інтернаука”*. 2017. № 2 (24), 2 т. С. 89–92.
2. Коваль О. А., Літус П. Р. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8402> (дата звернення 14.03.2023р.).
3. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8776> (дата звернення 14.03.2023р.).
4. Передерієнко Н. І., Чабан О. К. Управління фінансовою стійкістю підприємств видавничо-поліграфічної галузі. *Матеріали XXIII міжнародної науково-практичної конференції з проблем видавничо-поліграфічної галузі*. Київ : УкрНДІСВД, 2016. 3 с.
5. Томілін О. О., Гаврилова О. А., Фріцберг М. В. Шляхи поліпшення фінансового стану підприємства в умовах фінансової кризи. *Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць*. 2009. Вип. № 257: в 7 т. Т. V. Дніпропетровськ : ДНУ, С. 1195–1201. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1634> (дата звернення 14.03.2023р.)
6. Томілін О. О., Лесюк А. С. Сутність та оцінка фінансового стану підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 14. С. 561–566. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1511> (дата звернення 14.03.2023 р.)

Томілін Олексій, д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Білик Сергій, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ

Основні засоби – це матеріальні активи, без яких жодна установа, орган чи підприємство функціонувати не зможе. Основні засоби це активи, які установи використовують у процесі своєї діяльності для досягнення тієї чи іншої мети та поставлених завдань.

Основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва, постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних, соціальних і культурно-побутових функцій [5, с.160]. Більшість науковців під основними засобами розуміють матеріальні активи підприємства.

На нашу думку, основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство використовує у процесі своєї господарської діяльності з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів.

Основними показниками, які характеризують ефективність використання

основних засобів є: фондвіддача, фондомісткість, рентабельність питомих капітальних вкладень на одну гривню приросту продукції. Абсолютним показником ефективності використання основних засобів є сума прибутку на 1 гривню основних засобів.

Головною ознакою підвищення рівня ефективного використання основних засобів підприємства є зростання обсягу виробництва продукції за допомогою технічних, організаційних та економічних заходів [1, с. 94].

До основних особливостей використання основних засобів відносять використання ресурсів, які значною мірою залежать від об'єктивно діючих зовнішніх умов: ринкових впливів; нормативно-правової бази господарювання; інших суспільно-політичних та економічних чинників, які прямо впливають на результати виробництва тощо [2, с.110].

При управлінні основними засобами використовують такі підходи управління як: функціональний, процесний, стратегічний, системний, ситуаційний, інтегрований.

Окремі автори виокремлюють комплекс заходів щодо покращення використання основних засобів на підприємстві, а саме:

1. Екстенсивний – вид відтворення, що знаходить своє вираження насамперед у збільшенні часу роботи основних виробничих фондів. Зокрема, перевага повинна надаватися насамперед заходам, спрямованим на підвищення змінності роботи устаткування, що приводить до зростання обсягів виробництва продукції і підвищення ефективності використання основних засобів.

2. Інтенсивний – вид відтворення, завдяки якому збільшується віддача засобів праці на одиницю часу. Цей напрям має набагато ширші можливості поліпшення використання основних фондів та виробничих потужностей, що передбачає підвищення ступеня завантаження устаткування за одиницю часу [4. с. 120].

Вибір підходу в управлінні основними засобами залежить від багатьох чинників, серед яких найбільш вагомими є:

- розмір підприємства; повноваження менеджера;
- фаза життєвого циклу підприємства та продукту, що пропонується ринку;
- сфера діяльності підприємства тощо.

Управління основними засобами складний процес, що орієнтований на запобігання втрат і створення передумов для здійснення ефективної діяльності підприємства. Ефективне управління основними засобами дозволяє забезпечити конкурентні переваги підприємства та оптимізувати витрати на виробництво продукції. Необхідність управляти процесами використання та відтворення основних засобів вимагає від менеджерів знання теоретичних засад здійснення управління основними засобами, що сприяє прийняттю виважених стратегічних, тактичних та операційних управлінських рішень [3].

На нашу думку, до основних факторів, які впливають на структуру основних засобів підприємства необхідно віднести:

- технічний рівень та особливості процесу виробництва;
- рівень автоматизації та виробничо-технологічні особливості підприємства.

тва.

Таким чином, основною особливістю ефективного використання основних засобів є вирішення питання підвищення ефективності вжитку основних виробничих фондів, так як від цього залежить фінансовий стан та конкурентоспроможність самого підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бредіхін В. М., Янченко Н. В., Мокрицька І. Ю. Основні засоби та ефективність їх використання. *Комунальне господарство міст*. 2020. т. 5. вип. № 158. С. 90–95.

2. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Рудіч А. І. Аналіз використання основних засобів сільськогосподарських підприємств: галузевий аспект. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 26. № 1. С.106–112.

3. Поповиченко І. В., Спірідонова К. О., Загустіна А. Є. Основні напрями підвищення ефективності використання основних фондів в сучасних умовах господарювання. *Економічний простір*. 2019. № 145. С. 149–159. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есpros_2019_145_14. (дата звернення 13.03.2023р.).

4. Мостенська Т. Г., Ковтун О. А. Теоретичні підходи до управління основними засобами підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7695> (дата звернення: 13.03.2023р.).

5. Томілін О. О., Гаврилова О. А., Мирошніченко А. О. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. Полтава: „Оріяна”, 2011. 305 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8881> (дата звернення – 13.03.2023 р.)

Томілін Олексій, д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Ліс Віталій, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Магістр»

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Інвестиції є могутньою рушійною силою подальшого розвитку національної економіки та життєвого рівня населення. Інвестиції представляють собою використання фінансових ресурсів у формі довгострокових вкладень капіталу (капіталовкладень).

Поняття інвестиції включає економічні ресурси, які можуть бути використані для збільшення реального капіталу підприємства. Це можуть бути грошові кошти або інші види цінностей, спрямовані на придбання та створення нової техніки, споруд, будинків, доріг, мостів, транспортних засобів та інших інженерних споруд. Сюди входять витрати на технологічне обладнання, наукові дослідження, створення інтелектуального продукту як основного важливого фактора сучасного розвитку національної економіки. Сутність інвестицій полягає в тому, що в результаті вкладення фінансового капіталу, майнових та інтелектуальних цінностей у підприємницьку чи іншу діяльність створюється дохід (прибуток) [3. с. 90].

Інвестиційна діяльність має забезпечити приріст капіталу, який був би

достатнім, щоб винагородити інвестора за ризик вкладення фінансових ресурсів, компенсувати втрати від інфляції в майбутньому і відшкодувати його відмову від споживання наявних коштів у поточному періоді [1, с. 136].

Інвестиційно-інноваційна діяльність – це об'єктивно обумовлений, системний цілеспрямований комплекс заходів, пов'язаних із економічним обґрунтуванням необхідності інвестицій, пошуком і вибором інвестиційних ресурсів, спрямованих на використання наукових розробок, упровадження новацій, принципово нових видів продукції, техніки і технології з метою одержання прибутку або соціального ефекту. Окремі автори вважають, що інвестиційна діяльність – це діяльність підприємства, яка передбачає вкладення коштів підприємства (власних чи залучених) в основні засоби, інші необоротні або фінансові активи. Тобто це діяльність, пов'язана зі здійсненням інвестицій у статутні капітали інших суб'єктів ринку, корпоративні або державні цінні папери з метою отримання доходу від володіння ними [50, с. 95].

Мета управління реальними інвестиціями це – оцінка найефективніших реальних інвестиційних проєктів і забезпечення реалізації окремих інвестиційних програм. Управління реальними інвестиціями представляє собою систему оцінки і реалізації найбільш ефективних реальних інвестиційних проєктів, які направлені на забезпечення досягнення його інвестиційних цілей.

З метою покращення становища в сфері інвестиційної діяльності необхідно вжити наступні заходи: забезпечити стабільну нормативно-правову базу з метою покращенню інвестиційного клімату; забезпечити стимулювання щодо збільшення інвестицій у агропромисловій галузі; забезпечити залучення іноземних інвестицій за допомогою додаткових пільг та знижених (пільгових) відсоткових ставок у банках; забезпечити активну підтримку вітчизняного аграрного виробника з метою покращення його конкурентоспроможності на ринку товарів [4]. Ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства забезпечується за рахунок реалізації наступних принципів: інтегрованість із загальною системою управління підприємством; комплексний та системний підхід до формування управлінських рішень; динамізм управління, що враховує зміну факторів зовнішнього середовища підприємства, темпів економічного розвитку, фінансового стану підприємства, форм організації виробництва і фінансової діяльності тощо; ефективність та економічну обґрунтованість управлінських рішень; орієнтованість управління інвестиційною діяльністю на стратегічні цілі розвитку підприємства, а також узгодженість із ними; наявність зворотного зв'язку [6].

Потребують подальшого дослідження питання, які спрямовані на пошук методологічних підходів до дослідження питання розвитку інвестиційної діяльності агропромислового виробництва, подальшого розвитку наукової дискусії щодо проблем формування інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки.

Список використаних джерел:

1. Аранчій В. І., Томілін О. О., Дорогань-Писаренко Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с/ URL[^] <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/10970> (lfnf pdthytyuz 14/03/2023h)/

2. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : Знання, 2006. 439 с.

3. Томілін О. О., Безкровний О. В. Наукові основи становлення та розвитку інвестиційної діяльності: секторальний аспект. Розділ: Соціально-економічний розвиток міст в умовах децентралізації (колективна монографія) / за ред. Л.М. Ільч. К.: Київський університет ім. Б. Грінченка. 2020. С. 89–101. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8849> (дата звернення 14.03.2023 р.).

4. Томілін О. О. Вплив інвестиційної діяльності на формування міжгалузевих відносин Полтавської області. *Економічний простір: збірник наукових праць Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. № 65. Дніпропетровськ: ПДАБА, 2012. С. 138–146. URL : <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1663> (дата звернення 15.03.2023р.).

5. Литвин З. Б. Необхідність аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 25, № 2. С. 99–107. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2016_25%282%29_14 (Дата звернення 12.03.2023р.).

6. Сімкова Т. О., Байда О. К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8465> (дата звернення 16.03.2023р.).

Шейко Антон, освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, СВО «Бакалавр»

Дроботя Яна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Функціонування сучасного підприємства окреслюється високим рівнем динамічності відносно зовнішнього і внутрішнього середовища, що вимагає постійного пошуку методів здійснення управління, що ще не задіяні підприємством. Управління, що акцентоване на скороченні операційного та фінансового циклів суб'єкту – метод, який базується на дослідженні ділової активності підприємства. Даний метод не в повній мірі використовують вітчизняні підприємства, що й обумовлює необхідність дослідження.

Ділова активність окреслює ефективність використання оборотних активів. Варто відзначити, що ділова активність – характеристика менеджменту в межах підприємства, характеристика ефективності його рішень.

Ділову активність підприємства відображають показники обертання і тривалості обороту. Звісно, для будь-якого господарюючого суб'єкту краще коли кошти вивільняються якомога швидше, однак існують певні технологічні процеси від яких неможливо відмовитись. Саме вдалий менеджмент дозволяє оптимізувати ці технологічні процеси, тим самим прискорюючи вивільнення прибутку підприємства.

Досліджуючи ділову активність суб'єкту, варто акцентувати на тому, що

вона досить динамічна, тобто має тенденцію змінюватися впродовж певного періоду. Так, в межах однієї із стадій вона може мати високі показники, а на іншій, навпаки – низькі. З огляду на це ділову активність варто розподілити на:

- ділову активність у стадії росту;
- ділову активність у стадії спаду.

Нерівномірність піднесень і спадів відносно рівня ділової активності суб'єкту безперечно позначаються на діяльності підприємства, впливають і окреслюють зміну базових параметрів функціонування суб'єкту.

Варто також відзначити, що ділова активність і період вивільнення коштів залежить і від галузі в якій функціонує підприємство.

Тож, проаналізуємо ділову активність досліджуваного підприємства за період 2019-2021 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз ділової активності ПП «Універсал-2006» за 2019-2021 рр.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення (+,-) 2021 р. від 2019 р.	
				абсолютне, тис. грн	відносне, %
Коефіцієнт обертання оборотних активів	2,303	2,362	2,047	-0,256	X
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	156	152	176	20	12,5
Коефіцієнт обертання запасів	2,990	2,543	2,155	-0,834	X
Тривалість одного обороту запасів, днів	120	142	167	47	38,7
Коефіцієнт обертання коштів у розрахунках	10,033	37,742	50,140	40,107	X
Тривалість одного обороту коштів у розрахунках, днів	36	10	7	-29	-80,0
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	10,837	40,647	60,598	50	X
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	33	9	6	-27	-82,1
Тривалість операційного циклу, днів	156	151	174	18	11,5
Тривалість фінансового циклу, днів	153	145	169	16	10,6

Аналіз даних табл. 1 показав, що оборотність активів оборотних за період 2019-2021 рр. знизилась, що вплинуло на збільшення на 20 днів тривалості їх обороту, а це є негативним аспектом стосовно активів оборотних. Скорочення коефіцієнта оборотності запасів призвело до зростання тривалості обороту запасів на 47 днів, що також є негативним аспектом стосовно активів оборотних.

Кошти в розрахунках за тривалістю обороту характеризуються скороченням на 29 днів, що є позитивним аспектом. Оборотність стосовно заборгованості дебіторів за тривалістю також характеризується скороченням на 27 днів, що є позитивним аспектом.

Варто сказати, що досліджені вище показники спровокували зростання тривалості фінансового та операційного циклів на 16 та 18 днів відповідно, а це вказує на неефективність заходів стосовно управління активами оборотними.

Отже, аналіз ділової активності дає змогу врахувати взаємозв'язки внутрішніх і зовнішніх чинників відносно розвитку підприємства, що сприяє прий-

няття ефективних управлінських рішень, котрі забезпечують сталість господарювання.

Список використаних джерел:

1. Бланк І. А. Финансовый менеджмент : навч. посіб. Київ : Ника-Центр, 1999. 528 с.
2. Отенко І. П., Азаренков Г. Ф., Іващенко Г. А. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

АСОЦІАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ПРИНЦИПИ ТА ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Для підвищення ефективності та координації діяльності органів місцевого самоврядування вони можуть об'єднуватися у різного роду асоціації. Відповідно до Закону України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» вони визначаються як «добровільні неприбуткові об'єднання, створені органами місцевого самоврядування з метою більш ефективного здійснення своїх повноважень, узгодження дій органів місцевого самоврядування щодо захисту прав та інтересів територіальних громад, сприяння місцевому та регіональному розвитку» [1]. Вони працюють на засадах «законності; добровільності; рівноправності членів; самоврядності; самостійності у визначенні напрямів своєї діяльності; відкритості і публічності» [1].

У Полтавській області реалізацію завдань координації діяльності органів місцевого самоврядування здійснює Полтавська обласна асоціація органів місцевого самоврядування. До її основних завдань належать: сприяння захисту прав та інтересів мешканців територіальних громад, самих територіальних громад та органів місцевого самоврядування; підвищення активності органів місцевого самоврядування; розвиток місцевого самоврядування на Полтавщині та його реформування; посилення зв'язків між органами місцевого самоврядування та територіальною громадою, та створення ефективного механізму обміну інформації між ними; співпраця органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування відповідно, за для захисту інтересів територіальних громад та їх прав; діяльність органів місцевого самоврядування на міжрегіональному рівні; створення та проведення заходів для навчання, підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації працівників органів місцевого самоврядування та інших посадових осіб; запровадження механізмів оптимального самодостатнього функціонування органів місцевого самоврядування; ефективне здійснення повноважень органів місцевого самоврядування та створення відповідних належних умов для цього; юридичне, інформаційне та методичне забезпечення органів місцевого самоврядування; запровадження нових, сучасних форм врядування (система е-врядування, система «електронне село», та інше.); залучення для розвитку інфраструктури Полтавщини позабюджетних коштів, грантових коштів та інвестиційних коштів України та іноземних держав; забезпечення умов децентралізації державних гарантій органів місцевого самоврядування, та забезпечення прав територіальних громад на самостійність у питаннях місцевого значення; створення умов для взаємодії між органами місцевого самоврядування та іншими громадськими, профспілковими об'єднаннями; сприяння розвитку співпраці з міжнародними організаціями, регіональними структурами місцевого самоврядування іноземних держав та їх асоціаціями [2, с. 3-4].

Асоціація «Полтавська обласна асоціація органів місцевого самоврядування», має право на укладання угод з метою співробітництва із міжнародними або ж іноземними організаціями, міжнародними організаціями неурядового характеру та громадськими організаціями. Відповідно чинному законодавству України, дана організація може вирішувати і інші питання які з'являються в процесі реалізації завдань та мети асоціації. Асоціація не втручається в діяльність органів місцевого самоврядування за для отримання їх повноважень, а також не обмежує їх діяльність. Створення в даній асоціації фракції з політичними ознаками забороняється.

Організаційні принципи діяльності Полтавської обласної асоціації органів місцевого самоврядування полягають у дотриманні таких засад. Правлінням асоціації називають орган управління, який створюється з метою оперативного вирішення нагальних питань в період між засіданнями загальних зборів. Цей орган приймає рішення асоціації по тим питанням статутної діяльності, які не входять до компетенції загальних зборів. Правління залишається постійно діючим органом організації, представляє інтереси їх членів та здійснює правовий захист у момент, коли загальні збори відсутні [2, с. 7].

Правлінням керує голова асоціації. Відповідно голова асоціації або особа, виконувач обов'язків голови визначає рішення щодо скликання правління, порядок денний та дату проведення і час засідання. саме засідання проводять не менше одного разу на квартал та за необхідністю. Якщо у засіданні участь бере понад 50 відсотків його членів, то воно є правомочним. В даних засіданнях з правом дорадчого голосу беруть участь голова ревізійної комісії та виконавчий директор [2, с. 8].

Для досягнення статутної мети і виконання статутних завдань Асоціація в установленому порядку має право: виступати учасником цивільно-правових відносин, набувати майнові і немайнові права; представляти і захищати свої законні інтереси, законні інтереси своїх членів в судових, правоохоронних органах, органах юстиції, органах державної влади, адвокатурі, на підприємствах, в установах, громадських організаціях та інших об'єднаннях громадян України, іноземних і міжнародних урядових і неурядових організаціях; проводити незалежні громадські обговорення та соціологічні опитування стосовно актуальних питань місцевого самоврядування; брати участь у формуванні громадської думки шляхом виступів у засобах масової інформації та в інший спосіб, не заборонений законом; звертатися до органів влади із пропозиціями з питань статутної діяльності; одержувати від органів влади інформацію, необхідну для реалізації мети, цілей та завдань Асоціації; підтримувати міжнародні зв'язки, брати участь у міжнародних заходах, проектах і програмах, якщо це не суперечить міжнародним зобов'язанням України; розповсюджувати інформацію і пропагувати свої ідеї та цілі; засновувати засоби масової інформації, підприємства, установи, організації, у тому числі фонди муніципального розвитку та соціальної підтримки працівників органів місцевого самоврядування, необхідні для виконання статутних завдань та досягнення визначеної мети [2, с. 3-4].

Напрями діяльності Полтавської обласної асоціації органів місцевого самоврядування реалізуються у таких конкретних заходах. Проведення семінару

«Роль органів місцевого в охороні здоров'я та те, як місцеве самоврядування може задовольнити потреби жителів своїх громад в охороні здоров'я», «Трансформація мережі лікарень та управління на регіональному рівні», «Фінансово-економічні аспекти реформи системи охорони здоров'я та забезпечення фінансової підтримки територіальних громад», «Міжмуніципальна співпраця для задоволення потреб населення в охороні здоров'я та фінансова підтримка мережі закладів охорони здоров'я». Онлайн семінар «Повноваження органів місцевого самоврядування у прийнятті рішень про встановлення місцевих податків та зборів. Стягнення податків та зборів місцевими радами спільно фіскальними службами». уникнення конфліктних ситуацій у колективі. Онлайн семінар «Повноваження органів місцевого самоврядування у прийнятті рішень про встановлення місцевих податків та зборів. Стягнення податків та зборів місцевими радами спільно фіскальними службами». уникнення конфліктних ситуацій у колективі.

В рамках проєкту «Школа місцевого самоврядування» проводяться семінар «Роль депутата новоствореної громади місцевої ради», тренінг «Молодіжна політика в територіальних громадах, створення молодіжних рад, молодіжних просторів», одноденний семінар тренінг: «Діджиталізація для розвитку громадських ініціатив: діджитал-розвиток громад, е-демократії, інформатизації суспільства, створення якісного контенту, використання смарт-технологій та цифрових інструментів для позиціонування своїх ініціатив в інтернет-просторі». В рамках проєкту «Школа місцевого самоврядування» проведення семінару: «Діяльність депутата місцевої ради в умовах реформування органів місцевого самоврядування», семінар: «Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку».

Визначені заходи та принципи діяльності дають підстави зробити висновок, що Асоціація є важливим суб'єктом громадсько політичного життя Полтавської області. Вона має право здійснювати управління від власного імені та представляти громади які є членами Асоціації на державному та міжнародному рівнях. Метою діяльності Асоціації є реалізація сформованої програми її діяльності та дотичних проєктів з проєктів з благоустрою громад, сприяння комунікації між членами громад, забезпечення інформаційного супроводу їхньої діяльності, сприяння громадської участі.

Список використаних джерел:

1. Про асоціації органів місцевого самоврядування: Закон України від 16 квітня 2009 р. № 1275-VI. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_22782.
2. Статут Асоціації «Полтавська обласна асоціація органів місцевого самоврядування». Полтава, 2016. 19 с.